

O. STANKO PETROV

ČUDO DVADESETOG VIJEKA

MARIJINA PORUKA IZ FATIME

19746

Glasnik sv. Josipa

IV. br. 56

ČUDO DVADESETOG VIJEKA

MARIJINA PORUKA IZ FATIME

Svomu hrvatskomu narodu pripovijeda

Brat STANKO

Uprava Glasnika Sv. Josipa
ZAGREB 6
Samostan Milosrdnica

ZAGREB 1942.

GRAFIČKI ZAVOD »PREPOROD«, ZAGREB, ILICA 116

KAZALO SADRŽAJA

ODOBRENJA

FRANJEVAČKI PROVINCIJALAT, SPLIT—DOBRI
5-X-1942. Br. 1061/42.

Pismo M. P. O. Provincijala

Dr. Fra Petra Grabića

piscu ove knjižice

Radostan sam, što Vam mogu dati moj starješinski *Imprimatur* za Vašu knjižicu pod naslovom: »Čudo dvadesetog vijeka — Poruka iz Fatime«. Njezina je sadržina svjedokom Božje i Gospine ljubavi prema grješnom i nesretnom čovječanstvu, koje se savija i guši u neopisivim bolima i u moru suza i krvi; a to je jedino s toga, što tvrdokorno ostaje daleko od Boga, Sina Božjega, Božje i naše Majke i Sv. Oca Pape. Gospa nam kaže, u čemu je nesreća čovječanstva: u grijesima nečistoće, psosti i bezboštva. Ona Ista i lijek nam pruža po pokori, po molitvi Krunice, po žrtvama; privlačeći nas k Svom Bezgrješnom Srcu, a po Njem k milosrdnom Srcu Oca Nebeskoga.

Majka je Božja našla i u našem hrvatskom narodu Svoga Miljenika, koji će na korist i na spasenje svih nas Hrvata Njezinu Majčinu Objavu na našem hrvatskom jeziku proglasiti. Zaista sama mu je Ona bila u pomoći, što je Gospinu Poruku mogao onako vješto, onako otmeno i onako pobožno isporučiti.

Ne želim ni ja ništa drugo, nego da Čudo dvadesetog Vijeka donese sreću i blagoslov vrijednome Piscu, našoj Provinciji, hrvatskom narodu i cijelom nesretnom čovječanstvu pod okriljem Bezgrješnog Srca Marijina!

Provincijal

(M. P.) **O. P. Grabić**

ODOBRENJE NADBIS. DUH. STOLA

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL U ZAGREBU
Br. 11.568/42.

Generalni vikar
Dr. Fr. Salis

PREDGOVOR

Prije samih dvadeset i pet godina mala župa Fàtima u portugalskim brdima bila je još sasvim nepoznata u širokome svijetu, a danas je to najpoznatije Marijino svetište. Do milijun putnika svake godine dolazi u Fatimu, i to samo zato, da se u jednoj oporoj dolini — moli! Pravo čudo dvadesetoga vijeka!

A izvor tome čudo je drugo: ondje su prije dvadeset i pet godina troje pastirčadi svojim smrtnim očima ugledali Nebesku Kraljicu i od Nje čuli velike poruke današnjemu vijeku. Milosrdno Marijino Srce pokušalo je u Fatimi izliti obilje svoje materinske dobrote, ne bi li se današnje čovječanstvo već jednom prenulo iz svoga sudbonosnoga srljanja u propast i povratilo se na pravi put.

Glasu Marijinu odazvala su se srca mnogih. I danas je ime drage Gospe Fitimske poznato ne samo u čitavome Portugalu, nego ono u slavodobitnom pohodu osvaja sve više svijet. Sama vrhovna crkvena vlast očekuje od pobožnosti prema Njoj preporod bezbrojnih duša. Godine 1929., 13. studenoga, veliki Papa Pijo XI. blagoslovio je prekrasan kip Gospe Fatimske, djelo kipara Tedima, za novu kapelu Gospe Fatimske u samome Rimu, u Portugalskom zavodu. U Europi, ali i u Americi, Africi, Aziji, Oceaniji i Australiji, dižu se vapaji mogućoj Kraljici svete Krunice, koja se ukazala u Fatimi i pozvala svijet na sviđenje.

Kod nas Hrvata, na žalost, to Ime još nije poznato onako, kako bi trebalo. Zato pisac ove skromne knjižice smatra osobito dobrim djelom, da pobožne

duše uznastoje raširiti poznavanje toga svetoga Imena. U tome im želi pomoći ovo djelašce, koje evo šaljem u svoj narod.

Pišući ovu povijest Marijinih ukazanja u Fatimi, služio sam se osobito ovim djelima:

Prof. L. Gonzaga da Fonseca, D. I., *Le meraviglie di Fàtima*, 4. izd. (Casalmonferrato 1942).

Don Luigi Moresco, *La Madonna di Fàtima* (Milano 1942).

Pokoravajući se propisima Sv. Crkve za ovakova djela, pisac izjavljuje, da u svemu što on ovdje pripovijeda i piše, a o tome ista Sv. Crkva još nije izrekla svoga suda, ne traži druge do samu ljudsku vjeru.

U Sinju, na prvu subotu listopada (3. X.) 1942.

Brat Stanko

PRVO POGLAVLJE

ANĐELI I PASTIRI

Nekako u sredini Portugalske, po prilici 130 kilometara od glavnoga joj grada Ližboe (Lisabon) na sjever, maleno je seoce Aljustrel, na obroncima gorske kose Sierra d'Aire, u ponosnoj pokrajini Estremaduri, toj srčiki lijepe domovine svetoga Ante. Duhovno središte Aljustrela i drugih planinskih selaca oko njega zove se **Fàtima**, sa župskom crkvom svetoga Ante, kojoj oni pobožni gorštaci dolaze kao svojoj majci, da se Bogu mole i zazivaju svoga velikog Zaštitnika.

U Aljustrelu živjele su početkom ovoga vijeka dvije čestite obitelji. Ante *dos Santos* i njegova drugarica Marija Ruža Marto imali su šestero djece, od kojih najmlađemu djetetu dadoše ime Lucija Isusova, a ugledala je svijetlo 22. ožujka 1907. U drugoj obitelji gazda je bio pošteni Manuel Petar *Marto*, kojemu je domaćica Olimpija Isusova sestra Antina, poklonila devetero zlatne dječice, a dovela mu i dvoje iz prvoga braka. Najmlađi u toj četi zdrave seljačke djece bili su mali Franjo, rođen 11. VI. 1908. i Jacinta, rođena 11. III. 1910.

Dvije rodbinskim vezama i susjedstvom blize obitelji slagale su se upravo kršćanski, no osobito su se voljeli najmlađi rođaci. Franjo i Jacinta nisu se znali otrgnuti od svoje rodice Lucije. S njome su se najradije igrali, s njome zabavljali, s njome su najvoljeli

moliti sveto Ružarje na čast drage nebeske Majke i razgovarati se o malome Isusu i o njegovoj gorkoj muci na križu. Bila su to vesela i bezbrižna djeca, nevina kao ptičice, bezazlena kao ono gorsko cvijeće, kojim je mirisalo njihovo drago seoce.

I kad je mala Lucija kao djevojčica od osam godina već morala pomalo zarađivati svoj svagdanji krušac kao pastirica, Franjo i Jacinta hoće svakako s njome. Molili su svoju majku toliko, da im je napokon dopustila i dala im nekoliko ovčica, pa je troje mile pastirčadi, veselo pjevajući, gonilo svaki dan svoje ujedinjeno stado po sočnim pristrancima oko Fatime. Priprosta dječica zdravih gorštaka, oni su daleko od velikoga svijeta, u sretnoj tišini svojih šuma i dolina, izmjenjivali svoje djetinje igre s pjesmom i molitvom, uz veseli smijeh i nevinu šalu.

Najdraža im je molitva Ružarje. U čitavom onom kraju to je najomiljelija molitva, nekako u krv usađena od koljena na koljeno još od onih vremena, kad je kralj Ivan I. (god. 1388.) podigao u slavu *Naše Gospe Pobjednice* prekrasnu crkvu i samostan u gradiću B a t a l j i (Batalha = Tabor) i povjerio ih dominikancima, koji su kroz vjekove širili pobožnost svetoga Ružarja u onim stranama. Istina je, naši su pastirići znali malko i prikratiti tu molitvu: uzeli bi krunicu u ruke, lijepo se prekrstili, onda jedan reče na prvome zrnu samo riječi *Zdravo, Marijo,* drugi odgovore na drugome i opet samo *Zdravo, Marijo,* pa tako redom do velikoga zrna, na kojemu svi zajedno izgovore *Oče naš.* To sve ide tako do kraja, a onda se lijepo prekrste, i — krunica je svršena! No to je bilo samo onda, kad se je trebalo nešto više poigrati, a nije bilo vremena. Inače, oni su se tako rado molili dragoj Gospi!

Marijino ime bilo im je najdraže na svijetu. Popeli bi se na vrh koje litice, pa odatle izvikivali imena, da ih jeka odjekne. Od svih imena najljepše im je odjekivalo ime Marijino, pa bi mala Jacinta često putua izvikivala cijelu *Zdravo Mariju,* riječ po riječ, a brdo i dolina odgovarali su svete riječi moleći se zajedno s njome...

Franjo, tih i miran, najvolio je ptičice, davao im mrvica od svoga ručka i natjecao se s njima u pjevanju. Nije dao, da se dira u njihova gnijezda, a kad je neki dječak ulovio češljugara, ponudio mu je sve svoje blago: dvadeset banica, i otkupio ptičicu. Onda ju je sretan pustio na slobodu dovikujući joj:

— *Pazi dobro i ne daj, da te uhvate opet!*

Bila je neka starica, također pastirica. Njezine noge nisu više bile tako hitre, pa bi joj se stado više puta razbjeglo, a ona bi ga jedva sustizala. Kad bi to opazio Franjo, poletio bi starici u pomoć i svrnuo ovce, a onda bi ga brzo nestalo, samo da ne čuje, kako mu starica zahvaljuje i nazivlje ga svojim anđelom čuvarom.

Maloj Jacinti najdraži su bijeli janjčići. Uzimala ih je u naručje i uveče nosila kući, da se ne umore.

Drugi puta zidali su kućice od lijepih komadića kamenja, ili brali cvijeće po dolama i pristrancima, pa je dan prolazio u jedan tren. Ovčice i janjčići uvijek su se dobro napasli i nikad nije bilo nikakove štete. Uveče se nije trebalo bojati ni ukora ni batina kod tako vjerno izvršena posla. A Lucija, najstarija od sviju, umjela je tako lijepo pripovijedati! Bog ju je obdario izvanrednim pamćenjem, i što je jednom čula, znala je ponoviti od riječi do riječi. Ona je znala sve, što je njezina pobožna majka učila svoju dječicu, i sav vjeronauk, pa su je njezini mali rođaci tako rado slušali.

Dok nisu išli za blagom, najmiliji su im sastanci

bili u Lucijinu vrtu. Tu je u dnu vrta bio bunar, a nad njim se nadvile grane bajama, kestena, maslina. Tu se moglo prekrasno igrati i zabavljati, slušati lijepe pripovijesti o Isusu, koji je za nas umro, a nisu ti smetali neotesani dječaci, kakovih se moglo naći i u Aljustrelu.

A kad uveče zalazi sunce, kako li je lijepo gledati njegovih tisuću odraza u prozorima seoskih kućica! To je naročito radovalo Franju, koji bi i ujutro sav sretan promatrao sitne duge u tisućama kapljica rose, koje se ljeskale na mladome suncu... A tek kad se pojave zvijezde na sjajnome nebu Estremadure! Mjesec plovi među njima kao pastir, a zvjezdice su sve ljepše jedna od druge:

— *Ono su svijeće, što ih anđeli pale na nebeskim prozorima!* — tumačila su djeca, i natjecali se, tko će ih više nabrojiti.

— *A mjesec je Gospina svijeća, i sunce svijeća našega Gospodina...*

A bilo je noći, kad se Gospina svijeća nije vidjela:

— *To je zato, što u njoj nema ulja!*

— *Gospina svijeća mi je draža nego li i ona Isusova, jer ne pali i ne zasljepljuje,* — govorila je mala Jacinta.

— *Ej, ne, Jacinto!* — opominjao je Franjo — *nijedna svjetiljka nije tako lijepa kao ona Našega Gospodina!*

Kako li su se anđeli na nebu smješkali tim dragim anđelčićima na zemlji...

*

Moglo je biti nekako ljeti godine 1915. Pastirići su se nalazili na *Kabesu* (Cabeço = Glavica). Tu je bila lijepa spilja, gdje se moglo krasno moliti. Najednom ugledaše dolje iznad maslina čudan oblak:

bjelji od snijega, a kao da je sličan čovjeku... Tko bi znao, što je to?

Nije prošlo puno dana, a onaj čudni oblak i opet se pojavio, i dva puta. Nitko nije znao, što je to bilo, ali nešto čudnovato osjećala su djeca u srcu, misleći na to.

I dođe opet proljeće, godine 1916. Naši su mali pastiri kod ovaca. Najednom poče kišica. Trebalo se negdje zakloniti, i oni požure u svoju spilju. Nigdje zgodnijega zakloništa: dosta je prostrana, može se čovjek u njoj i poigrati, nad njom se nadvila litica, a zakrililа je stabla, ulaz joj gleda prema istoku. Kišica je prestala, no Franji, Luciji i Jacinti se ne žuri iz spilje. Poručali su, izmolili Ružarje, a onda se prihvatiše igre...

No čuj! Nije li ono duhnuo silan vjetar? Djeca podigoše glave, kad gle! tamo dolje iznad maslinika lebdi u zraku sjajan oblak, bjelji od snijega, sličan čovjeku... I dolazi sve bliže. Jest, to je krasan mladić, može mu biti četrnaest ili petnaest godina. Divno li mu je lice! Takova mladića nema u cijelome Aljustrelu ni u svoj župi Fatimi...

I čuše njegov glas, kad je došao do njih:

— *Ne plašite se! Ja sam Anđeo mira. Molite sa mnom.*

Anđeo kleknu na zemlju, prignu čelo do tla i ponovi tri puta:

— *Moj Bože, ja vjerujem, klanjam se, ufam se i ljubim Te! Molim oproštenje za one, koji ne vjeruju, ne klanjaju se, ne ufaju se i ne ljube Te!*

Tada se diže i reče:

— *Molite tako. Presveta Srca Isusa i Marije ganut će se na glas vaših molitava.*

Anđela je nestalo, ali njegove riječi urezaše se

u srca triju mališa, da ih nikad više nisu zaboravili. Od toga dana često su onako padali na zemlju i ponavljali Anđelovu molitvu. Kadkada su je molili tako dugo, da su padali od umora.

Prošlo je opet nekoliko mjeseci. Bilo je ljeto, iste godine. Ovčice su se prije podne napasle, pa sada počivaju. Troje rođaka su kod svoga bunara u krasnoj sjeni lisnatih stabala. Igraju se i zabavljaju. Kad eto se pred njima stvori Anđeo:

— *Što radite?... Molite, mnogo se molite! Presveta Srca Isusa i Marije imaju s vama neki milosrdni naum. Uvijek prikazujte Svevišnjemu molitve i žrtve.*

— *A kako ćemo se žrtvovati?* — zapita Lucija.

— *U čemu god možete, prikazujte kao naknadu za tolike grijehe, kojima ga grješnici vrijeđaju, i kao prošnju za njihovo obraćenje. Tako ćete prizvati na svoju domovinu mir. Ja sam njezin Anđeo čuvar, anđeo Portugalske. Osobito primajte i podnosite veselo trpljenja, koja će vam Gospodin poslati.*

Kod tih riječi neko nutarnje svijetlo obasjalo je dušu triju nevinih mališana, i oni shvatiše, koliko ih Gospodin ljubi i koliko želi da bude ljubljen; razumješe vrijednost žrtve i kako Gospodina naše žrtve ganjuju, da obrati grješnike. I od toga trena nisu propustili prikazivati Gospodinu sve svoje boli i poteškoće i čitave su satove klečali na zemlji i ponavljali Anđelovu molitvu.

Prođe i opet koji mjesec. Nerazdruživo troje pastira pognalo je ovce prema *Prègueiri*, malom njihovu masliniku, sve lijepo stranom Glavice. Kad su ručali, sklonu se u spilju, da mole. Već su izmolili Ružarje i ponovili nekoliko puta Anđelovu molitvu, kadli ih obasja izvanredno svijetlo. Digoše se i ugle-

daju Anđela. Imao je u rukama kalež, i nad njime bijela hostija, iz koje je kapala krv u kalež. Tada Anđeo ostavi u zraku kalež i hostiju, a sam klekne uz djecu te zajedno s njima izmoli do tri puta:

— *Presveto Trojstvo, Oče, Sine i Duše Sveti, duboko Ti se klanjam i prikazujem Ti predragocjeno Tijelo, Krv, Dušu i Božanstvo našega Gospodina Isusa Krista, koji je prisutan u svim Svetohraništima svijeta, kao naknadu za uvrede, kojim Ga vrijeđaju; i po neizmjernim zaslugama njegova Presvetoga Srca i po zagovoru Bezgrješnoga Srca Marijina molim Te za obraćenje bijednih grješnika.*

Onda ustane, uze hostiju i pruži je Luciji, a iz kaleža dade piti Jacinti i Franji govoreći:

— *Uzmite Tijelo i Krv Isusa Krista, kojega strašno vrijeđaju nezahvalni ljudi! Naknadite njihove zločine i utješite svoga Boga!*

Zatim i opet pade na zemlju i ponovi tri puta molitvu: — *Presveto Trojstvo...*

Djeca su klečala i ponavljala iste riječi, kad je Anđela već davno bilo nestalo, sve dok se Franjo nije sjetio, da je pala večer i da se treba povratiti kući.

Ta anđeoska viđenja djelovala su neobično na one djetinje duše i srca. Bili su nekako satrveni i smeteni, a opet u srcu su osjećali radost i slast:

— *Ne znam, što mi je,* — govorila je sestrica Jacinta. — *Ne mogu ni govoriti ni pjevati ni igrati se; nemam jakosti da išta radim.*

— *Ni ja,* — odgovarao je Franjo. — *Ali šta to smeta? Anđeo je ljepši nego sve to.*

I tako bi to stanje trajalo i više dana, a onda se malo pomalo vraćao obični život. Zapravo to nije više ni bio onaj prvašnji život! Izvana su to bila ona ista draga dječica, poslušna i mila, ali u njihovim se du-

šama počeo razvijati drugi, savršeniji život pod vodstvom Božje milosti. Nikomu nisu govorili o svojim viđenjima, no domalo će doživjeti druga viđenja, o kojima će govoriti čitav svijet. Bit će odmah slijedeće godine, u mjesecu svibnju pa dalje do listopada. Ova anđeoska viđenja bila su priprava na ta druga, mnogo ljepša i radosnija . . .

DRUGO POGLAVLJE

NEBESKA GOSPOĐA NA ČESMINI

Prvo viđenje: 13. V. 1917.

Od posljednjega Anđelova prikazanja prošlo je nekoliko mjeseci. Došao je lijepi Gospin mjesec svibanj 1917. U životu malih naših pastira nije bilo velikih promjena: bila su to i sada priprosta planinska dječica. Nisu znali ni čitati ni pisati, i samo je Lucija bila primila prvu svetu Pričest. Njoj je bilo već deset godina, malome Franji nepunih devet, a sestrici Jacinti navršenih sedam.

U nedjelju, trinaestoga dana mjeseca svibnja, potjerali su ovčice u Irijsku kotlinu (Cova da Iria) na tri kilometra od Fatime. Prostrana je to dolinica, široka do pô kilometra, s malim imanjem Lucijinih roditelja. Kad je dobar ugođaj, nađe su tu lijepih krumpira, dobra sočiva i zelja, ima i gdjekoja maslina i po koja česmina, a po pristrancima rastu hrasti i lijeske, koje daju dobrih lješnjaka. Gorsko cvijeće i mirisave ljekovite trave napunjaju svježi gorski zrak zdravim dahom i vedrom milinom. Ovčice marljivo pasu, pastirići se veselo zabavljaju i igraju.

Primaklo se i podne. Po svom običaju Lucija i njezino društvance klekoše na kamen i stanu moliti Ružarje. Zatim nastaviše igru: upravo su zidali lijepu kućicu . . . Iznenada nešto sinu tamo od istoka. Djeca podigoše glave, ali nigdje oblačka:

— *Možda se iza brda sprema oluja? Bilo bi najbolje, da pođemo kući!* — reče Lucija.

Rođaci prihvatiše, pa prestrašeni pognaju brže bolje ovce pred sobom i krenu nizbrdo. Mogli su biti na pô puta prema dolini, baš kod velike česmine, sinu i novi blijesak, sjajniji od prvoga. Još se više prestraše i začude, pa ubrzaju korake. Kad su stigli u dno kotline, ugledaju na maloj zelenoj česmini, visokoj nešto više od metra, divnu Gospođu, svu sjajnu i blistavu, ovijenu svijetlom ljepšim od sunčanoga. Ustaviše se iznenađeni, a Gospođa će im milo i materinski:

— *Ne bojte se, ne ću vam ništa...*

Na taj ljupki glas djeca stadoše. I digoše oči k nebeskoj Prikazi. O divna li je bila! Moglo joj je biti petnaest do osamnaest godina. Na njoj je duga bijela haljina, obrubljena zlatom. S glave pa sve do nogu spušta se također bijela koprena, zlatom vezena. Pod grlom dva pozlaćena traka spajaju se zlatnom petljom. Gospođa je sklopila ruke, a o desnoj ruci visi nizdo bijela krunica sa srebrenim križićem. Divno Gospođino lice, tako milo i dobro, prelilo se nekom tajanstvenm tugom.

— *Iz kojega ste mjesta?* — odvaži se Lucija.

— *Moje je mjesto nebo.*

— *Pa što hoćete od mene?* — nastavi djevojčica.

— *Došla sam vas zamoliti, da dolazite ovamo u ovaj isti sat svakoga trinaestoga u mjesecu, za šest puta izasebice, sve do listopada. U listopadu ću vam reći, tko sam i što hoću od vas.*

Lucija se malo zamisli, pa će opet:

— *Vi dolazite iz neba... a hoću li i ja doći u nebo?*

— *Da.*

— *A Jacinta?*

— *I ona.*

— *A Franjo?*

Rajska Prikaza pogleda milo i nekako materinski prijekorno u Franju:

— *Hoće i on, ali prije treba da izmoli mnogo Ružarjâ...*

Lucija zapita Prikazu o dvjema djevojčicama, koje su nedavno bile umrle, pa sazna, da je jedna u raju, a druga u čistilištu. Zatim će Gospođa:

— *Hoćete li se prikazati Gospodinu i biti spremni na žrtve i drage volje primati sve patnje, koje će vam On poslati, kao naknadu za tolike grijehe, kojima se vrijeđa božansko Veličanstvo, da postignete obraćenje grješnika, i kao zadovoljštinu za psosti i sve uvrede, koje se nanose Bezgrješnomu Srcu Marijinu?*

— *Jest, hoćemo!* — zanosno će Lucija u ime sviju.

Bijela Gospođa bila je vrlo zadovoljna s tim odgovorom. Tada im navijesti, da će imati mnogo trpljenja, ali će ih Božja milost uvijek pomagati i jačati. I rasklopi ruke, pa izli na sretnu trojku snop tajanstvenoga svijetla, koje ih je proželo do u dno duše. I oni ugledaše sebe u Bogu, jasnije nego u najbistrijem ogledalu... Neka neodoljiva sila prignu ih na koljena, i oni su ponavljali: — *O Presveto Trojstvo, ja ti se klanjam! Bože moj! Bože moj! ja te ljubim!...*

Prođe malo časaka, i Gospođa im preporuči, da *svaki dan pobožno mole sveto Ružarje,* kao što su ga malo prije molili, i to u svrhu, *da postignu mir u svijetu.*

Onda se stane dizati lagano, lagano, prema istoku, dok ne iščeznu u sunčanom svijetlu — — —

Djeca se prenuše iz svetoga zanosa. Pripovijedali su jedno drugomu, što su vidjeli. Svi su bili viđjeli divnu Prikazu, no Franjo je čuo samo Lucijin glas, a nije opazio, da i Gospođa govori. Mala Jacinta čula je i Gospođu i Luciju, ali sama nije ulazila u razgovor. Razgovarala se s Gospođom jedino Lucija. Razgovor je potrajao oko deset časaka.

— *A gdje su nam ovce?!* — kliknu Franjo i opazi ih u nasadu slanutka. Potrčaše, da ih istjeraju. Srećom nije bilo nikakove štete!

Što će sada? Igrati se? To im ni ne pada na pamet, poslije svega onoga divna što su čuli i vidjeli. Pazeći na stado, oni su i dalje govorili o divnoj Prikazi ili su tiho u sebi proživljavali one blažene časove s Njom provedene.

— *Čujte!* — ozbiljno će Lucija. — *Nemojte nikomu kazivati, što smo vidjeli.*

— *Ne ćemo, ne ćemo!* — odgovoraju bratac i sestrica.

I opet se vraćaju na doživljenu sreću:

— *Ah, lijepe li Gospođe! Ah, lijepe li Gospođe!* — opominjala je Lucija.

— *Ne ću reći ništa! Ne ću reći ništa! Ne boj se!*

Uto se primakla i večer. Pastirići pojaviše stado pa će kući. Još jednom preporučila je Lucija potpuni muk, još jednom primila obećanje, pa se rastaše krećući svako u svoje dvorište, dok je blaga večer spuštala svoja tiha krila nad Aljustrel, nad Fatimu i čitavu Estremaduru.

*

— *Mamice, mamice, čuj!*

Tako je šaptala mala Jacinta kasno uveče došuljavši se do svoje majke i ogrlivši je oko vrata:

— *Mamice, danas sam u Irijskoj kotlini vidjela Gospu . . .*

— *Šta to govoriš?. . . Zar si poludjela? Baš si mi ga ti svetica, da ćeš vidjeti Gospu!*

— *Ja sam je vidjela, mamice!* — tvrdila je tiho mala.

Ne prođe mnogo, a ona će opet:

— *Mamice, ja i Franjo idemo izmoliti Ružarje. To nam je Gospa preporučila.*

Kad su izmolili Ružarje, Jacinta će i opet majci:

— *Mamice, treba moliti Ružarje svaki dan. Tako hoće Gospa . . .*

Domalo se znalo u svoj kući za Jacintinu tvrdnju. Sada je morala potanko pripovijedati pred svima, što je i kako je bilo. Franjo je šutio, samo što je potvrdio Jacintine riječi.

Mala Jacinta olakšala je sebi srce, ni ne sluteći, što bi moglo iz toga nastati. Bila je potpuno zaboravila svoje obećanje dano Luciji, i tiho je i zadovoljno zaspala misleći na sjajnu i krasnu Gospođu . . .

Ali sutradan bilo je jao i naopako! Dobra Olimpija odmah s jutra zapita zavu, što joj je pričala Lucija.

— *O čemu?* — čudila se Marija Ruža.

— *Da im se jučer ukazala Gospa u Irijskoj kotlini.*

— *Da im se ukazala Gospa?! Komu?! Ovamo, Lucija!* — žestila se dobra i stroga domaćica, s kojom nije bilo šale . . . — *Što je to jučer bilo, kazuj!*

Lucija nije bila kazala ni riječi, ali sada na majčinu zapovijed ispričala je sasvim vjerno sve, što se

dogodilo i potvrdila istinitost riječi svojih malih rođaka.

Marija Ruža nije vjerovala ni riječi. Ipak je u prvi čas prešutjela. Ona će već doznati, što je na stvari...

A onoga istoga jutra Jacinta je suzama oplakala svoj postupak:

— *Jesam li ti bila preporučila, da ništa ne govoriš? Vidjet ćeš, koliko ćemo radi toga pretrpjeti, a svemu si ti kriva!*

— *Osjećala sam u sebi nešto, što mi nije dalo da premučim!* — ispričavala se u gorkim suzama siromašna Jacinta i klečeći pitala oproštenje: — *Zlo sam učinila, ali obećajem, da više ne ću nikomu ništa reći.*

No bilo je već kasno. Domalo je i Aljustrelom i čitavom Fatimom kolala čudna vijest: u Irijskoj kotlini, kažu, ukazala se Gospa...

Nitko živ nije vjerovao u tu vijest. Čulo se i smijanja i prigovora roditeljima one dječurlije i svakojakih tumačenja. A možda najžešća bila je rođena Lucijina majka. Još nijednomu djetetu nije dopustila, da laže, a sada će baš njezina najmlađa kći da postane lažívica! Ne, toga ona ne će dopustiti! Upamtit će Lucija, kad joj je palo na pamet, da zbija takove neslane šale!...

— *Oče moj, ama da se baš meni imala dogoditi ovakova nesreća!*... jadikovala se Marija Ruža jednoga dana pred gospodinom župnikom.

— *Kakva nesreća?* — pita župnik.

— *Ova mala čini, da postajemo priča i ruglo čitavoga sela!*

— *Ali ako je istina, što ona pripovijeda, onda bi to za vas bio velik blagoslov, na kojemu bi vam svak zavidio...*

— *E kad bi to bila istina... ali to ne može biti! Mala mi postaje lažívicom. To joj je prvi put, ali ja ću je naučiti, da se ne smije lagati.*

I učila ju je baš po gorštačku. Bijednoj Luciji bilo je u obilju i šiba i ukora... Jednoga jutra diže je zarana:

— *Ustaj odmah i ovdje priznaj, da si lagala i da zavaravaš svijet.*

Lucija je ustala, ali nije mogla poreći svojih riječi. N majčine prijetnje, ni majčino maženje, pa ni držak od metle, ništa je nije moglo navesti, da opozove svoju izjavu.

— *Dobro je, vidjet ćemo!* — prijetala je majka. — *Sada hajde za blagom, i dajem ti čitav dan, da dobro promisliš ove moje riječi: Ako nijednomu svomu djetetu nisam oprostila ni jedne laži, još ću manje oprostiti jednu ovakovu... Večeras ćeš poći k svakomu od onih, koje si prevarila, i priznat ćeš, da si lagala te ćeš pitati oproštenje.*

Djevojčica pođe, a njezine ovčice nisu ni slutile njezinih boli. Mali rođaci već su je čekali.

— *Što je? Što ti se dogodilo?* — pitaju je videći krupne suze u njezinim lijepim očima.

— *Moja majka svakako hoće, da rečem, da sam lagala, a kako ja to mogu reći?*

— *Vidiš, ti si kriva! Zašto si išla govoriti?* — prekori Franjo sestricu.

I opet je Jacinta plakala...

Tako se odmah počela ispunjati riječ nebeske Gospođe, da će oni imati mnogo trpljenja. U suzama i boli imala se pročistiti i prokušati njihova ljubav, a njihovo junačko trpljenje imalo je biti i jedan od dokaza o stinitosti njihove uloge, koju im je namijenila

bijela Gospa, koja je k njima došsa — s neba i spustila se na zelenu česminu u sretnoj Irijskoj kotlini...

Oni su međutim i sami tražili trpljenja, žrtava. Već sutradan poslije prvoga ukazanja mala Jacinta sjela je na kamen i utonula u teške misli.

— *Jacinto, dođi, igrat ćemo se.*

— *Danas se ne igram.*

— *A zašto?*

— *Jer mislim na ono, što nam je rekla Gospođa, da molimo Ružarje i da se žrtvujemo za grješnike. Odsada ćemo uvijek moliti čitavu Zdravomariju i čitav Očenaš, ali kako ćemo sa žrtvama?*

Teško pitanje, kojemu nije bilo lako naći odgovora... Napokon se Franjo sjeti...

— *Evo! Dajmo svoj ručak ovcama i učinimo žrtvu, da ne jedemo...*

I ovčice pojedoše radosno nenadani ručak, a troje mališana postilo je toga dana prvi put za obraćenje grješnika...

TREĆE POGLAVLJE

TEŠKA SUMNJA

Drugo i treće viđenje: 13. VI. i 13. VII. 1917.

Približavao se veliki dan, glavna svetkovina u Fatimi: dan svetoga Ante, Zaštitnika župe. Toga dana otići će mnogi na pazar u Pedreiras; bit će glazba u Ourèmu; a tek svečanost u župskoj crkvi! Divota!

No toga dana imalo je i u Irijskoj kotlini nešto da bude. Nije li sjajna Gospođa, koja se iz neba spustila na zelenu česminu, urekla baš za taj dan svoj drugi sastanak sa svojim malim prijateljima? Kud će na blagi dan svetoga Ante oni?

— *Mamice, nemoj sutra ići na svečanost svetoga Ante. Dođi s nama u Irijsku kotlinu, da vidiš Gospu,* — tako se ulagivala u utorak uveče uoči svetkovine svetoga Ante 1917. mala Jacinta oko svoje majke.

— *Ali ti ne ćeš tamo ići!... Uostalom je i uzaludno: Gospa ti se ne će ukazati.*

— *Ama hoće! Gospa je rekla, da će se prikazati, i sigurno će se prikazati.*

— *Onda ne ćeš ići na svečanost svetoga Ante?*

— *Ja idem s Lucijom i Franjom u Irijsku kotlinu, a ako nam Gospa reče, da moramo poći k svetome Anti, poći ćemo.*

Sutradan zarana pođoše Manuel i Olimpija na pazar, da kupe nešto vočićâ, pošto su mališima dopustili otići u Irijsku kotlinu. Bilo je oko jedanaest sati,

kad se Lucija, Franjo i Jacinta uputiše na nebesko ročište. Pratilo ih je do pedeset čeljadi želeći vidjeti, što će biti. To su ujedno i prvi svjedoci onih tajanstvenih sastanaka...

Djeca su najprije klekla ispod velike česmine i stala moliti Ružarje. Kad ga dovršiše, Lucija se diže, poravna maramu i bijeli rubac na glavi, sabere se kao kad pobožno čeljade ulazi u crkvu, pa se okrene prema istoku. Prisutnici pitaju, treba li još dugo čekati:

— *Ne, još malo!* — odgovara djevojčica.

— *Mogli bismo izmoliti još jednu krunicu,* — dodaju mališani.

— *Već se ukazalo svijetlo, eno Gospođa dolazi!* — kliknu Lucija i poleti k maloj česmini, a rođačići za njom.

I nebesko je viđenje započelo. Čeljad naokolo pozorno promatra Luciju i njezine drugove, čuju što djevojčica govori, ali sami ne vide ništa niti čuju odgovore. Ipak na koncu viđenja, kad je bijele Prikaze nestalo, opazili su svi, kako se lišće česmine nagnulo prema istoku, kao da je rub neke haljine prešao preko njega...

I drugo viđenje potrajalo je oko deset časaka.

— *Što želite?* — zapitala je Lucija dobru Gospođu.

— *Povratite se ovamo trinaestoga dana slijedećega mjeseca. Molite svaki dan sveto Ružarje. Hoću, da naučiš čitati; onda ću ti kazati, što želim.*

Lucija preporuči nekoga bolesnika:

— *Neka se obrati, i ozdravit će kroz godinu,* — odgovori Gospođa.

Tada im povjeri nešto, o čemu djeca nikada nisu htjela govoriti, makar ih pitali ne znam koliko:

— *Za dobro je naše, a ne radi se o tome, da postanemo bogati ili sretni na ovome svijetu!* — samo toliko su izjavila djeca.

Kasnije, dosta godina kasnije, Lucija će otkriti jedan dio tajne svojim poglavarima, i evo o čemu se radi:

— *Odakle dolaziš?* — zapitala je Lucija Gospođu, koja joj reče, da dolazi s neba.

— *Povedi i nas sa sobom u raj!* — molila je djevojčica.

— *Da, brzo ću doći po Jacintu i Franju. Ali ti treba da dulje ostaneš na zemlji. Isus se hoće poslužiti s tobom, da me ljudi upoznaju i uzljube...*

— *Onda moram ostati sama?* — tužno će djevojčica.

— *Ne, kćerko. Ja te ne ću nikada zapustiti. Moje Bezgrješno Srce bit će tvoje utočište i put, koji će te dovesti k Bogu.*

I opet je Gospođa rasklopila ruke i izlila na njih ono tajanstveno svijetlo, u kojemu su gledali sebe uronjene u Boga. Franjo i Jacinta kao da su stali u onome svijetlom pramenu, koji se dizao prema nebu; Lucija u onome, koji se širio zemljom. Pred desnom rukom nebeske Prikaze vidjelo se Srce ovijeno trnjem, koje ga je probadalo sa svih strana. Djeca shvatiše, da je to Bezgrješno Srce Marijino, rastuženo zbog bezbrojnih ljudskih grijeha, tražeći pokoru i zadovoljštinu...

O toj slatkoj tajni nisu onda kazivali nikome, ali su iskoristili svaku prigodu, da što više steku zasluga za nebo i da što više zadovolje za grijehe ljudi. Osobito ono dvoje najmanjih, koji su tako brzo imali ostaviti ovu opaku zemlju — — —

*

Vijest o događajima kod Fatime širila se na sve strane. Nisu se ljudi više podsmijevali. Bilo ih je, i to sve više, koji su i vjerovali. Samo ona najbliža Luciji, njezina rođena majka, ona nije vjerovala! I još netko, ne da nije vjerovao, ali se nekako držao po strani, ni vjeruje, ni ne vjeruje: sam gospodin župnik *Don Manuel Marques Ferreira!*

Jednoga dana pozva on djecu k sebi. Marija Ruža bila je sva sretna. Sad će napokon Lucija morati priznati, da je sve samo pusta priča, i sad će napokon prestati sva ona »naklapanja besposlena svijeta«.

Ni roditelji Franje i Jacinte nisu imali pravoga mira. Bili su uvjereni, da njihovi mališi ne lažu, ali da li se možda ne varaju?

— *Čujte, zašto varate svijet?* — reče im jednoga dana majka Olimpija. — *Radi vas mnogi idu u Irijsku kotlinu.*

— *Ali mi ne silimo nikoga, da onamo ide. Tko će ići, neka ide, tko ne će, neka ne ide. Mi idemo. A tko ne će da vjeruje, neka se pazi, da ga Bog ne kazni. I ti ćeš, mamice, biti kažnjena, ako ne vjeruješ.* — Tako su se branili mališi.

Trebalo je ići k župniku. Lucija je šutjela. Njezina majka od nekoga vremena tuče je za svaku sitnicu. I sada joj govori:

— *Lijepo ćeš kleknuti pred gospodina Župnika i reći ćeš, da si laživica. Pitat ćeš oproštenje, a on će ti zadati pokoru, koju ćeš izvršiti.*

— *Mamice, kako ću reći, da nisam vidjela, kad sam vidjela?...*

U crkvi su slušali svetu Misu i prikazali Gospodinu sve svoje patnje za obraćenje grješnika.

Gospodin župnik primio ih je vrlo ljubezno i mirno ispitivao o svemu. Onda reče:

— *Ne čini mi se, da je to s Božje strane. Obično naš Gospodin, kad se saopćuje kojoj duši, zapovijeda joj, da sve kaže svomu ispovjedniku ili župniku, a ova djeca taje. Mogla bi ovdje biti sotonska varka. Budućnost će otkriti istinu.*

Tako je dobri župnik i dalje ostao u neizvjesnosti. Lucijina majka nije bila zadovoljna: ona je očekivala njegov odlučni nastup, da jednom svrši sva ta »komendija«. Ali razboriti župnik ublaživao je njezinu žestinu:

— *Nemojte, kuma Marija, nemojte nagliti. Dopustite djeci, da i dalje idu u Irijsku kotlinu, samo vi nemojte onamo ići. Vidjet ćemo, što će dalje biti.*

Tako je to svršilo kod gospodina župnika. Ali u Lucijinu srcu otvorila se nova rana. Što je ono on rekao? Mogla bi biti sotonska varka... I zaista, da nije sotonska varka?!...

Ta misao usjekla se u Lucijinu dušu i nije joj dala mira. Pomišljala je, da nije pakleni neprijatelj upriličio ona viđenja, da je prevari i upropasti. Svoj strah otkrila je malim svojim rođacima. Tada će Jacinta:

— *Pa nije ono sotona! Nije. Sotona je, kažu, vrlo ružan i stanuje pod zemljom, u paklu. A ona je Gospođa tako lijepa, i mi smo vidjeli, kako odlazi u nebo!*

Taj djetinji Jacintin razlog nije bio posve uvjerljiv, ali onda ni Jacinta ni Lucija nisu znale, da se sotona umije pretvoriti i u anđela svijetla, pa je Jacinta barem donekle umirila Luciju.

Ipak, stanje u njezinoj kući nije bilo takovo, da ju je moglo sokoliti, jer su uz majku i starije sestre. Lucija je i opet klonula pred onom teškom sumnjom i napokon odlučila, da više ne ide u Irijsku kotlinu.

Tako dođe i četvrtak 12. srpnja. Pod večer stao se skupljati svijet, da sutradan bude prisutan kod ukazanja. Tad će Lucija svojim malim rođacima:

— *Ja sutra ne idem na Iriju. Vi pođite, pa ako Gospođa zapita, što je od mene, recite joj, da nisam htjela doći, jer se bojim, da to nije sa sotonske strane.*

Ipak sutradan Lucija osjeti takovu silnu želju, da pođe u Irijsku kotlinu, da joj se nikako nije mogla oteti. Ona pođe k svojim rođacima, koje je našla, gdje kleče, plaču i mole.

— *Što je to? Vi niste otišli? Vrijeme je.*

— *Bez tebe nismo se usuđivali poći.*

— *Evo ja idem...*

I oni pođoše. Sva sila svijeta bila se već skupila. Jedva mogoše prodrijeti do česmine. Kažu, da je toga jutra bilo kod Irijske kotline preko 2.000 duša, neki rekoše i četiri, neki pače i pet tisuća!

*

Bilo je podne. Nebeska Prikaza pojavila se nad česminom. Lucija je mučala. Tad će joj mala Jacinta:

— *Deder, Lucijo, govori! Zar ne vidiš, da je Ona već ovdje i da želi govoriti s tobom?...*

— *Što želite od mene?* — zapita Lucija.

— *Svakako budite ovdje i trinaestoga dana slijedećega mjeseca. Molite svaki dan sveto Ružarje na Gospinu čast, a za brzi svršetak ovaga rata. Znajte, da vam samo ona može pomoći...*

— *Molim te, Gospođo, kaži nam svoje ime i učini koje čudo, da svi uzvjeruju u istinitost ovih ukazanja.*

— *Samo vi dolazite ovamo svakoga mjeseca. U listopadu ću vam kazati, tko sam, i učiniti veliko čudo, da će svi vjerovati.*

— *Još bih vas imala moliti više stvari. Ne biste li mogli ozdraviti onoga zgrčenoga bijednika, pa obratiti onu obitelj u Fatimi i što prije odvesti u raj onoga bolesnika u Atouguiji?*

— *Onoga zgrčenoga siromaha ne ću ozdraviti. Neka on sa obitelju moli svaki sveto Ružarje. Onaj bolesnik neka se ne žuri; ja bolje znam, kad treba doći po nj. Ostali će dobiti što žele, ali neka mole Ružarje.*

Onda će opet:

— *Žrtvujte se za grješnike i recite često, ali osobito, kad činite koju žrtvu: »O Isuse, to je za Tvoju ljubav, za obraćenje grješnika i kao naknada za uvrede, koje se nanose protiv bezgrješnoga Srca Marijina.«*

Tada se dogodilo nešto, o čemu ni Lucija ni ostalo dvoje djece nikada i ni pod koji uvjet nisu htjeli reći ni riječi. Samo su rekli, da se radi o velikoj tajni, koju oni ne smiju odati. Radi toga su pretrpjeli nečuvenih boli i muka, koje bi nadilazile njihovu nejaku dob, ali ih je krijepila misao na svoju bijelu Gospođu, i sve su radije podnijeli nego da kažu, što im je Gospođa rekla...

Samo se znalo to, što su čuli prisutnici, da je Lucija jednom žestoko uzdahnula: — *Ah!* — i ujedno bila veoma žalosna u licu.

Kasnije up'tala je Gospođu:

— *Ne želite više ništa?*

— *Ne, ne želim više ništa.*

— *Ni ja...*

I dragoga je viđenja nestalo. Poslije njega Lucija je bila potpuno mirna, sve oblačine iščezoše iz njezine duše: ona je znala, da ono nije i ne može biti sotonska varka! — — —

Kad je viđenje svršilo, narod navali, da pita i ispituje djecu. Manuel Marto, koji je također bio

ondje, poboja se, da ne zaguše malu Jacintu, pa je uze na ruke i jedva se progura kroz mnoštvo te je ponese kući.

Lucija je odgovarala, koliko je mogla na bezbrojna pitanja.

— *Zašto si bila onako žalosna?*

— *To je tajna!* — odvrati mala.

— *Dobra ili zla?*

— *Za dobro nas troje.*

— *A za narod?*

— *Za neke je dobra, za druge zla.*

I o tajni nije kazivala više...

Ovo treće viđenje raspršilo je sumnju u mnogim srcima. Sve se više od toga dana jačalo uvjerenje, da se u Irijskoj kotlini zaista ukazuje onim nevinim pastirima nebeska Kraljica. I onoga dana svi su prisutni opazili, kako se bijel oblačić spustio nad kotlinu, a u isti mah znatno palo sunčano svijetlo. Kad je nestalo viđenja, nestalo je i oblačića, a sunce je opet sinulo u svom sjaju — — —

ČETVRTO POGLAVLJE

OTKRIVENA VELIKA TAJNA

U trećemu viđenju povjerila je Marija svojim ljubimcima u Irijskoj kotlini veliku tajnu, o kojoj djeca nisu smjela ništa kazivati. Već smo spomenuli, da su radi toga svoga muka podnijeli mnogih nevolja i prolili dosta suza; ništa ih ipak nije moglo natjerati, da je otkriju. Sa svojom tajnom Franjo i Jacinta pošli su u grob, s njome nekoliko godina kasnije i Lucija u samostan.

Prošlo je deset godina od sretnih dana ukazanja. Sestra *Marija od Prežalosne* (to je ime Lucije kao redovnice) dobila je nalog od svoga ispovjednika, da zabilježi neke milosti, koje joj je udijelio Bog. Među tima bila je i tajna iz drugoga viđenja. Redovnica nije znala, što bi, i vruće se molila 17. prosinca 1927. pred Svetohraništem, da je Isus prosvijetli. I jasno je čula Isusov glas:

— *Napiši, kćerce, napiši slobodno što ti naređuju. Napiši i ono, što Ti je Blažena Djevica u doba viđenja otkrila govoreći o... Što se tiče ostaloga, muči i dalje...*

Tada je Lucija očitovala prvu tajnu, o kojoj smo već govorili. Petnaestak godina kasnije (31. VIII. 1941.), po naredbi svoga Biskupa, otkrila je i jedan dio velike tajne iz trećega viđenja, koju je tako vjerno čuvala. Bog je htio, da se upravo sada, u ovim

teškim vremenima, ta velika tajna sazna, ne bi li se ljudi okoristili opomenama, koje nam On šalje.

Evo te tajne!

Kad je ono u trećemu viđenju Blažena Djevica poučila djecu, kako će Bogu prikazivati svoje žrtve, opet je rasklopila ruke kao i u prvim dvama viđenjima. Odraz svijetla prodro je u zemlju, i troje djece ugledaše kao veliko ognjeno more, u kojemu su tonuli, crni i opaljeni, vragovi i duše u ljudskom obliku, slične prozirnoj žeravi. Oganj ih je izbacivao na vrh, a onda su opet padale dolje sa svih strana kao varnice u velikim požarima. Čuli su se strašni jauci i naricanje, puni boli i očaja, da ti se krv ledila u žilama od užasa.

Po svoj prilici u taj čas Lucija je izgovorila onaj teški: — Ah! — što su ga čuli prisutnici.

Vragovi su se vidjeli u gadnim i groznim oblicima strašnih i nepoznatih životinja, ali su bili prozirni kao usijano ugljevlje.

Taj prizor trajao je vrlo kratko. Lucija misli, da bi bili umrli od strave, da ih Blažena Djevica nije već bila ojačala u drugome viđenju, kadno im je obećala raj. Oni podigoše oči k bijeloj Gospođi, koja im puna dobrote, ali i tuge reče:

— *Eto ste vidjeli pakao, kamo odlaze duše bijednih grješnika. Da ih spasi, Gospodin hoće da uvede na svijetu pobožnost prema mome Bezgrješnom Srcu. Ako se učini ono, što ću vam reći, mnoge će se duše spasiti i bit će mir. Ali ako se ne učini, ako ne prestanu vrijeđati Gospodina, Božja Pravda će se očitovati novim i težim kaznama.*

Bezbožna promičba širit će svijetom svoje zablude, podizat će ratove i progonstva protiv Crkve; mnogi dobri bit će mučeni; Sveti Otac imat će mnogo da trpi...

Ovaj rat će brzo svršiti; ali ako ne prestanu vrijeđati Gospodina, ne će proći mnogo vremena, i za slijedećega Pape započet će drugi gori. Kad ugledate noć osvijetljenu nepoznatim svijetlom, znajte, da je to znak, koji vam daje Bog, da je blizu kazna svijeta radi tolikih njegovih zločina, kazna ratom, gladom i progonstvima protiv Crkve i protiv Svetoga Oca... Ja ću zatražiti Posvetu svijeta momu Bezgrješnom Srcu i naknadnu Pričest u prve subote u mjesecu. Ako se poslušaju moji zahtjevi, bit će bič uklonjen ili ublažen; inače...

Sada se obzorje smračilo... No onda sinu zraka svijetla, i Prikaza reče:

— *Napokon će moje Bezgrješno Srce pobijediti.*

Što je još Gospođa rekla, zasada ne znamo, a onda je zaključila:

— *Ne recite ovo nikomu. Franji možete reći.*

Malo kasnije nadoda:

— *Kad molite Ružarje, recite na koncu svake desetice: »O moj Isuse, oprosti naše grijehe; očuvaj nas od paklenoga ognja; dovedi u raj sve duše, osobito one, kojima je veća potreba Tvoga milosrđa.«*

*
* *

Dvadeset i pet godina je prošlo od onoga dana, kad je Marija objavila svojim miljenicima veliku tajnu, koju smo sada čuli. Kroz ovo vrijeme imali smo dovoljno prilike, da vidimo i čujemo toliko toga, te svojim rođenim očima gledamo, kako se točno ispunja onaj dio tajne, koji govori o današnjemu ratu.

Rat, o kojemu je Djevica rekla, da će brzo svršiti, to je onaj »*svjetski rat*«, koji bjesnio u doba ukazanja, 1917., ali koji je domalo svršio. Onda je vla-

dao Crkvom Sv. Otac Benedikt XV. Poslije njega postao je Papom Pijo XI. I upravo za vladanja toga velikoga Pape, koji je toliko ljude opominjao na mir, buknuo je ovaj rat, koji danas bjesni, i prema kojemu je onaj »svjetski« samo igračka... Svi osjećamo, svi proživljujemo njegove strahote, a ujedno vidimo i to, da se ljudi veoma slabo obraćaju Bogu. I to je ono, što je najstrašnije!

Blažena Djevica je očito rekla, da je ovaj rat kazna za grijehe! Vremenita, za kojim će onda slijediti vječna — u paklu, ako se ne obratimo! Zato je Ona pokazala i sliku pakla. Ovaj rat je najbolji dokaz, da je i taj dio velike tajne strašna istina... Hoće li ljudi to shvatiti? Hoće li poslušati poruku iz Fatime, koju nam šalje sama Božja Majka: **prestanite griješiti i obratite se Bogu, kojega ste ostavili!!** Eto pravoga sredstva, da se svijetu vrate dane mira i napretka... *Inače*... Što slijedi iza toga strašnoga »*inače*«, koji je izrekla dobra Majka? Ne znamo, ali znamo, da to mora biti nešto užasno, kad ga je izrekla sama milosrdna dobrota naše nebeske Majke...

Gospa je spomenula i znak. Koji je to znak?

Godine 1938. pojavila se noću od 25. na 25. siječnja neka čudnovata svjetlost, koju su učenjaci okrstili imenom »*sjeverne zore*« i »*polarnoga svijetla*«, ali koju nitko nije znao protumačiti. Vidjela ju je i Sestra Marija od Prežalosne i u njoj prepoznala onaj »*Božji znak*«, pa je bila uvjerena, da će domalo buknuti rat, za kojega je rekla da će biti »*strašan, strašan*...« Onda je nastojala, da bi se izvršila želja Blažene Djevice o posveti Njezinu Srcu. Ali još nije bilo došlo vrijeme milosrđa... I slijedeće godine rat je započeo...

*

*　*

U Marijinoj velikoj tajni govori se i o trpljenju Svetoga Oca. Fatimski mališi u ono doba još su vrlo malo znali o Svetome Ocu, osobito Jacinta. Jednoga dana se dogodilo, da su se sastali s dvama dobrim svećenicima. Ovi im preporučiše, da se mole za Svetoga Oca.

— *Tko je taj Sveti Otac, i zašto treba za nj moliti?* — zapita Jacinta.

Svećenici im sve protumačiše. Od toga dana mnogo su molili i trpjeli za Svetoga Oca. Prikazujući Isusu svoje žrtve uvijek su dodali: »*I za Svetoga Oca*«. Na koncu Ružarja dodavali su tri Zdravomarije za nj. Jacinta je često ponavljala:

— *Oh! koliko bih željela vidjeti Svetoga Oca! Ovamo dolazi toliko svijeta, a Sveti Otac ne dolazi nikada!*...

Jednoga dana, dok su se Lucija i Franjo negdje zabavili, Jacinta je ostala kod njihova bunara. Najednom je čuju, kako viče:

— *Lucija, Lucija! Jesi li vidjela Svetoga Oca?*

— *Svetoga Oca?... Nisam!*

— *Ne znam, kako je ono bilo, ali ja sam ga vidjela u jednoj vrlo velikoj kući, gdje kleči pred nekim stolićem, s licem među rukama, i plače. Vani je bilo mnogo svijeta; neki su se nabacivali kamenjem, drugi su proklinjali i govorili mnoge ružne riječi... Bijedni Sveti Otac!*

I kad su oni svećenici tumačili djeci potrebu molitve za Svetoga Oca, ni ne znajući, da im je Marija povjerila onu veliku tajnu. Jacinta je kasnije govorila svojim drugovima:

— *To je onaj, kojega sam ja vidjela, gdje plače, i o kojemu nam je govorila ona Gospođa u tajni, je li tako? Bez sumnje ga je ona Gospođa pokazala i*

ovim velečasnima. Vidite dakle, da se nisam prevarila, i da treba mnogo moliti za nj.

Drugi put je bilo u spilji na Glavici. Molili su molitvu Anđelovu. Iznenada Jacinta skoči i zovne Luciju:

— *Gledaj!... zar ne vidiš one ceste, one staze i polja puna svijeta, koji plače od gladi i nema ništa, da jede.. a eno Svetoga Oca u nekoj crkvi pred Bezgrješnim Srcem Marijinim i moli? i toliki svijet s njime u molitvi?...*

Pitala je, bili smjela reći, da je vidjela Svetoga Oca. Lucija će joj:

— *Nemoj, jer tako bi tkogod mogao pogoditi jedan dio tajne...*

U svojoj posljednjoj bolesti rekla je Luciji:

— *Još je malo, dok pođem u nebo; ti ostaješ na zemlji, da kažeš ljudima, da Gospodin želi na svijetu utemeljiti pobožnost prema Bezgrješnom Srcu Sarijinu; da ih traže od Nje; da Srce Isusovo hoće, da zajedno s njime bude štovano i Bezgrješno Srce Marijino; da prose mir od Bezgrješnog Srca Marijina, jer ga je Gospodin povjerio Njoj. Kad bih ja mogla staviti u svačije srce vatru, koju ovdje unutra osjećam; koja čini, da imam toliku slast u Srcu Isusovu i u Srcu Marijinu!...*

Kad će svršiti ovaj rat?

Kako će svršiti ovaj rat?

To mi slabe neznalice ne znamo. Ali čudesa, koja se s dana na dan zbivaju u Fatimi, kažu nam, da je došao čas, da se svijet posveti Neokaljanom Srcu Marijinu, da klekne preda nj i da prosi, sa uzama pokajnicama, da prosi m i r od One, koja je Božjim neprijateljima strašna kao naoružana vojska...

Kad će ta posveta biti?

Hoće li je izvršiti sadašnji Sveti Otac Pijo XII.? Čujte!

Onoga istoga dana, kad se Marija prvi put ukazala u Irijskoj kotlini, nepoznatoj onda i zabačenoj, događalo se u najvećemu gradu kršćanstva, u kapeli Sikstinskoj, nešto također veliko i sveto: Papa Benedikt XV. posvećivao je za biskupa *Eugena Pacellija...* I kad je Marija u svijetlom oblaku stajala na zelenoj česmini, novi Biskup davao je u Rimu svoj prvi blagoslov...

Je li to slučaj? Kod Boga nema slučaja!

Nije li On u svojemu milosrđu odredio, da baš *Pijo XII.* — onaj mladi Biskup, kojega je 13. svibnja 1917. posvećivao Benedikt XV. — posveti svijet Bezgrješnom Srcu Marijinu i povrati kršćanstvu mir?... Molimo, da to bude što prije!

*

— *Je li se koji put nasmiješila* — pitali su Franju i Luciju 27. rujna 1917. o njihovoj Bijeloj Gospođi.

— *Nije!* — odgovoriše djeca. — *Ona je uvijek ozbiljna.*

Jest, ozbiljna je bila draga naša Majka u Fatimi! Ona je došla, da upozori nas, svoju djecu, na strašnu opasnost, kojoj se izvrgavamo po grijehu, a grijeh se upravo u dvadesetom vijeku tako užasno raširio zemljom. Osobito grozna psost, beštima, hula, u svim oblicima poplavile su zemlju. Već mala djeca psuju, da ti se kosa ježi od užasa!...

I eno odmah u prvome viđenju dobra Majka traži nanadu za tolike grijehe, traži molitvu i žrtvu za obraćenje grješnika, koji su ipak njezina djeca, a kojima prijeti vječna kazna u paklu... Velika čudesa njezine materinske dobrote u Fatimi samo su

materinski pokušaj njezine ljubavi, ne bismo li se svidjeli i popravili... Radi grijeha, a za naše viđenje, poslao je Bog ovaj rat na zemlju... Radi grijeha zijeva paklena jama pod nama... O kad bismo se barem zgrozili nad tom vječnom opasnosti, koja prijeti otvrdnulim grješnicima!

Misao na pakao osobito se kosnula male Jacinte. Odmah sutradan poslije prvoga viđenja sjedila je zamišljena na kamenu:

— *Ona je Gospođa rekla, da mnoge duše idu u pakao. Što je to pakao?*

— *Pakao, to ti je duboka jama* — odgovori mala Lucija — *puna svakojakih zvijeri, s velikim ognjem, i tamo se bacaju oni, koji griješe, a ne ispovijedaju se; i tu će gorjeti zauvijek.*

— *I ne će više izići iz nje?*

— *Ne!*

— *A poslije mnogo, mnogo godina?*

— *Ne! Nikada! Pakao ne svršuje nikada kao ni raj. Tko ode u raj, ne izlazi iz njega nikada.*

— *I tko ode u pakao, ne izlazi iz njega nikada, nikada?*

— *Već sam ti rekla, da ne izlazi. Zar ne vidiš, da su i jedan i drugi vječni? To znači, da ne svršuju nikada i da traju uvijek.*

Te dvije strašne riječi: n i k a d a — u v i j e k nisu Jacinti davale mira. Više puta usred igre ona stane pitati:

— *Nu čuj... a poslije mnogo, mnogo, mnogo godina pakao ne će svršiti?*

Drugi put bi rekla:

— *A onaj svijet, što u njemu gori, zar ne umire? ... i ne pretvara se u pepeo?... A budemo li se mnogo*

molili za grješnike, naš ih Gospodin ne će poslati u pakao, je l de? I ako budemo činili mnogo žrtava?... Jadnici! Moramo za njih moliti i činiti mnogo žrtava!

Malo bi se zamislila i onda opet radosno rekla:

— *Oh, kako je dobra ona Gospođa, koja nam je već obećala, da će nas odvesti u raj!*

Poslije onoga strašnoga viđenja u trećemu ukazanju ona je još više mislila na strahote vječnosti pakla i na bijednike, koji u nj upadaju. Često si je mogao vidjeti, kako sjedi uronjena u misli i ponavlja:

— *Pakao! Pakao!... Koliko li trpim radi duša, koje idu u pakao! I ljudi ondje živi gore kao drva u vatri!...*

Onda bi dršćući klekla i sklopljenih ruku molila:

— *O moj Isuse, oprostitt naše grijehe, oslobodi nas od paklenoga ognja, dovedi u raj sve duše, osobito one, kojima je veća potreba!*

Ili bi zvala svoje drugove:

— *Lucija, Franjo, hoćete li moliti sa mnom?... Treba moliti mnogo, da se duše očuvaju pakla. Padaju u nj tolike!... Zašto Gospa ne pokaže pakao grješnicima?... Kad bi ga oni vidjeli, ne bi više griješili i ne bi onda u nj upali... Treba da rečeš onoj Gospođi, da pokaže pakao svemu onomu svijetu* (koji dolazi u Irijsku kotlinu); *vidjet ćeš, kako će se obratiti.*

Za obraćenje grješnika naših troje mališa nisu prestajali moliti i prinositi bezbrojne žrtve, o kojima su znali samo oni i dragi Bog. Tek će kasnije Lucija po naredbi svojih poglavara, a s dopustom Isusovim, otkriti ona neprestana mrtvenja i svakojake načine zadovoljavanja Božjoj pravdi, s kojima su osobito ono dvoje najmanjih nastojali oteti paklu što više duša.

Jednoga dana sretnu putem neku siromašnu dječicu, prosjake.

— *Hoćete li, da njima dademo naš ručak za obraćenje grješnika?* — zapita Jacinta i odmah poleti da im ga odnese. Onda odlučiše, da će tako činiti svaki put, kad ih sretnu. Naravno, sretali su ih vrlo često — jer su dječica tražila zgodu, kako bi ih sreli — pa je bilo malo dana, da nisu ostali bez ručka. A kad bi podveče osjetili glad, vadili su korijenje ili brali kupine ili žire s česmine, da ga nečim zavaraju.

Jednom se Franjo popeo na česminu, da nabere žira. Tada će mu Jacinta:

— *A ne bismo li mogli jesti žira s hrasta, jer su oni gorki?* — Otada je češće tako radila.

— *Jacinto, ostavi te žire; zar ne osjećaš, da su preveć gorki?*

— *Pa i jedem ih zato, jer su gorki. Tako će se obratiti više grješnika.*

A kad bi dobili lijepa voća, slatkiša ili što slično, nastojali su, da se potajice toga odreku: *za grješnike.* Jednom čitav dan, usred najžešće ljetne žege, nisu se okusili kapi vode, iako ih je mučila užasna žeđa. Odoljevši joj taj dan, oni su poslije običavali češće ponavljati tu žrtvu. Pače bi ustrajali po čitavu sedmicu, pa i mjesec dana, da se ne napiju vode; jednom su to učinili usred kolovoza, a žega je izgarala sve...

Nekoga dana Jacinta berući cvijeće opali se na koprivi.Opazivši, kako to žari, stisne biljku u šaku i veselo reče:

— *Gledajte! Gledajte! evo još jedne stvari, kojom se mo»emo mrtviti!*

Pa više puta odtada sami su sebi palili noge koprivom...

Drugi put, pri kraju kolovoza, nađoše nekakav konop. Lucija ga onako od šale obavi oko ruke i dobro stegne. Zaboljelo ju je. Tada joj sinu misao:

— *Da znate, kako ovo boli! Mogli bismo ga vezati oko pasa i prikazati tu žrtvu Gospodinu.*

Tada nekakovim oštrim kamenom raskomadaju konop u tri dijela, pa se kasnije svako od njih veza usko oko pasa, do kože. To je bila nova muka, koja je maloj Jacinti često izmamila suze na oči.

— *Pa digni ga!* — rekli bi joj drugovi.

— *Ne! Hoću da prinosim ovu žrtvu Gospodinu kao naknadu za uvrede, koje prima, i za obraćenje grješnika.*

Isprva su nosili konop dan i noć, ali to je za njihove nježne godine bilo ipak previše, i u slijedećemu viđenju sama Blažena Djevica ih opomenu, da ga po noći skinu...

Na maloga Franju osobito je djelovalo to, što je u onome nebeskom svijetlu, kojim ih je do tri puta obasjala bijela Gospođa, ugledao Veličanstvo Božje i vidio, kako grijeh strašno vrijeđa Boga. Više puta je rekao:

— *Mi smo gorjeli u onome svijetlu, u Bogu, a nismo izgarali! Kakav je Bog? ... To mi nikada ne ćemo moći izreći!... Ali, kako li me boli, što je on tako tužan! Kad bih ga samo mogao utješiti!*

I ta misao, da »utješi dragoga Boga, koji je tako tužan radi tolikih grijeha«, činila je, da traži sve moguće načine, kako bi Mu što više ugodio molitvom, razmišljanjem, postom, žrtvama.

— *Bilo mi je veoma drago vidjeti Anđela; još draže vidjeti Gospu; ali najdraže mi je bilo, kad sam vidio Boga u onome velikom svijetlu, koje nam je Gospa stavila u srce. Tako mi je drag Gospodin! Ali on je tako tužan radi tolikih grijeha!... Mi ne ćemo*

nikada učiniti nijedan grijeh!... Htio bih utješiti našega Gospodina, a onda obratiti grješnike, da ga više ne vrijeđaju.

Tako je govorio taj anđelak!... Oh, kad bi našao dosta nasljednika!!

PETO POGLAVLJE

NEPRIJATELJI NA DJELU

Da je tko onda mogao znati sve ono, što smo sada ispripovijedali o duhovnom životu triju Gospinih mališana, bio bi odmah zaključio, da je ondje prst Božji. Troje priproste nejake dječice, bez škole i bez nauka, stupalo je putem savršenosti, kojoj se moramo diviti. Tko ih je vodio? Tko ih je učio?

Ljudi ih nisu učili, nisu pače ni slutili njihova bogatoga duhovnoga života.

— *Jeste li opazili veliku promjenu kod svoje djece poslije onih ukazanja?* — pitali su kasnije Olimpiju Marto.

— *Ništa izvanredna; bili su dobri kao i prije,* — odgovorila je ona sa suzama u očima.

Tako su oni znali dobro sakriti svoju svetost, a ono je bila zaista svetost! Ponizna svetost, koja se krije od očiju svijeta, da se svidi samo Bogu... Taj dokaz ne vara!

A ne vara ni drugi, koji također prati sva djela Božja: trpljenje i progonstvo... Blažena Djevica odmah u prvom viđenju tražila je od svojih miljenika obećanje, da će trpjeti sve, što im pošalje Gospodin. I oni su svoje obećanje održali do kraja. Uz Božju pomoć!

Uvjerenje, da se u Irijskoj kotlini zaista ukazuje Božja Majka, raslo je sve više među vjernicima, osobito odkad su tisuće počele prisustvovati viđenjima.

Crkvena vlast držala se po strani, radi opreznosti, a s njome zajedno i katolička štampa. Ali zato je sve bučnije nasupala protivnička, framasonska štampa. Pakao je vidio, da mu događaji u Irijskoj kotlini ometaju crne račune, pa je pokušao odmah u početku ugušiti sveti pokret, koji se odanle sve više širio na dobro duša. Osobito poslije trećega ukazanja protivnici svega, što je Božje, upravo su pobjesnili! Izmišljali su svakojakih laži i podvala, pozivali državnu vlast, da stane na kraj »popovskim, protudržavnim spletkama«, i tako dalje.

Taj bijes framasunske štampe, dok je s jedne strane pokazivao, da zaista u Irijskoj kotlini mora biti nešto ozbiljno, s druge je i nehotice pomogao, da se vijest o fatimskim događajima raširi s kraja na kraj Portugalske i da se ime Fatime više ne zaboravi. Tako je i ona doprinijela, da se na dan 13. kolovoza ondje skupilo do 15 tisuća, neki su računali i do 25 tisuća hodočasnika!

Međutim, baš toga dana, kad se nebeska Prikaza imala ukazati po četvrti put, ne dođoše troje djece! Zašto?

Onda je bio upraviteljem u *Vili Novi d'Ourèm*, pod koju pripada i Fatima, poznati framasun Artur d' Oliveira Santos. On je u svojoj mudroj glavi mislio, da se tu radi o nekoj »klerikalnoj komediji«, pa se zarekao, da će on već napraviti red... U subotu, 11. kolovoza, pozva k sebi troje djece i njihove roditelje. Manuel Marto nije htio voditi svojih mališa, nego je otišao sam, a Lucija je došla sa svojim ocem. Bijednu djecu su neki nastojali zaplašiti, pa je oproštaj Lucije s rođacima bio veoma bolan. Tada joj je rekla junačka mala Jacinta:

— *Budu li te htjeli ubiti, reci im da smo ja i*

Franjo kao i ti i da i mi hoćemo umrijeti. Sada idemo u tvoj vrt, gdje ćemo mnogo moliti za te.

Siloviti gospodin Upravitelj izderao se na Manuela, zašto nije doveo djece. Stao je ispitivati Luciju tražeći, da mu otkrije tanju, no ona je ostala neustrašiva kao prava junakinja.

— *Dobro, dobro, vidjet ćemo se!* — prijetio je Upravitelj. — *Znat ću ja izići s vama na kraj, pa makar morao i na smrt osuditi troje deriščadi...*

Pod veče, vrativši se kući, Lucija je odmah potrčala svojim drugovima. Našla ih je kod bunara: naslonili glavice na rub bunara i plaču kao ljuta godina. Kad su ugledali rodicu, silno se začudiše:

— *Ah, to si ti?... Došla je ovamo bila tvoja sestra po vodu i rekla nam je, da su te već ubili. Molili smo i plakali za tobom!*

Dođe i 13. kolovoza. Među mnoštvom naroda, koji se slegao sa svih strana, eno i gospodina Upravitelja. Otišao je k župniku i dao k sebi dozvati mališe, s kojima se prijateljski razgovarao na doksatu prema trgu. Onda ih pozva, da sjednu u njegova kola:

— *Povest ću vas u Irijsku kotlinu.*

Bezazlena djeca povjerovaše i sjednu s njime, no poslije malo metara kola zakrenuše i pojure prema Vili Novi.

— *Gospodine, Irijska je kotlina s druge strane!*

— *Znam, ali prije ćemo poći k župniku u Ourèmu, koji vas želi vidjeti i s vama govoriti, a onda ću vas poslati u autu, pa ćete na vrijeme stići u Iriju.*

Djeca se smiriše. Kad su bili u Ourèmu, žele, da ih odvedu k župniku.

— *Najprije treba štogod pojesti...*

I s ovim, onim, već je prošlo vrijeme ukazanja! Djeca su bila potištena, a mudri gospodin Upravitelj

se od srca smijao, kako je sjajno uspio u svojoj laži!

Kasnije su se djeca nadala, da će ih barem povratiti kući, no eto iznova Upravitelja sa zahtjevom, da kažu tajnu. Kako oni nisu odgovarali, on ih proglasi uhapšenim i dade ih odvesti u neku sobu, odakle ne će izići, dok ne poslušaju.

Sutradan eto zarana k njima neke starice, ne bi li im izmamila tajnu, no i ona ode kratkih rukava. Zatim ih odvedu Upravitelju u ured. Pokušali su sve moguće načine i varke, da im izvuku tajnu: tu su lukava pitanja, tu najstrašnije prijetnje, tu obećanja i nuđanje zlatnika. Djeca su mirno i iskreno kazivala sve, ali tajnu nikako:

— *Ne možemo vam je otkriti, jer nam je Gospođa rekla, da je nikomu ne kazujemo.*

Oko podne povedu ih u Upraviteljev stan. Njegova Gospođa osjećala je u srcu smiljenje prema bijednoj dječici, pa im je dala nešto, da se pokrijepe. Poslije podne nastavilo se s mučenjem. Najprije su ih zatvorili u javnu tamnicu.

— *Sad ćete ostati tu, a kasnije ćemo doći po vas, da vas žive spalimo!* — tako su im rekli. Dakako, to je bila samo komedija, ali priprosta dječica nisu znala, da gospodin Upravitelj ne bi smio to učiniti, pa je za njih svaka prijetnja zvučila sasvim ozbiljno, i oni su držali, da će se i izvršiti.

Utamničenici su bili radosni videći troje djece, o kojima se toliko govorilo od nekoliko mjeseci. Mala Jacinta se primakla k nekom prozoru i stala plakati.

— *Jacinto, dođi ovamo! Zašto plačeš?* — sokoli je Lucija.

— *Jer moramo umrijeti, a ne možemo zagrliti naših roditelja. Ni tvoji ni moji nisu došli, da nas vide. Nije im više stalo za nama. Ja bih barem željela vidjeti mamicu!...*

— *Ne plači* — tješi je braco Franjo — *ako ne uzmognemo vidjeti mamice, pa hvala Bogu! Prikažimo ovu žrtvu za obraćenje grješnika. Bilo bi gore, da se Gospođa ne povrati. To bi mi bilo najžalije. Ali ja prikazujem i to za grješnike.* — Onda je sklopio ručice i vruće rekao: — *O Isuse moj, to je za tvoju ljubav i za obraćenje grješnika!*

Jacinta je još plakala, ali i ona sklopi ručice i očiju uprtih u nebo reče:

— *I za Svetoga Oca i kao naknadu za uvrede protiv Bezgrješnoga Srca Marijina!*

Utamničenici su sve to gledali i čuli. Dođoše im suze na oči. Nastojali su ih nagovoriti, da popuste:

— *Ali zašto ne kažete tajne gospodinu Upravitelju? Pa što vam je stalo, ako to Gospođi nije drago?*

— *A to nikako! Voljela bih umrijeti!* — odvrati odlučno Jacinta.

Uto se sjetiše, da još nisu izmolili Ružarja. Jacinta skinu medalju s vrata, pa zamoli jednoga od prisutnih, da je objesi o čavao na zidu. I pred tom medaljicom kleknu i stanu moliti. I sva je tamnička soba klečala s njima i molila...

Poslije nekoliko sati izvedu ih iz tamnice i odvedu opet k Upravitelju. Uložio je sve, ali tajne nije doznao! Najednom skoči kao bijesan, iskolači oči:

— *Kad ne će na lijepe, a oni će na ružne! Čuj!* — doviknu jednomu od svoje lijepe družine. — *Otiđi i spremi onu veliku tavu, napuni je ulja, koje dobro ugrij, pa ćemo spržiti u njemu ove buntovnike! A vi ovamo!*

I odvede ih u neku sobu, gdje ih je zatvorio.

Ne da se opisati, što su jadna djeca u svojemu

neiskustvu, a bez igdje ikoga, da ih osokoli, morala pretrpjeti u tim strašnim za njih časovima... Onda se otvoriše vrata i ču se grozni glas:

— *Jacinto! Ako ne kažeš, tebe ću prvu spržiti! Dođi sa mnom!*

I djevojčica od samih sedam godina, koja je malo prije plakala, jer ne može zagrliti majke, sada odvažno, bez i jedne suze, pođe za silnikom. Tamo su je opet ispitivali, prijetili joj, obećavali, no sve bijaše uzalud. Napokon je zatvore u neku drugu sobu.

— *Ako nas ubiju, kao što prijete, domalo ćemo biti u nebu!* — govorio je međutim Franjo. — *Kolike li radosti! Umrijeti... nije mi nimalo stalo!*

Malo kasnije reče opet: — *Daj Bože, da se Jacinta ne prestraši. Izmolit ću Zdravomariju za nju.* — Tada diže kapu i sklopljenih ruku stane moliti. Uto se otvoriše vrata:

— *Ona je već umrla. Sada ti!* — kriči Upravitelj i pokaže na Franju: — *Kaži mi svoju tajnu!*

— *Ne mogu je reći nikomu.*

— *Ne možeš? Vidjet ćemo!* — i pograbi ga za ruku pa ga odvuče van.

Dječak je otišao za njim bez straha. I nikakove prijetnje ni obećanja ga ne pokolebaše. Svršilo se tako, da je i on dospio u istu sobu kao i Jacinta.

Isto se je dogodilo i s Lucijom. Ona je bila uvjerena, da je Upravitelj zbilja spržio njezine rođake, i očekivala je svoj čas. Preporučivala se Gospi i nije se bojala. Veliko je bilo njezino iznenađenje, kad ih je našla žive...

I sutradan, na dan Velike Gospe, opet ih je Upravitelj ispitivao, no i sada bez uspjeha.

Sva mudrost i lukavost Upraviteljeva bila je uzaludna: pobijedila ga ta priprosta seljačka dječica!...

Videći, da nije fajde, on ih sam odvede natrag u Fatimu. Dan prije bio je u Vili Novi jedan stariji brat Franjin, da vidi, što je od djece. Inače roditelji nisu išli po njih, pače Lucijina majka, kad joj javiše, da joj je kći u tamnici, reče:

— *Neka je! To je i zaslužila!*

— *Šta kažete, kako zaslužila?*

— *Jest, kažem vam! Ako je ono, što ona govori laž, sad je kažnjena! Ako je istina, Gospa će naći načina, da je obrani.*

I kad su se sada, poslije pjevane Mise, sastali sa svojom dragom dječicom, roditelji su ih zagrlili i izljubili, a zajedno s njima veselila se čitava Fatima. Onaj dobri narod bio je već uvjeren, da je Marija, nebeska Kraljica, odabrala njihovo mjesto za velike ciljeve, i bili su odlučni braniti svoju vjeru protiv svih neprijatelja Svijetla, protiv svih framasuna i njihove klike!...

Možda je i gospodin Upravitelj osjetio oluju, koja je mogla provaliti, pa se lijepo povukao...

A umalo oluja nije provalila već u ponedjeljak, 13. kolovoza. Rekli smo već, da se onoga dana skupilo u Irijskoj kotlini preko 15 tisuća hodočasnika. Kad na podne nije bilo malih pastira, narod se uskomešao:

— *Gdje su? Što je s njima?*

I kad se čulo, da ih je Upravitelj odveo sa sobom, digla se vika na nj. Neki pače htjedoše glavom poći do njega i tražiti od njega razlog... Nebeska Kraljica nije dala, da dođe do nemira, i sama je utišala inače opravdano narodno nezadovoljstvo. — Najednom se čulo nešto kao tutnjava, a onda je sinuo bljesak kod male česmine, i bijeli prekrasni oblačić spustio se na stablo... Svi su ga vidjeli i svi mu se obradovali... Ljudi su pali na koljena i suze radosnice

orosile tisuće očiju. To je bila — O n a, o tome nema sumnje...

Narod je sav u zanosu. Tu se moli, pjeva, uzdiše... Desetak časa — kao i drugih puta — rajski oblačić je ostao nad česminom, a onda se digao u zrak i nestalo ga prema istoku — — — Svi su bili uvjereni, da je to Gospođa došla na ročište, makar njezinih mali miljenika nije ondje bilo, jer im slijepa sila nije dala, da ispune želju svoga srca...

Tako je gospodin Upravitelj izmakao ozbiljnoj opasnosti, a vijest o događajima u Fatimi nije se više mogla zaustaviti. Ona je s kraja na kraj Portugalske letjela na krilima vjetara i svagdje budila pouzdanje i nadu, svagdje izazivala polet i zanos... Dakako, izazivala je i bijes, pakleni bijes sotone i njegovih šegrta. Onda je i državna vlast u Portugalu bila u rukama »slobodnjaka«, a u stvari najgorih silnika, pa su framasuni mogli raditi, što hoće...

Eno odmah u nedjelju, 19. kolovoza, priredili su nekakovu divlju skupštinu u samoj Fatimi, a na svoju sramotu. — U rujnu su obeščastili i oplijenili Irijsku kotlinu i u Santaremu priredili sramotnu noćnu »procesiju«... Protiv svećenstva u Fatmi i okolici vodila se prava hajka 1918. do 1920. Sama vlada bjesnila je protiv fatimskih »izgreda« 1920., 1922., 1923. i 1924.... Sve te mjere i sve te lakrdije nisu koristile! Marija je bila jača! I Ona je pobijedila!

ŠESTO POGLAVLJE

IPAK SU JE VIDJELI!...

Četvrto viđenje: 19. VIII. 1917.

Nedjelja je 19. kolovoza. Dok framasuni, puni žuči i jeda, bjesne, a vjernici im se rugaju i smiju, Lucija, Franjo i Franjin brat Ivan mirno su pasli svoja stada u D o č i ć i m a (Valinhos). Primaklo se podne. Ujedanput opaze, kako se smanjuje sunčano svijetlo, a onda Lucija ugleda obični blijesak, koji je svaki put ugledala u Irijskoj kotlini.

— *Molim te, Ivane,* — kliknula je sva radosna — *poleti i zovni Jacintu!*

Mala je bila ostala kod kuće s majkom. Jacinta dotrča, a uto je Lucija vidjela i drugi blijesak. Još koji tren, i eno zaista Bijele Gospođe na česmini, koja je bila mnogo viša od one u Irijskoj doli.

— *Ružno su učinili,* — tužila se Gospođa — *što vam nisu dali, da na urečeni dan budete u Kotlini. Radi toga čudo, koje sam obećala za listopad, bit će manje veličanstveno. Molite se za jadnike...*

Onda im je opet preporučila, da mole Ružarje i da slijedeća dva mjeseca dođu u Irijsku kotlinu u određeni dan i sat.

Sada će mala Lucija:

— *Gospođo, što ćemo činiti od onih milodara, koje vjernici polažu pod česminu u Irijskoj kotlini?*

— *Neka se naprave dvije nosiljčice, jedna zlat-*

na, druga srebrena, pa će se milodari staviti na njih i odnijeti u župsku crkvu. Jednu ćeš nosiljčicu nositi ti, Jacinta i još dvije djevojčice vaših godina, a drugu će nositi Franjo sa još tri vršnjaka. Svi ćete biti u bjelini. Jedan dio prinosa upotrebit će se za proslavu Gospe Ružarice, a drugi dio za kapelu, koja se ima sagraditi.

Lucija je molila za ozdravljenje nekih bolesnika. Gospođa preporuči, da mole Ružarje i da će neki od njih ozdraviti kroz godinu. Zatim opet stane govoriti svojim miljenicima, da *mnogo mole i da prikazuju žrtve za grješnike.* Dok je to govorila, njezino dobro materinsko lice bilo je pokriveno tugom... Završila je ovim riječima:

— *Molite, molite mnogo i žrtvujte se za grješnike. Sjetite se, da mnoge, mnoge duše u idu u pakao, jer nema, tko bi se za njih žrtvovao i molio!*

Tako je proteklo oko deset časaka, i bijela Prikaza iščeznu ispred zadivljenih očiju malih triju sretnika. Ivan nije ništa vidio...

Mala česmina u Irijskoj kotlini nisu dopuštali mališi, da se dira. Svaki listić, što bi ga hodočasnici otkinuli, kao da im se od srca kida... No ovdje u Dočićima i sami su otkinuli granu česmine, pa je Franjo i Jacinta odmah veselo ponesoše kući. Kad su stigli do vrata svoje ujne, Lucijine majke, kliknu Jacinta:

— *Ujna, vidjeli smo opet Gospu!*

— *Lažljivci jedni, samo Gospu gledate!* — srdnu se Marija Ruža.

— *Jest, vidjeli smo je! Evo gledaj, ujna: jedna joj je noga stajala na ovoj, druga na ovoj grančici!* — uvjeravala su djeca pokazujući dvije grančice na vrhu, koje su zaista bile prignute...

— *Da vidim, lažljivci jedni!* — i Marija Ruža pograbi onu granu. U taj mah i ona i osobe, koje su tu s njome bile, osjetiše divan miris kao od nekoga rajskog cvijeća.

Svi su bili iznenađeni. I sama Marija Ruža se ozbiljno zamislila: a da zbilja nije istina, što kazuju djeca?

Od toga dana i Lucijin otac stao je na njezinu stranu. Nije on bio loš čovjek, ali nekako lijen, pa i u vjerskim stvarima; na primjer, već dulje vremena nije bio na ispovijedi, a ni u crkvu nije prečesto zalazio... Uto su počeli čudnovati događaji u Irijskoj kotlini. On nije znao, što bi rekao, i čekao je. I dok su se majka i starije sestre rugale Luciji ili je napadale, on je šutio. Sad više nije bilo tako. Čim bi koja od njih stala koriti Luciju, on bi rekao:

— *Pustite malu na miru! Mi ne znamo, je li ono istina, ali ne znamo, ni da je laž, što ona kaže!*

Tako se pomalo vraćao mir u onu kuću, i Lucija je ponešto odahnula — — —

*

Ipak, onaj tihi, prvašnji život nije se više vratio! Kako se širila vijest o događajima u Fatimi, tako je sve više bilo ljudi, koji su ne samo željeli otići onamo, nego i svakako nastojali, da vide mališe, da ih ispituju, da doznadu sve. Jadna djeca morala su odgovarati na stotine, tisuće pitanja, a to im je bila jedna od najvećih muka, od najtežih žrtava!

Pri koncu kolovoza Franjo i Jacinta nisu više imali vremena za svoje ovčice, koje su sada drugi pasli, a oni su morali primati bezbrojne posjete. Oko polovice rujna s istoga razloga Lucijina majka pro-

dala je svoje stado. Troje malih mučenika, nije imalo mira ni počinka...

A što je bilo s imanjem u Irijskoj kotlini?! Kod toliko tisuća naroda, koji je onamo dolazio, mnogi i s mazgama, konjima, magarčićima, dobro kad je ondje ostala i travka!

— *Kad ogladniš,* — znala je žugati Lucijina majka — *poći ćeš k svojoj Gospođi, da ti dade jesti...*

— *Ili će jesti ono, što ubere u Kotlini!* — dodale bi s podsmijehom sestre.

U takvim časovima siromašna Lucija ne bi se usudila uzeti ni zalogaj kruha, a srce joj je plakalo...

Jednoga dana pojaviše se tri gospodina. Stali su ispitivati djecu, baš kao da su kakovi redari, a onda će na koncu:

— *Promislite dobro i napokon kažite onu svoju tajnu, jer će vas inače gospodin Upravitelj dati pogubiti!*

— *Pa neka!* — veselo uskliknu mala junačka Jacinta. — *Ja vrlo ljubim Isusa i Gospu! Tako ćemo prije otići k njima!*

I svašta se govorilo: i zatvorit će ih, i ubit će ih, i svega i svašta... Jadni roditelji nisu više znali, što bi, pa dođoše na misao, da djecu uklone iz Aljustrela i pošalju ih k rodbini u drugi kraj, dalje od silovitoga Upravitelja u Vili Novi. Kad to spomenuše djeci, ovi se odlučno usprotive:

— *Ako nas ubiju, toliko bolje! Prije ćemo u raj!*

Ali nisu svi dolazili samo iz znatiželje, ni sa zlom nakanom. Bilo ih je, koji su dolazili iz pobožnosti ili opet iz želje, da se dozna potpuna istina, a na slavu Božju i dobro duša. Osobito kod ovakovih posjeta mališi su davali svoje odgovore radosno i postojano.

Uostalom, dolazio bilo tko, s bilo kojom nakanom, nikada se nisu prestrašili reći istinu i svjedočiti za svoju bijelu Gospođu...

Kad god su mogli uteći pohvalama ili laskanjima, to su odvažno i vješto učinili. Tako su jednoga dana išli putem, kad ugledaše velik auto, koji se ustavio na sto koraka pred njima. Iz kola iziđe nekoliko gospode i gospođa lijepo obučenih.

— *Vidjet ćeš, da idu k nama...* — reče jedno od djece.

— *Bježimo!*

— *Nije moguće, opazit će nas. Nego hajdemo naprijed, vidjet ćete, da nas ne će prepoznati.*

I tako djeca pođu jednostavno naprijed, kao da nije njihov posao. Ali oni ih stranci zaustave i zapitaju:

— *Jeste li vi iz Aljustrela?*

— *Jesmo, gospodine.*

— *Poznate li one pastiriće, kojima se ukazala Gospa?*

— *Jest, poznamo ih.*

— *Biste li nam znali kazati, gdje stanuju?*

— *Izvolite poći ovim prečacem; tamo dolje okrenite na lijevo, zatim ćete vidjeti one kuće...* i opisaše ih potanko.

— *Hvala vam!* — zahvališe gospoda i okrenu put Aljustrela, a naši mališi sretni i veseli šmignuše u polje, da se sakriju.

— *Ovako bismo imali učiniti uvijek!* — tvrdila je Jacinta.

Kad bi se bojali, da će posjeta biti i previše, znali su se bratac i sestrica sakriti u svoju dragu spilju na Glavici. Tu bi proveli po čitave satove moleći Ru-

žarje, ponavljajući Anđelovu molitvu i prinoseći Gospodinu žrtve za grješnike.

Kad bi im posjetnici nudili novaca, mališi nikako nisu htjeli da ih prime. U svemu se vidjelo, da bi oni najradije utekli od očiju ljudi, da se o njima ne govori, da se za njih ne zna... Ali kad se radilo o slavi nebeske Majke, sve su rado podnosili, pa i muke bezbrojnih posjeta i ispitivanja.

— *Toliki im dolaze* — rekao je sam gospodin župnik u listopadu — *da je veliko čudo, kako se još nisu razboljeli!...*

*

Crkva i njezini službenici bili su vrlo oprezni. Isprva je kardinal u Lisabonu, pod čiju je biskupiju onda spadala Fatima, strogo naredio svećenstvu, da se nimalo ne pača u događaje u Irijskoj kotlini. Ta naredba bila je tako savjesno izvršena, da je svijet počeo već rogoboriti i zamjerati.

— *Svećenici, mjesto da nas vode, oni eto idu pod ruku s neprijateljima vjere i Crkve!* — tako i slično znao se čuti koji glas među pobožnim dušama, koje u svojoj vjeri i zanosu nisu znale, da Crkva nikada ne žuri u takovim slučajevima. Ona zna, ako je nešto od Boga, On će umjeti i da pobjedu izvojšti, kad dođe zgodan čas...

Međutim broj hodočasnika u Irijsku kotlinu povećavao se sve više. Dolazili su ne samo iz Fatime i okolišnih mjesta, nego sa svih strana Portugalske. Osobito, kad se približavao dan ukazanja, bila je prava seoba naroda put Fatime! Svih mogućih vrsta prevoznih sredstava mogao si tada vidjeti. Neki dolaze pješice, drugi na konju, treći u kolima, na biciklima... Tu su kočije svih vrsta, na cesti bezbrojni

auti, a svijeta svakojakih nošnja i odijela, u tisućama boja i krojeva: prizor, kakav se samo ondje može vidjeti!

I kad je jednom počeo taj pokret, nije više bilo sile, koja ga je mogla zaustaviti! Nisu dolazili ljudi samo iz znatiželje: takovih je bivalo sve manje, — nego i iz želje, da vide troje mališana u zanosu i zajedno s njima mole, da zahvale na primljenim milostima, da prose pomoć u svojim nevoljama i potrebama.

Ne će proći mnogo vremena, pa će i crkvene vlasti malo pomalo popuštati od one prve opravdane strogosti, te će se vjerni puk i s njihovim blagoslovom moći slobodno predati porivu svoga srca, koje ga je sililo na iskaze ljubavi i štovanja Gospi Fatimskoj...

Došavši u Irijsku kotlinu, vjernici bi se okupili oko one sretne male česmine, na koju je Djevica spustila svoje svete noge. Lišće i grančice bile su već opljačkane. Svaki je htio imati barem listak kao svetu uspomenu. Djeca su se žalostila, ali nisu mogla spriječiti kidanje lišća. Sreća, da je barem stablo ostalo na životu...

Tada su molili sveto Ružarje, pjevali marijanske pjesme, u tišini duše prosili potrebne milosti. Nitko se nije stidio drugoga, da klekne na onu posvećenu zemlju, da i glasno vapije pomoć od Kraljice neba i zemlje, koja je toliko počastila Portugalsku... U starini su Portugalsku nazivali »*Zemljom svete Marije*«. Sada su svi bili uvjereni, da je zaista Marija u Irijskoj kotlini odredila svojoj zemlji udijeliti sveto mjesto, gdje će svoje vjerne štovatelje obasipati milostima...

Već su se počele širiti vijesti i o postignutim mi-

lostima. Zanimljiv je slučaj, koji možemo nazvati *»prvim čudom Gospe Fatimske«*. Evo ga ukratko:

U Arnalu, kod Maceire, na trideset i pet kilometara od Irijske kotline, živjela je neka *Marija do Carmo* (du Karmu), žena Joakima dos Santos. Bila je već vremešna žena, a posljednjih pet godina progonila ju je ljuta bolest. Osobito od 1916. nije više imala mira ni danju ni noću, a u srpnju 1917., ne mogući ni spavati ni jesti, tako je oslabila, da su svaki čas očekivali njezinu smrt.

Tada ona začu za događaje u Irijskoj kotlini. Dođe joj misao, da bi je Blažena Djevica mogla izliječiti. Odmah obeća dragoj Majci, da će četiri puta otići do Fatime bosonoga, da zadobije željeno zdravlje. Tako dođe 13. kolovoza. Htjela je toga dana učiniti svoje prvo hodočašće. Ali se njezin čovjek usprotivi:

— *Siromasi smo i ne možemo najmiti kočiju, a pješice ne možeš nikako poći, jer možeš umrijeti na putu. Ustrpi se. Ne dam, da ideš!*

No Marija je molila i kumila, pa muž napokon pristane. S njegovom pomoću uputila se u sat poslije ponoći i stigla u Fatimu ni živa ni mrtva poslije duga i naporna putovanja. Ali nije prošlo više od nekoliko časaka, a ona osjeti, da joj nije više onako slabo. S manje muke povratila se kući i počela uzimati nešto hrane. 13. rujna vratila se opet i sve bolje ozdravljala, a kad je 13. listopada po treći put došla u Fatimu, bila je potpuno zdrava! Godinu dana kasnije izjavila je, da se nikad u životu nije bolje osjećala . . .

SEDMO POGLAVLJE

U ZANOSU VJERE I LJUBAVI

Peto viđenje: 13. IX. 1917.

Kako se moglo očekivati, osobito poslije hajke framasuna i bezbožaca protiv nevine dječice i događaja u Fatimi, zanimanje za peti sastanak nebeske Gospođe s njezinim malim pouzdanicima raslo je sve više. Već dvanaestoga rujna nagrnule su prave čete hodočasnika, a sutradan, u četvrtak 13. rujna, sva je okolica Irijske kotline vrvjela silnim narodom sa sviju strana sretne *Zemlje svete Marije.*

Bilo je to pravo hodočašće! Nije ga udesio nikakav odbor, nisu ga razglasile novine ni bilo koja promičba: sama živa vjera i ljubav, u neopisivom zanosu, povukla je sve one tiuće u zabitnu Kotlinu kod Fatime. Sama jedna želja ispunjala je sva ona srca: biti prisutan u času, kad se nebeska Gospođa u bijelom oblačiću spusti na malo drvo česmine, i primiti njezin sveti materinski blagoslov . . . Zato nisi čuo ništa nedostojno svetosti onoga mjesta, nisi opazio nikakova nereda. Ljudi su dizali kape i šešire. Tko god je mogao, klekao je i molio.

Stigla su i djeca. Primaklo se podne. Kako su djeca prolazila kroz ono mnoštvo, svak je kušao da ih zaustavi, da im preporuči svoje potrebe. Padali su pred njih na koljena i molili:

— *Preporučite nas Gospi! Recite Joj, da mi pomogne...*

Koji su bili dalje, penjali su se i na stabla ili na kakav zidić pa vikali:

— *Za ljubav Božju, molite Našu Gospu, da mi ozdravi kljasta sina!.. Da mi ozdravi sina slijepa!.. Da mi povrati sina zdrava iz rata!... Da mi se vrati muž sa fronte!... Da mi obrati jednoga grješnika!...*

I svak je izvikivao svoju potrebu, svoju ljutu bol...

Djeca su jedva prodirala naprijed uz pomoć jakih ljudi, koji su im krčili put. Jednima su govorili, da će sve reći Gospi, druge podizali sa zemlje, trećemu se blago nasmiješili... Kad su stigli napokon do česmine, Lucija naredi, da svi mole. I nije bilo koljena, koje nije pokleklo na riječ neznatne djevojčice, kojoj se u onom času pokoravalo preko dvadeset tisuća duša!

Čuju se glasne molitve, plač, uzdasi. Odjekuju poklici žive vjere i djetinjega pouzdanja prema Kraljici ljudi i anđela. U podne sunce poče gubiti svoj obični sjaj. To je svima bio znak, da je Ukazanje blizu. Najednom se diže zanosno klicanje:

— *Gledajte! Gledajte! Eno!... Onamo! Zar ne vidiš?!... Eno, eno!... Vidim!... Vidim!... Oh, divote!...*

Nebo je bilo plavo, bez jednoga oblačka. Tamo od istoka plovila je velika svijetla lopta obzorjem i lagano se spuštala nad sretnu dječicu i nad sve one tisuće, koje su dizale ruke prema njoj i kliktale:

— *Eno je! Eno je!*

I Lucija je ugledala onaj običajni blijesak i sretna viknula:

— *Eno je! Ja je vidim!...*

Rajska Gospođa spustila se na malu česminu, a b i j e l o b l a č i ć o v i j a o j e i s t a b l o i d j e c u: svi su ga obližnji jasno vidjeli...

I započeo je sveti razgovor. Lucija je govorila glasno; oni oko nje mogli su je čuti, ali odgovora nisu čuli.

— *Ustrajte u moljenju svetoga Ružarja!* — preporučivala je Gospa djeci.

— *Molite Ružarje, da prestane ovaj rat... U listopadu će doći sa svetim Josipom i s Djetićem Isusom. Svakako budite ovdje 13. listopada!*

— *Dobra Gospođo,* — poče Lucija — *toliki su mi preporučili razne bolesnike. Molim Vas, ozdravite ih!*

— *Jest, neke ću ozdraviti, ali druge ne, jer se Gospodin ne pouzdaje u njih.*

— *Narod bi želio ovdje imati kapelu,* — govorila je dalje Lucija.

— *Pa dobro. Polovica skupljenih prinosa doteći će za prve potrebe gradnje.*

Onda će s blagom dobrotom:

— *Naš Gospodin veoma je zadovoljan s vašim žrtvama, ali ne će, da spavate s konopom. Nosite ga samo danju.*

Sada se opet čuo glas:

— *Eno je! Eno je! Opet se diže!...* i zaista ona svijetla lopta dizala se u vis i iščezla tamo k istoku.

I Lucija je uskliknula:

— *Eno odlazi!*

Sunce je opet sinulo u svome svijetlu, a djeca se sretna vratila svojim kućama.

Narod je bio izvan sebe od zanosa. Bilo je očito, da sve ono nije varka, nego svijetla i živa istina.

Bijela Gospođa obećala je kazati svoje ime 13. listopada, ali to blagoslovljeno Ime već su svi pogađali! Tu više nije moglo biti sumnje: Ona, koja je u svijetlom oblaku silazila na česminu u Irijskoj kotlini, nije bila druga do — *Marija, kraljica neba i zemlje.*

Pred Njom, obučenom u haljine sjajnije od sunca, tamnila je sunčana svjetlost. Pred Njezinim svijetlom obzorje je poprimalo zlaćanu boju. Pred Njezinim nogama padale su s neba bijele latice, koje su onoga dana vidjele sabrane tisuće, a taj se pojav i kasnije ponavljao u Irijskoj kotlini za velikih hodočašća.

Jest, sve one tisuće bile su uvjerene, da je ono bila sama Božja Majka, pa su odlazeći svojim kućama raznosile svijetlu istinu na sve strane — — —

*

Poslije svega, što smo dosada rekli, ne će se nitko čuditi, da je onaj mjesec dana, koji je protekao od petoga viđenja pa do 13. listopada, držao u neopisivoj napetosti čitavu Portugalsku. Framasunsko novinstvo izmišljalo je sve moguće i nemoguće gluposti, izvrgavalo ruglu Crkvu i svećenstvo, naklapalo svega i svačesa. Vjernici su očekivali veliko čudo, obećano za onaj dan, a drugi opet sumnjivo klimali glavama. Bilo ih je, koji su prijetili, ako se ništa ne dogodi, jao ti se lažljivoj djeci...

I u samome Aljustrelu mogao si čuti:

— *Ako se ništa ne dogodi... vidjet ćete! Platit ćete nam!* — tako su plašili djecu.

Raširio se glas, da će vlasti staviti bombu i zapaliti je kod djece u času ukazanja. Kad su to čula sama djeca, radosno su rekla:

— *Koje li sreće, ako to bude! Kad bismo se mogli odanle zajedno s Gospom popeti u raj!*

Rodbina je u neizvjesnosti. Očekuju veliki dan, a opet se boje, da se djeca možda nisu prevarila. Neki svjetuju roditelje, da onoga dana ne prate djece u Irijsku kotlinu, nego da ih puste same:

— *Njima se ne će ništa dogoditi, jer su nejaki, ali roditelji bi mogli nastradati od svjetine...*

Neka odlična gospođa bila je za neko vrijeme uzela k sebi maloga Franju i Jacintu u neko obližnje selo. Videći, kako im mnogi dosađuju pitanjima, rekla je:

— *Moja dječice, ako se ne dogodi čudo, koje ste navijestili, teško ti se vama: ovaj svijet je kadar, da vas spali žive!*

— *Ne bojimo se,* — odvratiše smiješeći se bratac i sestrica — *jer nas Gospođ ne će prevariti. Ona nam je rekla, da će se zbiti veliko čudo, i da će svi biti prisiljeni da vjeruju.*

A što je na sve to Lucijina majka?

Ona još nije bila potpuno na čistu sa svim. Ali njezino joj je srce govorilo i zdrav njezin seljački razum je uvjeravao, da ni Lucija ni njezini mali rođaci ne lažu. Ipak nikako još nije mogla otjerati bojazan, da bi se tu mogla kriti i koja sotonska varka. Trpjela je mnogo. Neki joj svjetovaše, da se zajedno s Lucijom sakrije negdje daleko, gdje ih nitko ne će naći, jer ne dogodi li se čudo, teško ti se mališima!

Tako je došao i 12. listopada...

Ujutro rano ustala je Marija Ruža i probudila Luciju:

— *Moje dijete, najbolje, da se pođemo ispovjediti. Kažu, da ćemo sutra morati poginuti u Irijskoj kotlini... Ako Gospa ne učini obećanoga čuda, narod*

će nas ubiti. Stoga je najbolje, da se ispovjedimo, da budemo spremne na smrt.

Lucija mirno odvrati majci:

— *Ako ti, mamice, hoćeš na ispovijed, i ja ću s tobom, ali ne radi razloga, koji si rekla. Ja se ne bojim, da ću umrijeti. Ja sad potpuno stalna, da će Gospa sutra ispuniti, što je obećala!*

To je i majku primirilo, pa toga jutra nisu išle na ispovijed.

Međutim u Fatimi i njezinoj okolici događale se stvari nikad dotle neviđene! Ako je silan svijet prošloga mjeseca nagrnuo k Irijskoj kotlini, to je ovoga puta broj hodočasnika imao premašiti svako očekivanje. Vjerodostojni svjedoci računaju, da ih je moglo biti i pedeset tisuća! Drugi tvrde i do sedamdeset tisuća, sa svih strana države. Već izjutra narod se splivao sve više, a poslije podne nisi ga više mogao prebrojiti. Ljudi su dolazili pjevajući svete pjesme, moleći Ružarje, mnogi bosi i pokornički odjeveni.

Bila je već počela jesen. Vrijeme je bilo vlažno i neugodno. Ipak su mnogi odlučili noćiti pod otvorenim nebom, da sutra budu bliže. A bilo ih je svake dobi i staleža. I ne samo vjernici dođoše, nego se našlo i bezvjeraca među njima. Što ih je vodilo onamo? Tko bi znao sve tajne ljudskih srdaca, ali dobro je, da je i njih bilo. Tako je istina još jače odskočila!

Osvanuo je i 13. listopada. Hladan, turoban, kišovit dan; nebo kao od olova, prevučeno gustim oblačinama. Uza sve to narod je uvijek grnuo sa svih strana, po svim putevima i oputinama. Irijska kotlina prekrivena je svijetom. Velike novine poslale su svoje dopisnike, da zabilježe svaku sitnicu. Udarila je kiša

i lijevala kao iz kabla, ali narod se kupi i kupi. Kiša prodire do kosti, velika kotlina od 125 tisuća četvornih metara postala je prava močvara, ali narod ne pazi ni na što: nadire sa svih strana...

I sve ono mnoštvo, zaprljano, prokislo, čeka i čeka. Nitko se ne srdi, nitko ne prosvjeduje. Sama jedna misao ispunja sve duše u neodoljivom iščekivanju: danas će se dogoditi nešto veliko!...

Jutro odmiče. Mnoštvo čeka i moli. Pod onim tmastim jesenskim obzorjem odjekuju glasovi svete molitve: *Zdravo, Marijo... Sveta Marijo...* Tisuće naroda mole Ružarje — — —

Jutro odmiče polagano i turobno, ali srca trepte sve jače i čekaju...

Primaklo se napokon i doba, kad bi se imali pojaviti Lucija, Franjo i Jacinta. Ljudi, sve one tisuće naroda, na vršku su uzbuđenja i iščekivanja. Eto ih napokon, u pratnji svojih roditelja. Ovi su se napokon odlučili: poći ćemo s našom djecom, pa i poginuli s njima! Iščezao je iz njihovih srdaca svaki strah, svaki obzir.

Djeca su obučena u svoje nedjeljne haljine. Sačuvala nam se njihova fotografija, uhvaćena toga dana. Lucija je u sredini. Mala Jacinta njoj s desne, Franjo s lijeve. Troje zdrave planinske djece, sklopljenih ruku, o kojima visi krunica, gleda te velikim vedrim očima. Na licima im čitaš, da žive sa svojom velikom tajnom, koju ovaj svijet ne može nadglasati; koja sačinjava njihov vedri, sretni svijet, svijet Marijinih odabranika, Majčinih miljenika...

Na mjestu ukazanja pobožna ruka podigla je priprost luk. Tri neotesana drveta, a nad njima drven križ. O luku vise dvije svjetiljke. Mala česmina je tu, ali bez lišća i bez granja: samo deblo...

Domalo će podne. Svijet nastoji pustiti mališe k česmini, ali valovi onoga mnoštva opet se sklapaju, i teško je prodrijeti. Mala Jacinta se boji, da je ne zgnječe i ne uduše, pa stade plakati. Lucija i Franjo tješe je i uzmu u sredinu između sebe.

Bila je subota. Gospin dan.

Napokon su djeca stigla do česmine. Ruke su im pune cvijeća. Kiša pada kao ikada. Lucija sja od sreće. Tada povika:

— *Zatvorite kišobrane!*

Poslušali su je bez prigovora. Onda počeše svi glasno moliti sveto Ružarje .

Podne je.

Lucija ugleda poznati joj blijesak, presta moliti i reče:

— *Sad se vidio sijevak!...* Gledala je u visinu i onda će opet:

— *Eno je! Eno je!*

— *Gledaj dobro, kćerce, da se ne varaš!* — opominjala je Marija Ruža. Međutim Lucija nije više čula tih majčinih riječi: za nju je nestalo svega onoga mnoštva. Ona je sada vidjela samo jedno, čula samo jedno... bijeli lik svoje Gospođe. Lice djevojčice sasvim se preobrazilo. Bilo je vrlo lijepo, preliveno ružičastom bojom, tankih usnica...

Prisutnici nisu vidjeli Gospođe, ali ugledali su, kako se do t r i p u t a s t v a r a l a g a n b i j e l o b l a k oko djece, pa se diže u vis do pet ili šest metara, poput oblačića tamjana.

Tu nije bilo sumnje. Nebeska Prikaza bila je i opet u Irijskoj kotlini...

OSMO POGLAVLJE

SUNCE SVJEDOČI ZA NJU...

Šesto viđenje i veliko čudo

13. X. 1917.

Lucija i njezini drugovi gledali su šesti i posljednji put svoju bijelu Gospođu u Irijskoj kotlini. Franjo ju je samo vidio, Jacinta je i čula njezine riječi, dok je sama Lucija govorila sa svetom Prikazom. Nebeska Gospođa bila je lijepa, divna kao i uvijek, ali danas njezin sjaj kao da je bio jači nego drugih puta. I dosada je Lucija obarala više puta pogled pred tim sjajem, jer joj je preveć zablještavao oči, ali danas ih je svaki čas morala protrti, toliko je bio jak! I Franju su vidjeli, kako često zatvara oči...

— *Tko ste Vi?* — pitala je ponizno Lucija. — *I što hoćete od mene?*

— *Ja sam G o s p a od R u ž a r j a i hoću, da mi se ovdje podigne kapela. Molite i dalje sveto Ružarje svaki dan. Rat će brzo svršiti, i vojnici će se doskora vratiti svojim kućama.*

— *Imala bih toliko stvari da Vas zamolim...* — reče Lucija, kojoj su se mnogi bili preporučili.

— *Neke ću uslišati, druge ne,* — reče Gospa, pa nastavi:

— *Treba da se ljudi poprave, da prose oproštenje za svoje grijehe!*

Sad je njezino lice postalo tužnije, a njezin glas je molio:

— *Neka više ne vrijeđaju Našega Gospodina, koji je već previše vrijeđan!...*

I to je bila posljednja Gospina riječ u Irijskoj kotlini, Marijina poruka dvadesetomu vijeku, radi koje se Ona šest puta prikazala nevinoj dječici estremadurskih gorštaka, da je dojave svemu svijetu... O kad bismo je samo čuli, čuli i — poslušali...

Tada Blažena Djevica otvori ruke, koje se odraziše u sunčanom svijetlu. Lucija osjeti u sebi neki neodoljivi poriv i povika iza glasa:

— *Gledajte sunce!*

U taj čas kiša presta. Oblaci se razbježaše, i pokaza se sunce, kao velika srebrna lopta, i dogodi se — neviđeno čudo! Gledale su ga i vidjele sve one bezbrojne tisuće, a vidjeli su ga i po drugim mjestima oko Fatime, na desetak kilometara uokolo. Vidjeli su ga vjernici i sumnjivci, pobožne duše i slobodnjaci, neuki seljaci i učena gospoda. Gledali su ga jasno i razgovijetno, za deset dugih časaka, u dan i sat, koji su već toliko mjeseci prije proročeni i određeni... Sumnjati se nije moglo, i nitko nije sumnjao!...

Čim se nebeska Gospođa okrenula na odlazak i lagano iščezla u visinu prema istoku, sunce se stalo vrtjeti silnom brzinom oko sebe. Činilo ti se, da gledaš veliko vatreno kolo, koje se vrti i baca na sve strane snopove svijetla: žuta, zelena, crvena, plava, ljubičasta, a to se svijetlo odrazuje na oblacima, na liticama, na drveću, na zemlji, na licima prisutnika, posebno još na licima triju malih Marijinih pouzdanika...

Onda se sunce za čas zaustavi, da zatim iznova započne svoju čarobnu igru. Zaustavi se i drugi put,

pa opet i treći put stane igrati sipajući naokolo bezbroj šarenih zraka još sjajnijih, još raznoličnijih nego prije...

Sedamdeset tisuća glava okrenuto je k nebu, sve su oči uprte u sunce, koje igra; sedamdeset tisuća srdaca strepi bez daha pred tim čudesnim prizorom. Najednom se diže iz sviju grudi jedinstven, silan krik, pun strave, pun užasa, pun strepnje: svima se učinilo, da se sunce otrglo s neba i u krivudavom padu se ruši na njih!

— *Čudo! Čudo!* — viču jedni.

— *Vjerujem u Boga!* — kliču drugi.

— *Zdravo, Marijo!* — mole treći.

— *Moj Bože, milosrđe!* — to je najčešći uzvik; i ljudi padaju na koljena u ono blato i glasno mole djelo skrušenja...

Prošlo je nekoliko strašnih časaka, a onda se sunce vrati na svoje mjesto, blijedo i bez sjaja... Prizor velikoga čuda je svršio, a sada opazi narod i drugo: njihova odjeća, malo prije sva mokra i zaprljana, bila je potpuno suha i čista!

I troje djece vidjelo je sunčanu igru, ali oni su vidjeli i još nešto!

Oni su pratili svetu Prikazu pogledom, dok je iščezla u nebeskim visinama, a onda ugledaše blizu sunca S v e t u O b i t e l j: Marija je bila u bjelini, ogrnuta plavim plaštem; Sv. Josip držao je na rukama Djetešce Isusa, obojica u crvenoj odjeći, a kao da blagoslivlju svijet. — Tada nesta toga prizora, i Lucija vidje I s u s a odrasla, koji je blagoslivao narod. — Zatim presta i taj prizor, i Lucija je opet gledala B o ž j u M a j k u, ali ovoga puta kao P r e ž a l o s n u, no bez mača u srcu, pa opet u odijelu K a r m e l a... Onda je svega nestalo, i djevojčica se prenula iz svoga svetoga zanosa.

Jacinta i Franjo nisu vidjeli ovih posljednjih prizora, nego samo Svetu Obitelj, no oni su gledali Dijete Isusa ne u naručju sv. Josipa, nego ovomu s desne strane, na nogama.

*

Tako je svršilo posljednje ukazanje Blažene Djevice Marije svojim trima pouzdanicima u sretnoj Irijskoj kotlini. I tako se zbilo veliko sunčano čudo, kojim je Kraljica neba i zemlje htjela posvjedočiti istinitost fatimskih ukazanja i one poruke, koju je donosila nevjernomu i opakomu dvadesetom vijeku.

Jednom su nevjerni i tvrdoglavi farizeji i njima slični saduceji tražili od Gospodina Isusa znak s neba. Malo su im bila čudesa Spasiteljeva i njegov božanski nauk i bezbrojni dokazi njegova Poslanja, već su tražili, da udovolji njihovoj znatiželji i ispraznosti, pa da pokaže i na nebu svoju moć. Možda su očekivali, da će sunce najednom pomrčati, da će zvijezde padati, da će grom iz vedra neba udariti... Nije ih vodila želja za istinom, nego njihova zloća. I Gospodin nije pokazao znaka s neba tomu nevjernomu rodu...

Danas su se vratila vremena farizeja i saduceja, i još su gora! Nevjera i pokvara pustoše svijetom. Ljudi napadaju istinu Božju, progone Crkvu Njegovu, sveto ime Gospodnje blate i vrijeđaju. Svi bezbrojni dokazi, da je samo Gospodin pravi Spasitelj čovječanstva i da je samo u Njemu spas, njima ništa ne vrijede. Pače danas — gori od farizeja i saduceja — ljudi ne traže ni znak s neba! Nije im stalo za Istinom, za Bogom... Same sebe su proglasili svojim bogovima, svojim idolima, i služe sebi, svojim strastima, svojoj zloći i svojoj sljepoći — — —

Ali ima jedno Srce, koje i takovu opaku djecu još ljubi: **Bezgrješno Srce Marijino!** Ono zna, u kakovu opasnost srće današnje čovječanstvo, ako se ne svidi i ne povrati sa svoga opakoga puta... I eno, u svojoj beskrajnoj milosrdnoj ljubavi Marija silazi u siromašnu Irijsku kotlinu, prikazuje se trima mališima i naređuje im, da upozore svijet na nesreću, u koju se sam strovaljuje. I kao dokaz svoje ljubavi i istinitosti svoje poruke Marija današnjemu nevjernomu svijetu pruža upravo znak s neba...

Vidjele su ga tisuće. Vidjele su ga na kilometre daleko. Pače su ga i fotografirali! Događaj sa suncem od 13. listopada 1917. ne da se pobiti nikakovim doskočicama ni mudrolijama!

Pa jesu li ljudi povjerovali tomu znaku s neba?

Jest, mnogi su povjerovali; ali veoma mnogi i nisu! A bilo ih je, koji nisu htjeli vjerovati, i to su baš najgori! Protiviti se istini poznatoj, strašan je grijeh!...

Dok se je Portugalskom širila slava Fatimske Gospe, njezini i Božji dušmani bjesnjeli su u nemoćnom bijesu. Već smo ukratko spomenuli tu borbu, koja nije prestala ni poslije onoga znaka na nebu. Pače sad je postala još žešća, ali i sa sve manje izgleda u pobjedu. Sunce je svjedočilo za Mariju, tu Bogom odabranu Ženu i Majku, i Ona je svaki dan pobjeđivala sve više i sve stalnije, a Irijska kotlina postajala je sve više svetištem, najvećim Marijinim svetištem na zemlji.

Prva siromašna kapelica podignuta je 1919. Godinu dana kasnije neki mladi obraćenik u gradu *Torres Novas* dao je kod umjetnika *Josipa Ferreira Tedima* izraditi Gospin kip prema opisu sretnih mališa, koji su vidjeli Bijelu Gospođu kod Fatime. Kip

je uspio izvanredno dobro, i kad su ga početkom svibnja dovezli u grad, svi koji su ga vidjeli, bili su zaneseni. Kip se imao prenijeti u kapelicu u Irijskoj kotlini. To doznaše framasuni, pa se diže hajka. Nagovoriše načelnika, da zabrani onomu mladiću odnijeti kip iz kuće. I tako jednoga dana žandari opkole kuću!

No našlo se i tome lijeka! Drugoga jednoga dana izlazila su iz dvorišta velika kola, koja su vukli volovi. Žandari se odmakoše, da ih puste proći: tu u kolima bilo je svega i svašta: motike, lopate, tisuću stvari potrebnih u polju. To se barem smije provesti!... I kola iziđoše iz dvorišta, pa u polje, pa iz polja put Fatime... I ne prođe dugo, a u kapelici Fatimske Gospe pokaza se na oltaru novi lijepi kip! Bio je sakriven ispod onih motika i lopata, a sada su ga čitava i zdrava izvadili iz kola i postavili na oltar. Danas se pred tim kipom mole i primaju bezbrojne milosti tisuće hodočasnika...

Ali framasunima nije vjerovati! Ne će oni mirovati! Neka pobožna duša dizala je svake večeri Gospin kip s oltara i nosila ga svojoj kući. Govorili su ljudi:

— *Pa to nije potreba!*

— *Eto i nije, ali što je sigurnije, sigurnije!* — odgovarali su drugi i kip lijepo stavljali na sigurno mjesto.

I dobro su činili! Znali su oni, s kim imaju posla! Bilo je 6. ožujka 1922. U noći razbojnici u rukavicama stavili su i potpalili nekoliko bomba ispod kapele i ispod maloga stabla česmine, na koje se spustila Bezgrješna noga Marijina... Kapela je odletjela u zrak, ali bomba ispod česmine nije prsnula, i sveto

stabalce ostalo je čitavo, a čitav je ostao i kip Marijin, sakriven od pobožnih duša!

Kao nekoć Židovi, kad su htjeli ubiti Lazara, da ne bude živi svjedok moći Isusove; tako su i sada njihovi nasljednici bezbošci dvadesetoga vijeka htjeli srušiti kapelu, uništiti stablo, smrviti Gospin kip; baš kao da Ona, koja je učinila toliko čudesa, nije kadra učiniti i druga!...

Njihov bijes urodio je sasvim drugim plodom! S kraja na kraj Portugalske digao se glas prosvjeda protiv silnika, koji buče o nekoj »slobodi«, a ne dadu ljudima ni da se Bogu mole!... I u samome saboru čuo se odvažan katolički glas protiv takovih svetogrdnih zlodjela. Osam dana kasnije župnik u Fatimi poveo je deset tisuća vjernika u Irijsku kotlinu, da dadu zadovoljštinu nebeskoj Majci...

A za 13. svibnja spremalo se veliko narodno hodočašće iz svih pokrajina države. Vlada se prepala: država je u opasnosti! Ne smetaju državi razorne sile framasunerije; smetaju joj popovi i molitve vjernika... Treba im stati na kraj! I vlada se uzvrpoljila. Gospodin namjesnik nije se plašio ni vrpoljio: on jednostavno naredi gospodinu upravitelju u Vili Novi, da se odupre tim buntovnicima i njihovim popovima. Ali gospodin upravitelj sjećao se još dobro, kako je prije pet godina ostao duga nosa, pa ovoga puta nije poslušao svoga predpostavljenoga... I veličanstveno hodočašće od šezdeset tisuća učesnika sastalo se 13. svibnja 1922. u Irijskoj kotlini pjevajući zanosno Onoj, za koju je svjedočilo sunce, za koju su svjedočile bezbrojne milosti, što je svaki dan dijelila u onome blagoslovljenom kutiću zemlje...

Od onoga dana milodari su bili sve obilniji, i do-

malo je nova krasna kapela primila dragi kip Čudotvorne Gospe Fatimske — — —

Toga istoga dana crkvena vlast odredila je *službeno ispitivanje* fatimskih događaja i imenovala posebni *odbor* u tu svrhu. U listopadu iste godine, na 13., počeo je izlaziti *Glasnik Fatimski* (Voz da Fatima) s dopuštenjem i pod nadzorom crkvenih poglavara. Najprije u 3000 istisaka. Sedam godina kasnije već ih je imao 100.000; danas i do 400.000!

Godine 1920. obnovljena je biskupija u gradu Leirìa, pod koju je došla i Fatima. Novi Biskup *Josip Correira da Silva* svečano je primio upravu biskupije 5. kolovoza iste godine. On je sasvim oprezno i pametno postupao u pitanju fatimskih događaja: sve je htio dobro i zdravo promotriti, sve ispitati, pa onda odluku donijeti. I sve je ispitivao, i svaki dan mu je bilo jasnije, da je ondje prst Božji, pa pun svetoga žara dao se na vršenje svoje velike dužnosti: ispuniti volju Marijinu...

Kupio je čitavu kotlinu i dao urediti onaj veliki prostor. Tu se sada diže bolnica za bolesnike, kuća duhovnih vježba, kapela za Mise i ispovijedi, i zida se veličanstvena crkva. Bez prestanka radi ondje preko 150 radnika. Svi veliki troškovi pokrivaju se samim milodarima vjernika.

Do listopada 1921. sveta se Misa govorila samo u župskoj crkvi u Fatimi. Tu bi hodočasnici primali svete sakramente, pa bi odatle u procesiji išli put Irijske kotline moleći i pjevajući. Tada je Biskup dopustio, da se sveta Misa može čitati u Kotlini, i to je bio odlučan korak za dalji razvoj novoga svetišta. Štovanje Fatimske Gospe bilo je utvrđeno zauvijek!

DEVETO POGLAVLJE

POTOCI ŽIVE VODE

Divote i milosti Gospe Fatimske

Malo dana poslije Biskupova dopusta, da se u Irijskoj kotlini smije čitati sveta Misa, počeo se po naredbi istoga kopati bunar, jer ondje nigdje u blizini na dva i tri kilometra nije bilo nikakova vrela. Imala se skupljati voda kišnica u veliki zdenac iz kojega bi se onda crpla za potrebe hodočasnika i bolesnika. Počelo se kopati upravo na mjestu, gdje su se nalazila djeca u času prvoga ukazanja.

Tek što se odstranilo prvo kamenje, ugledaše radnici tanki mlaz vode! Svi se začudiše, a još više, kad se domalo pojaviše s raznih strana novi mlazovi! Voda je tekla u obilju, teče i danas! Skuplja se u veliko sabiralište, odakle na petnaest pipaca istječe za potrebe hodočasnika. Nad sabiralištem diže se veliki spomenik Presvetoga Srca Isusova. *Voda iz Fatime* šalje se i dalje, pa i njezinim sredstvom draga Majka Božja dijeli mnoge milosti.

Glas o čudesnim ozdravljenjima i bezbrojnim milostima po zagovoru Gospe Fatimske širio se s dana u dan. I već se broje na tisuće! I to milosti svake vrste, i duševne i tjelesne. Mnoga ozdravljenja i mnoga obraćenja. Tu Blažena Djevica utire suze svoje djece, tu liječi rane, tu pruža melem utjehe bolnim srcima. Ne samo potoci tvarne vode, nego još više

pravi potoci žive vode nebeskih milosti protekli su u onoj blagoslovljenoj Kotlini i teku na sve strane. Pobožnost prema Fatimskoj Gospi prešla je već i granice Portugalske i širi se svijetom, na radost i utjehu vjerne djece Marijine.

U Fatimi djeluje *Pobožno društvo Službenika Naše Gospe Fatimske.* Dijeli se u četiri odsjeka: *Svećenici,* koji se brinu za duhovne potrebe bolesnika i hodočasnika; *Liječnici,* koji pomažu bolesnicima; *Sluge Naše Gospe,* koje su bolničarke. I svi ti članovi vrše svoju službu iz same ljubavi, bez ikakove nagrade! 11. ožujka 1931. Sveta Stolica obdarila je *Pobožno društvo* dragocjenim oproštenjima.

Kad se navršila *prva desetgodišnjica* od Fatimskih ukazanja, Biskup je *prvi put javno i službeno* izvršio crkveni čin u Irijskoj kotlini. Vjernici okolišnih župa došli su na misao, da uz cestu podignu K r i ž n i p u t. To su i izvršili, pa je 26. lipnja 1927. Biskup poveo veliko hodočašće i zajedno s vjernicima obavio prvi križni put, dug *trinaest* kilometara. Sam je Biskup propovijedao kod svakoga križa i predvodio pobožnost. Počeli su je u osam sati izjutra, završili kod Fatime u dva poslije podne! Tada je još Biskup čitao svetu Misu, preko koje nekoliko stotina hodočasnika primiše svetu Pričest.

Za velikoga narodnoga hodočašća 13. svibnja 1928. postavio je i blagoslovio evorski nadbiskup *Manuel Mendes* temeljni kamen velike crkve u Irijskoj kotlini, koja će biti najveća crkva u Portugalskoj.

Slijedeće godine dogodilo se nešto, što je najviše moralo zaboljeti sve dušmane svete vjere i Crkve. Još od svibnja 1911. Portugalska je bila u rukama framasuna i njihovih slugana, koji su računali, da će

»kroz dva naraštaja katolička vjera biti potpuno zatrta u Portugalskoj«... Međutim dragi Spasitelj Isus i njegova moguća Majka bdjeli su nad slavnom *Zemljom svete Marije,* i malo pomalo, ali sigurno, osobito poslije onih čudesnih ukazanja u Fatimi, dušmani Boga i naroda gubili su sve više tlo ispod nogu.

Stara vjera budila se i novi zanos napunjao vjerna srca. Sav bijes pakla nije pomogao. Fatimska Djevica je pobijedila. I eno 12. svibnja 1929. sam novi Predsjednik republike general *Oskar Karmona* (Carmona), zajedno s Predsjednikom ministarstva i drugim članovima vlade dolazi u Irijsku kotlinu, da se pokloni Pobjednici paklene zmije... Toga dana nabrojili su ondje do 11.000 kola, a sutradan je bilo u svetištu preko 200 tisuća hodočasnika!

Napokon je 13. listopada 1930., pred više od 100.000 hodočasnika, svečano proglašena i pročitana *Pastirska poslanica o štovanju Gospe Fatimske.* U njoj je biskup Correira da Silva službeno izjavio, da su *»vjerodostojna ukazanja u Irijskoj kotlini od 13. svibnja do 13. listopada 1917., i da je dopušteno službeno štovanje Naše Gospe od Fatime«.* Bilo je to ravnih *trinaest* godina od posljednjega ukazanja. Radost u čitavoj Portugalskoj bila je neopisiva.

Odmah se stalo snovati, kako bi se povelo veliko narodno hodočašće u zahvalu, što je napokon crkvena vlast odobrila javno štovanje Gospe Fatimske, kojoj su već letjela srca milijuna. I eno, 13. svibnja 1931., pod vodstvom samoga lisabonskoga Kardinala Patrijarke i svih portugalskih Biskupa, skupilo se iz svih krajeva Portugalske do 300.000 hodočasnika u svetištu Irijske kotline. Slavlje toga dana bilo je ne-

opisivo. Nigdje na zemlji nikada se do tada nije vidio takav prizor!...

Godine 1933. službeno se uredila u Portugalskoj *katolička akcija* pod zaštitom *Krista Kralja i Gospe Fatimske*. Iste godine, 10. studenoga, odgovarajući na skupno pismo portugalskih Biskupa, sam *Sveti Otac Pijo XI.* istakao je dobrotu nebeske Majke prema Portugalskoj, koju je i *»nedavno udostojala izvanrednih dobročinstava«*.

Tri godine kasnije spremao se strahovit prevrat u Portugalskoj. Paklene sile htjele su utopiti u krvi sve, što je Božje, i od one lijepe zemlje učiniti razbojište bezvjerskih strasti i zabluda. Portugalski Biskupi u svibnju 1936. zavjetovaše se Gospi Fatimskoj, ako do konca 1937. očuva njihovu zemlju od te strašne opasnosti, da će u svečanom narodnom hodočašću doći u njezino svetište i tu obnoviti posvetu čitave svoje domovine njezinu Bezgrješnom Srcu.

Molitva predstavnika Crkve u Portugalskoj bila je uslišana. Portugalska je očuvana od prevrata, koji bi je bio doveo do propasti, i Biskupi 13. svibnja 1938. veličanstveno izvršiše svoj zavjet. Toga dana Kardinal Patrijarka s drugih dvadeset Nadbiskupa i Biskupa, s tisuću svećenika i po milijuna vjernika obnovili su posvetu svoju i svoje zemlje Bezgrješnom Srcu Marijinu u Irijskom svetištu kod Fatime. U isto doba oni, koji nisu mogli tamo doći, obnavljali su svaki u svojoj župi tu posvetu i pjevali pjesme zahvalnice svojoj mogućoj Zaštitnici Gospi Fatimskoj.

A ove godine 1942., kad se u Portugalskoj slavi prva d v a d e s e t p e t - g o d i š n j i c a od onih svetih Ukazanja malim pastirima u Irijskoj kotlini, slavlja i hodočašća kao i druge vjerske proslave i dobra djela poprimili su takove razmjere, da ih je

teško opisati. S proslavom Fatimske Gospe spojena je bila i proslava dvadesetpet-godišnjice biskupskoga posvećenja Sv. Oca Pija XII. Za ovu dvostruku proslavu portugalski Biskupi izdali su prekrasno zajedničko pismo svojim vjernicima, pisano na dan Gospe Lurdske, 11. veljače.

U toj poslanici Biskupi zanosno ističu bezbrojna čudesa i milosti, vremenite i duhovne, posebničke i narodne, kojima je Fatimska Gospa obasula kroz ovih dvadeset i pet godina svoje štovatelje. Znamenita je ova njihova riječ: — *Da je onima, koji su umrli prije dvadeset i pet godina sada ustati, ne bi prepoznali Portugalske: toliko je duboka i tako opsežna promjena, koju je proizvelo ukazanje Presvete Djevice u Fatimi.* — Između bezbrojnih proslava ove dvadesetpet-godišnjice spominjemo napose misije u svim crkvama Portugalske od 3. do 11. svibnja. Zatim 12. svibnja veliku procesiju sa svijećama u Irijskoj kotlini, a sutradan, 13. svibnja ,svečanu biskupsku Misu Kardinala-Patrijarke u prisutnosti svih Biskupa i svečanu posvetu svih Portugalaca Bezgrješnom Srcu Marijinu.

I dok ovo pišem, sprema se završetak divnih svečanosti za 13. listopada, u koji je dan prije dvadeset i pet godina Bezgrješna *Gospa od Ružarja* posljednji put svojim ukazanjem počastila i usrećila onu sretnu Irijsku kotlinu, gdje se danas diže Njezino najveće svetište. Pridružimo se u duhu onim tisućama i obećajmo svojoj Majci, da ćemo poslušati njezinu svetu poruku, na dobro naše, na dobro svijeta...

*

Teško je zamisliti, kakovi se prizori vide u Fatimi za vrijeme velikih narodnih hodočašća. Njemački učenjak i veliki širitelj pobožnosti prema Gospi Fatimskoj dr. Ludvig Fischer (Fišer), opisujući prizore viđene 13. svibnja 1929., rekao je:

»Fatima je svetište jedino svoje vrste. Samo je jedna Fatima na svijetu!«

A toga dana još nije bio postignut dosada najveći broj hodočasnika. Kasnije ih je dolazilo i dvostruko više! Danas se računa, da ih godišnje dođe oko milijun! ...

Da moji čitatelji dobiju makar slabi pojam o tim izvanrednim prizorima žive vjere i ljubavi, evo ću im ukratko prikazati jedno od tih velikih hodočašća u Fatimi. Osobito u mjesecu svibnju, kad je najzgodnije vrijeme za ove pohode dragoj Kraljici svibnja u njezinoj Irijskoj kotlini.

Već dan prije 13. svibnja sve staze i putevi, koji vode u Kotlinu, puni su svijeta, koji moleći Ružarje ide k svetištu. Mnogi su došli pješice, neki pješačeći i po 24 ili 48 sati; u svibnju 1931. došla je skupina čeljadi, koji su pješačili devet dana i prevalili 300 kilometara!

Čim su stigli u ogradu svetišta, svi hrle u *kapelu ukazanja*, da pozdrave čudotvorni Kip i izvrše svoj zavjet. Prizori, koji se događaju u toj kapeli, pred onim svetim Kipom Marijinim, ne dadu se opisati! To su prizori žive vjere, zanosne ljubavi. Tu su uzdasi, tu suze, tu iskazi najvećega štovanja prema nebeskoj Majci. Mnogi na koljenima obiđu oko kapele ne pazeći, u onoj stisci, da li će ih tko satrti ...

A kad padne noć, ne udaljuju se vjernici, nego nastavljaju svoje pobožnosti. Svi imaju toliko toga da reku svojoj Majci ... A onda odjednom sine ma-

leno svijetlo, pa drugo, deseto; ima ih na stotine, na tisuće, na desetke i na stotine tisuća: velika ona Kotlina pretvorila se u more svijetla. Dolazi Biskup, i započinje *procesija sa svijećama*. S propovijedaonice jedan svećenik počinje moljenje Ružarja. Njegov glas raznose zvučnici, i čuju ga sve one tisuće, koje mole s njime. U ponoći svršuje procesija s pjevanjem *Vjerovanja*. Slušajući tu ispovijest vjere iz stotina tisuća grla, srce ti podrhtava u svetome zanosu ...

Ponoć je. Započinje *narodno noćno klanjanje*, koje obično predvodi neumorni i sveti Biskup iz Leirije, *»apostol Gospe Fatimske«*. Zatim se nižu klanjanja pojedinih biskupija. Tko se od muškaraca još nije ispovjedio, čeka pred ispovijedaonicama svoj red. Neki čekaju i po više sati: tolika je navala naroda, a ispovijeda mnogo svećenika po čitav dan, pa muškarce eto još i u noći ...

U zoru je prva sveta *Misa za Sluge Naše Gospe*, koji će onda čitav dan biti na raspolaganje vjernicima i bolesnicima. Zatim se dalje služe Mise onih stotina svećenika. Pred budućom crkvom podignut je oltar. Tu jedan od Biskupa u sedam sati čita *Misu opće Pričesti*. Posvetit će svete čestice u dvije velike krušnice (ciborij), od kojih svaka obuhvata po šest tisuća čestica. To je za početak. Dvadeset i pet svećenika napunit će iz tih dviju krušnica svoje male krušnice i onda će zaći kroz redove vjernika i dijeliti im Kruh s neba. Čitava Kotlina pretvorila se u velik hram. Pjevači pjevaju euharistijsku pjesmu, a tisuće im odgovaraju zanosnim pripjevom. Međutim su ponovno posvećivane svete čestice, i sveta Pričest traje satima i satima. Bude toga dana i po 25, 30, 40 i više tisuća svetih Pričesti! ...

Tako dođe i podne. To je blagoslovljeni sat, kad se je Presveta Djevica ukazivala svojim miljenicima. Iz kapele ukazanja polazi *procesija* do mjesta, gdje su sakupljeni bolesnici. Četiri Sluge Naše Gospe uzmu sveti Kip na ramena, i procesija krene. Prvi idu izvidnici, koji prave put kroz one tisuće naroda, zatim različna hodočašća sa svojim zastavama, onda svećenstvo, pa čudotvorni Kip.

Polagano, polagano ide procesija. Čim se Kip pojavio na suncu, stane padati prava *kiša ruža* na nj i na sve oko njega! Stotine tisuća ružinih cvjetova, koje su vjernici donijeli, tko zna odakle, samo da mogu njima obasuti Kip svoje mile Majke...

Tko bi tada pogledao naokolo, opazio bi svu Kotlinu pokrivenu snijegom: snijegom *bezbrojnih bijelih rupčića,* kojima vjernici mašu na pozdrav svojoj Pomoćnici!

— *Utočište grješnika!*

— *Zdravlje bolesnih!*

— *Majko milosrđa!*

— *Naša Gospa Fatimska!* — tako odjekuje sa svih strana.

Procesija ide polagano, polagano. Odjednom čuješ uzdahe, sve jače, sve brojnije. Kao da je neka tajanstvena struja prostrujila kroz one stotine tisuća srdaca, sve oči orosile se suzama... Neshvatljiv, beskrajno dirljiv prizor! Kao da su se dogovorile, sve one *bezbrojne čete vjernika — plaču!* I žene i ljudi, i stara čeljad, i mladost i djeca, svjetovnjaci i svećenici; plaču i Biskupi...

To su suze radosnice, suze prošnje, suze ljubavi i pouzdanja; suze su to, koje se biju samo ondje, samo pred čudotvornim Kipom bijele Fatimske Kraljice — — —

Napokon je Kip stigao do bolesnika. Sve vrste ljudske bijede skupile se ondje! Leže na svojim nosiljkama ili kleče na klupčicama i upiru pogled u Kip Zdravlja nemoćnika, pogled pun ljubavi, pun djetinjega pouzdanja... Kip stave uz oltar, i tada započne sveta *Misa za bolesnike.* »Vjerovanje« pjeva sav narod. Moli se Ružarje *za obraćenje grješnika i na nakane bolesnika,* prisutnih i odsutnih.

Poslije Mise je blagoslov sa Presvetim kod svakoga pojedinog bolesnika. Biskup nosi Svetotajstvo i ustavi se pred svakim bolesnikom i blagoslovi ga. Sa propovijedaonice izvikuje svećenik zazive, koje ponavljaju tisuće:

— *Gospodine, mi te ljubimo!* — a trista tisuća odgovara isti zaziv. Čini ti se, silni morski valovi dižu se i kliču. Tako drugi put, samo još jače; još jače treć put... I tako svaki zaziv redom... Na koncu je Blagoslov svih prisutnika...

DESETO POGLAVLJE

OZDRAVLJENJA I MILOSTI

Već 1917. počeli su bolesnici dolaziti u Fatimu iz obližnjih, ali i iz daljih mjesta. Dosada ih je u zapisnicima *Liječničkoga ureda* u Svetištu službeno zabilježeno oko dvadeset tisuća, a nezabilježenih ima bezbroj. Uz ove ima ih još više, koji nisu mogli otići u Fatimu, ali su u svojoj nevolji pribjegli k milome Srcu bijele Gospe Fatimske i našli su pomoć i utjehu.

Nisu svi bolesnici, koji su došli u Fatimu, ozdravili. Vidjeli smo već za vrijeme Ukazanjâ, kako je Lucija prosila za mnoge bolesnike ozdravljenje, ali Blažena Djevica nije ga svakomu dala. Gospodin zna, komu treba zdravlje, komu bolest... Ali svi, koji su došli u Fatimu, našli su ondje ono, što je još bolje od tjelesnoga zdravlja: utjehu i mir srca.

No mnogi, premnogi su primili i olakšanje tjelesnih boli, pače i potpuno zdravlje. U *Glasniku Fatimskom* već ih je opisano do tisuću. Tu ima ozdravljenih svakojakih bolesti: sušica, sljepoća, upala moždane opne, upala porebrice, uzetost, čirovi svake vrste, »Pottova« bolest, slom kostiju, otekline, bolest crijeva, upala grla i pluće, bolest bubrega...

A bolesnika ima također svih staleža i svake dobi! Tu su djeca, tu mladost, tu odrasli ljudi i žene, starci. Tu su seljaci i građani, priprosti radnici, profesori, liječnici, gospoda i siromasi. A događaju se ozdravljenja u razna doba. Prije blagoslova s Presvetim i poslije blagoslova, za vrijeme procesije i

poslije nje. Kod blagoslova s Presvetim i kod prolaženja čudotvornoga Kipa... Nije određeno ni vrijeme ni uvjeti: Marija daje svoje milosti u času, kad se najbolje sviđa njezinu materinskom Srcu...

Kad se dogodi čudo pred mnoštvom hodočasnika, neopisivi su izlivi narodnoga oduševljenja! Poslije blagoslova s Presvetim na koncu pobožnosti, o kojoj smo govorili na kraju prošloga poglavlja, drži se još *oprosna propovijed*, a onda se uredi *nova procesija*, u kojoj se vraća čudotvorni Kip u svoju kapelu. Ovoga puta Kip nose *Sluškinje Naše Gospe*.

Zanos je — ako je moguće — još veći nego kad se Kip donosio u odio za bolesnike, a koji smo već opisali. Sada se one bezbrojne čete vjernika dijele od svoje Majke, i svak hoće, da Joj još jednom iskaže svu svoju ljubav i svoju zahvalnost. Tada se više puta pronese glas o udijeljenim čudesima i onda nema više pera, koje bi znalo prikazati neodoljive iskaze djetinjega oduševljenja bezbrojne djece Marijine — — —

Od mnogih čudesa i čudesnih ozdravljenja po zagovoru Gospe Fatimske, spomenimo ovdje napose jedno, koje je ispitala i svečano potvrdila sama vrhovna crkvena vlast, a dogodilo se 13. svibnja 1937.

Gospođa Gloria Ferreira da Rocha Malheiro, supruga odvjetnika u gradu Parêdes (Douro), bila je godine 1929. operirana od čira na želucu. Poslije nekoliko godina stane je boljeti jetra, pa bi je katkada uhvatili takovi bolovi, da je gotovo umrla. Prvi put se to desilo 27. veljače 1934. Liječnici su držali, da ne će izići iz noći. U studenome iste godine pregledali su je nanovo i ustanovili vrlo teškà unutarnja poremećenja. Domalo je bila potrebna druga operacija, ali radi izvanredne slaboće čitavoga tijela nije se smjela poduzeti. Bila su uzaludna sva liječnička nastojanja, da joj povrate zdravlje. 26. studenoga 1936. pala je logom u krevet, iz kojega nije više mogla ustati.

Njezino stanje bilo je beznadno. Težila je samih 36 kilograma i pô, nije mogla podnositi svijetla, trpjeti ni najmanjega šuma, po više noći ne bi stisla oka, užasno se mučila, ako je išta okusila... Svi su očekivali njezinu smrt. Videći, da ne će dugo poživjeti, zaželjela je poći u Fatimu, da bi Presvetoj Djevici preporučila svoje dvije djevojčice, koje će ostaviti sirote. No ujedno se bojala onamo poći, jer kad je bezvjerci u gradu vide, da se povratila, kakva je i otišla, mogli bi izrugivati njezinu vjeru. U toj neizvjesnosti savjetovala se sa svojim ispovjednikom. On joj svjetova, da pođe i da zaprosi u Blažene Djevice ozdravljenje, ako bi ono moglo poslužiti proslavi blaženoga Ivana de Britto, portugalskoga mučenika.

Pošli su 12. svibnja 1937. Upotrebili su sva moguća sredstva, da bi se teškoj bolesnici što više olakšao taj dugi i naporni put. Ipak je grozno trpjela. Kad su stigli u Svetište, ponijeli su je na rukama u bolnicu. Tu su liječnici ustanovili njezine izvanredne bolesti i doznačili joj mjesto među najtežim bolesnicima. Kad su je imali prenijeti na mjesto, gdje se za bolesnike govori sveta podnevne Misa, gucnula je malo fatimske vode i s velikim žarom rekla:

— *Moja nebeska Majko! Zapovjedili su mi, da pitam svoje ozdravljenje, i ja ga prosim iz poslušnosti. Ako je Tvoja volja, ozdravi me, da očituješ svoju slavu. Ali ja se drage volje i odričem zdravlja u korist kojega od ovih bijednih bolesnika i vraćam se zadovoljna u ovome stanju svojoj kući, da i dalje trpim, dok Te ugledam u raju...*

Kad je prolazila procesija s čudotvornim Kipom i došla do naše bolesnice, zbilo se između Gospe i bolesnice nešto, što je ona rekla da nikome ne smije očitovati, i otkrila je samomu ispovjedniku. Onda se podiže i sjede na svojoj nosiljci. Grčevito je zaplakala i sklopljenih ruku molila Gospu:

— *Nebeska moja Majčice! Zauzmi se za moje kćerke, koje ja predajem Tebi, o Prečista!...*

Dok je to govorila, kazivala je poslije, osjetila je, kao da su neki povoji, koji su je na neki način svu vezivali od

glave do pete, popustili, i mogla je slobodno kretati sobom. Nekako i nehotice prošla je rukom preko utrobe: nije osjećala nikakove boli... Molila je pod glas, ali sa svom svojom dušom, do tri puta:

— *Nebeska moja Majko! Volim trpjeti u mojoj sobi nego da te vrijeđam u svijetu. Po sebi ne mogu ništa...*

Činilo joj se, kao da je ondje sama, i tražila je pogledom Marijin Kip, ali ga je istom pri koncu Mise ugledala na vrhu stepeništa uz oltar. Bojala se, da bi ona nova snaga, koja se kao razlijevala po njezinim žilama, mogla biti samo njezino umišljanje, pa nije nikomu rekla ni riječi. Kad su je vratili u bolnicu, prišaptala je samo svojoj mlađoj kćerci:

— *Mislim, da bih mogla pješice poći do auta, ali ne kazuj nikomu ništa!*

Oko pet sati poslije podne opet je na rukama preniješe do auta. Opazili su, kad su je položili na strunjaču, da se slobodno micala i namještala pokrivače, no nitko nije pomislio, da bi to moglo značiti ozdravljenje. Prije nego će krenuti na povratak, zamolila je malo fatimske vode. Donijeli su joj, i ona je popila pune dvije čaše, premda su je opominjali, da bi to moglo biti previše. Onda zatraži jesti. Dali su joj, što su bili ponijeli sobom. Jela je vrlo slasno i bez i najmanje smetnje. Na povratku nije imala poteškoća. Razgovarala se vrlo živo i zanimala se za sve oko nje. Nije to više bila ona jučerašnja bolesnica!...

Kući su stigli sutradan uveče. Bolesnica je večerala u najboljem raspoloženju. One noći spavala je mirno, a ujutro se digla i sasvim slobodno hodala. Onda reče, da osjeća potrebu kretnje, pa se dade na vršenje svojih kućnih poslova, koje već od toliko godina nije mogla vršiti... Tek sada se ukućani dosjetiše, da je njihova draga majka potpuno zdrava! Zamislite samo ono veselje u toj sretnoj obitelji!

Njezine sile svaki dan su sve više rasle. U listopadu došla je svojoj Majci Fatimi, da joj zahvali. Tada su je liječnici pregledali i ustanovili, da od onih njezinih teških bolesti nije ostalo ni traga, da je potpuno zdrava! — Onda je opet došla u

svibnju 1938. I ovoga puta liječnici su mogli ustanoviti samo to, da je gospođa Gloria čila i krepka kao najzdravija žena! — Crkvena vlast odlučila je ovo ozdravljenje službeno ispitati po svim pravilima. Poslije je ono došlo na pretres samomu Svetomu Zboru Obreda u Rimu, koji ga je proglasio pravim **č u d o m** i predložio na odobrenje Sv. Ocu Piju XII. On ga je **t a k o v i m   p r i z n a o** 30. **l i p n j a** 1941. u vezi s proglašenjem bl. Ivana Britto svecem...

Poslije pravorijeka Sv. Oca ne može nitko više sumnjati u njegovu istinitost.

*

U Fatimi uvijek ima hodočasnika. No osobito je velik njihov broj u mjesecima Marijinim: svibnju i listopadu, naročito na 13. dan tih mjeseci. Tamo se ide samo iz viših razloga. Irijska dolina ne pruža putniku nikakove tjelesne ugodnosti. Nema tu ni hotela ni gostionica. Nema prigode bilo kakovoj razonodi ni zabavi. Kao što je sama Kotlina opora i stroga, tako je volja crkvenih vlasti, a i same nebeske Kraljice, da se tamo dolazi u duhu pokore i žrtve. Ništa zemaljsko ni isprazno ne smije so pojaviti u tom svetom kraju. Duhovni razlozi vode one tisuće u slavno Marijino svetište; duhovne su poglavito milosti, što ih Marija ondje dijeli.

Znamenita tjelesna ozdravljenja neoboriv su dokaz, da je ondje zaista na djelu Božja moć, ali mnogo su važnija **d u š e v n a** ozdravljenja i bezbrojne **d u h o v n e** milosti, kojima Marija obasiplje pobožnu djecu svoju. I svi oni, koji su primili koju zemaljsku milost, primaju ujedno i duhovnu: utjehu, mir, povećanje pobožnosti, spremnost na žrtvu i na dobra djela... A mnogi su u Fatimu došli tjelesno zdravi i krepki, ali duševno bolesni, teško bolesni, i našli su

ondje zdravlje duše i mir srca. Pobrojiti sve te duhovne milosti, koje su upravo i glavni **c i l j** Fatimske Gospe, nije nikako moguće! Za mnoge znadu samo Bog i oni, koji su ih primili, a mnoge druge nisu zabilježene.

Osobito je važno istaknuti, da su u Fatimi našli svetu vjeru mnogi, koji su je bili izgubili; da su se na kršćanski život vratili mnogi, koji su ga bili zabacili; da su prihvatili život mnogi, koji su bili očajali; da su otvorili oči mnogi, kojima su ih svakojake zablude bile zatvorile; da su našli put k crkvi i molitvi mnogi, koji su ga bili zaboravili; da su naučila moliti mnoga usta, koja su donedavna psovala ili se samo podsmijevala i Bogu i molitvi... Fatima je postala žarište najsvetijega apostolata, a glavna je radnica u tome veličanstvenome djelu duhovne obnove sama — Božja Majka!

Za bezbroj duhovnih milosti evo jednoga primjera.

Bilo je u koimbrijskoj biskupiji, ne preveć daleko od Fatime. U nekome mjestu živjela je obitelj: otac, majka, sin i dvije kćerke. Roditelji se sve od svoga vjenčanja nisu više ispovijedali: bilo je već sedamnaest godina! Otac nije dao, da se popovi miješaju u njegove poslove... Dopustio je, da mu se djeca krste, da pristupe i na prvu Pričest, ali više ne! Mjesto toga u toj kući bile su neprestane kavge, psosti i kletve, udarci: pakao... Mladić Manuel vrlo je dobro napredovao u toj »školi«, i kad je poodrastao, jednoga dana, kad ga je otac išibao, on ti se izvrnu, pa udri oca... Od tada su se mrzili i za dvije, tri godine nisu jedan s drugim govorili; ni vidjeti se nisu marili. Uto se Ante teško razboli. Njegova žena zavjetova se Gospi, da će poći bosonoga u Fatimu, ako ozdravi. I zaista je ozdravio, ali kad je žena htjela izvršiti svoj zavjet, nije dao:

— *Što je trebalo da se zavjetuješ? U Fatimu ne ćeš!* — to je bila njegova riječ.

Do malo mjeseci i opet se razboli.

— *Eto vidiš?* — reče mu žena. — *To je, što mi nisi dao, da ispunim zavjet. Zlo se vraća.*

— *Neka se vrati, ali nas nijedno ne će u Fatimu, jer ja ne ću tolikoga »bogomoljstva« u mojoj kući!*

Tih dana imala je ići u Fatimu neka dobra prijateljska obitelj, pa susrevši Antinu gospođu, pozva domaćica i nju.

— *Rado bih došla, gospođo, ali moj muž ni da čuje o tome. O kad biste večeras došli k nama, pa mu o tome govorili...*

Uvečer gospođa zaista dođe i toliko je sve znala lijepo udesiti, da je gospodin Ante dopustio, da s njome sutradan pođu njegova žena i kćerke.

Bilo je već kasno. Iznenada će Ante ženi i kćerima:

— *Čujte! Idem i ja s vama. Hoću da vidim, šta to vi ondje radite.*

I zaista sutradan su pošli s onim prijateljima, a iz daljega je za njima išao i Manuel. Put je bio dug, pa je napokon Ante izgubio volju, te je stao i proklinjati... Kad su napokon stigli, silno se začudio:

— *Oh! Pusta naroda! Što je ono?*

— *To je Fatima. Stigli smo i prisustvovat ćemo i procesiji. Vidjet ćeš, kako je lijepa.*

No čim su prešli predvorje svetišta, Ante najednom pade u nesvijest. Skočiše bolničari, koji ga prenesoše u bolnicu. Liječnici ga kušaju povratiti, ali sve zaludu: bio je kao mrtav. Žena plače i jauče, osobito, jer se boji, da umre bez svetih Sakramenata. Udaljili su je, a s bolesnikom osta bolničarka. U neke bolesnik se trgne. Otvorio je oči i kao preplašen pita:

— *Gdje sam?*

— *U Fatimi, u Gospinoj bolnici. Idem da vam donesem malo okrepe. Brzo će ponoći, a vi ćete sutra željeti primiti svetu Pričest, je li tako?* — pita bolničarka, kao da ništa ne zna o njegovu raspoloženju.

— *Ja... možda i hoću... Ali se nisam ispovjedio.*

— *Ne brinite se, idem da vam zovnem ispovjednika. Vidjet ćete, kako ćete biti zadovoljni.*

I zaista. Ante se divno ispovjedio. Uto je stigao i Manuel, pa čuvši, da se njegov otac upravo ispovijeda, zaželi ispovijed i on. I učinio ju je. Onda je htio vidjeti oca. Odvedoše mu ga. Čim je prešao prag, stade smeten, s kapom u ruci:

— *Ćako, nemoj se više ljutiti na me... Oprosti mi sve.*

— *Dođi ovamo, Manuele! Ti treba meni da oprostiš, bio sam mnogo zao s tobom!* — reče otac sa suzama u očima...

Sutradan su s v i z a j e d n o bili na sv. Pričesti — prvi put! I sreća je sišla među njih. Povratili su se kući preporođeni. Do mjesec dana vratili su se opet, da još jednom zahvale dragoj Gospi Fatimskoj — — —

JEDANAESTO POGLAVLJE

FRANJO — IDE K ISUSU

Dok se u Irijskoj kotlini svakoga dana sve jasnije vidjela moć Božje desnice, dotle su u tišini tri male duše rasle u savršenosti i penjale se sve više na strmo brdo svetosti. Lucija, Franjo i Jacinta, sretni odabranici bijele Gospe Fatimske, pod vodstvom same svoje nebeske Majke i Učiteljice napredovali su orijaškim koracima na putu, koji vodi u nebo. O njima se sve manje govorilo u javnosti, ali je zato knjiga života bilježila njihova divna djela zlatnim slovima. Većina njih ostat će nam i dalje tajnom. No i ono malo, što znamo, puno je!

Već smo ukratko prikazali, kako su Franjo i Jacinta, zajedno sa svojom rodicom Lucijom, nastojali staviti u djelo preporuku Presvete Djevice, da mole i žrtvuju se za grješnike. Svaku su prigodu upotrebili u tu svrhu. No i u svemu ostalome oni su prema svojim silama junački tražili samo ono, što je bolje i Bogu draže.

Prvi, koji je imao ostaviti ovu zemlju, bio je Franjo. Njemu je nebeska Majčica obećala raj, ali je trebalo da izmoli mnogo svetih Ružarja. I Franjo ih je molio tako pobožno i tako revno. Kad mu je poslije prvoga ukazanja Lucija saopćila Marijinu želju, prekrižio je ruke na prsima i zanosno rekao:

— *O moja Naša Gospe, Ružarijâ ću izmoliti koliko god hoćeš!*

Nije bilo dana, da nije po više puta molio tu prekrasnu molitvu. Često bi se usred igre povukao, pa sam šuteći šetao.

— *Franjo, što radiš?*

Mjesto odgovora on bi podigao ruku i pokazao krunicu.

— *Sada dođi i igrajmo se, a poslije ćemo moliti sve troje.*

— *Poslije? I sada i poslije! Zar se ne sjećaš, da je Gospa rekla, da moram izreći mnogo Ružarija?*

Drugi put bi se zaklonio iza kakova zidića ili grma, pa bi klekao i molio.

— *Zašto ne zoveš i nas, da molimo s tobom?*

— *Draže mi je moliti sam, da mogu misliti i tješiti našega Gospodina, koji je tako tužan radi mnogih grijeha...*

Bilo mu je veoma drago »*misliti*«. Tom riječju i on i mala Jacinta označivali su ono, što mi kažemo »*razmišljati*«. Oni su znali toj svetoj vježbi dati ime, ali umjeli su je izvrsno vršiti!

Osobito je Franjo s najvećim zanosom molio i »mislio« u crkvi, u blizini Svetotajstvenoga Isusa, za kojim je čeznulo njegovo malo nevino srce. Kad su počeli ići u školu u Fatimi, Franjo i Jacinta najvoljeli su otići u crkvu i tu biti sa »*sakrivenim Isusom*«, kako bi rekla Jacinta.

Franjo još nije bio primio Svetotajstvenoga Isusa, a za njim je izgarao. Više puta došavši u Fatimu rekao bi Luciji:

— *Čuj! Ti pođi u školu, a ja ostajem ovdje u crkvi sa sakrivenim Isusom. Za me se i onako ne isplaćuje učiti, kad domalo idem u nebo. Kad se budeš vraćala, svrati se ovamo i zovni me.*

I Lucija bi ga našla u kojem kutiću, blizu oltara,

na kojemu je bio Isus. Molio je i »mislio«. Kad je obolio, bilo je dana, da je jedva koracao. Rekao bi tada:

— *Vrlo me boli glava! Čini mi se, da ću pasti...*

— *Pa onda nemoj ići s nama. Ostani kod kuće.*

— *Ne, ne! Volim ostati u crkvi sa sakrivenim Isusom, dok si ti u školi.*

Kad ga je bolest primorala, da više ne izlazi iz kuće, najteže mu je bilo, što ne će moći pohoditi Isusa:

— *Najžalije mi je, što ne mogu malko biti sa sakrivenim Isusom! Čuj, pođi u crkvu i reci mnogo toga Isusu mjesto mene.*

Mali Franjo napredovao je svaki dan sve više u pobožnosti, poslušnosti, samozataji. Bio je zreo za nebo. I Marija je domalo izvršila svoje obećanje: odvela ga je u nebo k Isusu, kojega je on toliko ljubio.

*

23. prosinca 1918. Franju i sestricu Jacintu teška »španjolica« obori u krevet. Oboje djece znali su, da ne će više ozdraviti, i da će ih ta bolest dovesti u raj. Sada su imali bezbroj prigoda, da se žrtvuju i pokoru čine: ustrpljivo podnositi bolest, primati hranu, koja im je odurna, ostajati sami u krevetu i ne tužiti se — te i slične pokore veselo su i željno primali i sami ih tražili.

Poslije petnaest dana Franjo se malko pridigao, ali ozdravio nije. Više puta polagano bi pošao do Irijske kotline i tu svojoj dragoj j Majci ponavljao želju, da što prije dođe k Njoj i Isusu u nebo. Ako bi tko rekao, da će sasvim ozdraviti, mirno je odgovarao: — *Ne, ne ću ozdraviti...*

I zaista, pri koncu veljače opet je tako oslabio,

da su ga morali poslati u krevet. Mala Jacinta sjedila bi čitave satove uza nj. Jednoga dana brzo pozvaše Luciju, kojoj Jacinta reče:

— *Gospa je došla k nama i kaže, da će se brzo povratili po Franju, da ga povede u nebo.*

Franjo je nastojao sve vrijeme, što mu je još preostajalo na zemlji, ispuniti molitvom , koliko je od slaboće mogao, i trpljenjem. Nikada se nije potužio ni na što. Nikada nisi od njega čuo jauka, uzdaha. Primao je sve, što su mu davali.

— *Franjo, trpiš li mnogo?* — pitala ga jednom Lucija.

— *Da, mnogo. Ali trpim sve iz ljubavi prema Našemu Gospodinu i Gospi.*

Drugi put predao je Luciji konopčić, o kojemu smo već govorili:

— *Uzmi ga i odnesi, prije nego ga vidi moja majka; više ga ne mogu nositi.*

Svoje drago Ružarje nije više mogao čitavo moliti, pa bi rekao majci:

— *Mamice, kako mi je žao, što ne mogu izmoliti cijelu krunicu!*

— *Ne smeta, sine, ti izmoli polovicu, pa ako ne možeš ustima, ti moli srcem. Draga Gospa isto će biti zadovoljna,* — tako bi ga utješila majka.

Jednoga dana uđoše Lucija i Jacinta u njegovu sobicu. On će im:

— *Danas govorite malo, jer me silno boli glava.*

— *Ne zaboravi prikazati svoju bol za grješnike,* — pripomene Jacinta.

— *Da, ali prije prikazujem je, da utješim Našega Gospodina i Našu Gospu, a onda za grješnike i za Svetoga Oca.*

Malo dana prije smrti rekao je Luciji:

— Čuj, veoma sam slabo. Još malo, pa ću u nebo.

— Onda pazi, nemoj zaboraviti ondje mnogo moliti za grješnike i za Svetoga Oca, za Jacintu i za me.

— Jest, molit ću. Ali čuj, bolje je, da to preporučiš Jacinti, jer se bojim, da bih ja mogao zaboraviti, kad vidim Našega Gospodina, a onda ja volim Njega tješiti.

Tako je njegova prva i neprestana misao bila: tješiti Isusa, kojega grješnici toliko vrijeđaju...

*

Franjo još nije bio primio prve svete Pričesti, a za njom je čeznuo svom dušom. Početkom travnja vrlo je oslabio, i odrediše zvati župnika, da ga ispovjedi, pa pričesti. Bila je srijeda, 2. travnja 1919. Rano ujutro dođe k Luciji Franjina starija sestra Terezija:

— Dođi brzo, Franjo je vrlo slabo i kaže, da ti ima nešto reći.

Lucija se brzo spremi i pođe. Franjo zamoli majku i braću, da iziđu iz sobe, jer ima Luciji reći nešto tajno. Kad su izišli, on će Luciji:

— Danas se imam ispovjediti, da se onda pričestim i umrem. Hoću, da mi kažeš, jesi li ti ikada vidjela, da sam počinio koji grijeh, a onda pođi k Jacinti, pa je pitaj, je li ona to kada vidjela.

— Nekoliko si puta bio neposlušan mamici, kad ti je govorila, da ostaneš kod kuće, a ti bi utekao, da dođeš k meni ili da se sakriješ.

— Istina je, to sam učinio. Sada pođi k Jacinti i zapitaj je, sjeća li se ona još čega.

Jacinta se malko zamisli, pa će:

— Vidiš, reci mu, da još prije nego nam se ukazala Gospa, on je jednom ukrao ćaki pola lire (kunu), *da kupi harmoniku; i kad su se dječaci iz Aljustrela tukli kamenjem s onima iz Boleirosa, i on ih je bacio nekoliko.*

Kad mu je Lucija kazala, što veli sestrica, odgovori:

— Te sam već ispovjedio, ali ću ih ispovjediti opet. Tko zna, da s tim grijesima nisam vrlo ražalostio Gospadina! Ali ja ih više ne bih počinio, pa sve da i nemam umrijeti. Sada sam se pokajao.

Onda sklopi ruke i stane moliti:

— O Isuse moj, oprosti naše grijehe; očuvaj nas od paklenoga ognja i dovedi u raj sve duše, osobito najpotrebnije.

— Čuj, — nastavi Luciji — *moli i ti Gospodina, da mi oprosti moje grijehe.*

— Da, molit ću ga, ali da ti ih on nije već oprostio, ne bi Gospa pred malo dana bila rekla Jacinti, da će brzo doći po te i odvesti te u nebo. Sad idem slušati svetu Misu i ondje ću moliti za te Isusa sakrivenoga.

— Čuj, zamoli ga, da bi mi gospodin župnik dao svetu Pričest...

— Dobro je.

Kad se Lucija vratila, našla je malu Jacintu, gdje sjedi na bracinoj postelji. Čim je Franjo ugleda, zapita:

— Jesi li molila Isusa sakrivenoga, da mi gospodin župnik dade svetu Pričest?

— Jesam, molila sam ga.

— A u nebu ću ja moliti za te.

Franjo je toga dana još jednom u svetoj ispovijedi kazao sve svoje sitne pogrješke i bio sav sretan, kad mu je Župnik obećao, da će mu sutra ujutro donijeti svetu Popútbinu.

Nije htio ništa okusiti, a kad je svećenik stupio u sobicu, htio je sjesti na krevet i još jednom se ispovjediti i tako primiti svetu Pričest. Radi velike njegove slaboće nisu mu to dopustili, nego je morao i dalje ležati.

Kasnije Župnik je u službenoj crkvenoj istrazi izjavio, da je mali anđelak primio svoju prvu i posljednju Pričest »*s velikom bistrinom duha i pobožnošću*«. Primivši je, bio je izvan sebe od radosti. I čim je Župnik izišao, on zapita majku, bi li još jednom smio primiti Gospodina.

Maloj sestrici Jacinti govorio je:

— *Danas sam sretniji od tebe, jer imam u srcu Isusa sakrivenoga.*

Toga dana Lucija i Jacinta ostaše gotovo neprestano uza nj. Molio ih je, da mole Ružarje mjesto njega, jer ga on više ne može moliti. Onda im kaže:

— *Idem u raj, ali ja ću ondje mnogo moliti Isusa i Blaženu Gospu, da tamo dovedu što prije i vas.*

Kad je već odmakla večer, oprosti se Lucija s njim:

— *Franjo, zbogom!... Ako noćas pođeš u raj, ne zaboravi me, jesi li čuo?*

— *Ne ću zaboraviti, ne! Budi mirna.*

— *Onda zbogom, do u nebu.*

— *Do u nebu...*

I oproštaj sa sestricom Jacintom bio je vrlo dirljiv, ali dvoje junačke dječice znali su trpjeti!

— *Pozdravi mi mnogo, mnogo Našega Gospodina i Gospu. Reci im, da ću trpjeti sve, što oni hoće, za obraćenje grješnika i kao naknadu za uvrede, koje se nanose Bezgrješnom Srcu Marijinu.*

Tako je govorila mala Jacinta svomu dragomu bratu, sudrugu kod onih sretnih ukazanja u Irijskoj

kotlini, pouzdaniku u njihovu zajedničkom nastojanju oko kreposti, u odvažnoj pripravi za nebo putem križa i trpljenja.

Franjo je bio onoga četvrtka, 3. travnja 1919., na vrhuncu svoje zemaljske sreće: sakriveni Isus došao je u njegovu nevinu dušu i tu svomu miljeniku otkrivao tajanstvene ljepote svoga Božanskoga Srca...

Prva Pričest i Poputbina u isti mah!...

*

Došao je i petak, p r v i p e t a k, 4. travnja.

Franjo je želio i toga jutra primiti Isusa u svoje prsi, ali Isus mu je već spremio bio rajsku gozbu u nebu.

Bilo je oko šest sati izjutra. Najednom će Franjo:

— *Gledaj, mama, lijepe li svjetlosti ondje blizu vrata!...*

Mama nije ništa vidjela.

Malo časaka kasnije:

— *Sad je više ne vidim...*

Tada se njegovo lišce preli anđeoskim smiješkom; sinulo je u nadzemaljskom sjaju. Bez borbe, bez uzdaha, bez grča, lagano i tiho, spokojno, kao da anđelak umire, ispustio je svoju rajsku dušicu...

Marija je svoga miljenika, koji Joj je na čast izmolio toliko, toliko svetih Ružarija, povela u nebeske dvore; k Isusu, koji nije više za nj »sakriveni« Isus, nego Ga on promatra licem u lice, u neopisivoj sreći...

Dva dana kasnije dvije djevojčice s krunicom u ruci pratile su mrtvo tijelo svoga sretnoga druga na smrtni počinak u groblju kod župske crkve sv. Ante u Fatimi — — —

Franjo još nije bio navršio jedanaest godina.

DVANAESTO POGLAVLJE

MALA MUČENICA

Zajedno s Franjom razboljela se bila, rekosmo, dva dana pred Božić 1918. i sestrica Jacinta. Poput njega i ona je svoju bolest podnosila s neopisivom ustrpljivošću. Poslije nekoliko dana, bolest kao da će krenuti na bolje, pa je djevojčica mogla i ustati. Ipak bila je i ona izvanredno slaba.

Bratova smrt bila je za njezino malo srdašce velik udarac. Često bi je našli zamišljenu.

— *Na što misliš, Jacinto?* — pitali bi je.

— *Na Franju. Koliko li bih ga željela vidjeti!* odgovarala je tada, a suzice bi se pokazale u lijepim velikim očima.

I zaista, malo poslije bratove smrti i ona se opet razbolje. Ovoga puta ne će više ozdraviti. Poslije duge i teške bolesti mala mučenica otići će u raj k svome dragome braci...

Liječnik naredi, da je smjeste u bolnicu u Vili Novi d'Ourèm. Tu su je liječili u srpnju i kolovozu 1919., no bez velika uspjeha.

Po njezinoj želji dva puta ju je posjetila Lucija. Ova ju je zapitala, trpi li mnogo.

— *Da, trpim, ali sve za obraćenje grješnika i kao naknadu za uvrede, koje se nanose Bezgrješnomu Srcu Marijinu.*

Govorila je s velikim zanosom o dragome Isusu i o Gospi:

— *Mnogo uživam, što mogu trpjeti za njihovu ljubav! Oni mnogo ljube onoga, koji trpi za obraćenje grješnika.*

Poslije neuspjela liječenja povratili su je kući u Aljustrel. Na prsima je imala veliku ranu, koju je trebalo liječitti svaki dan. Bile su to neopisive boli. Ali nikad nisi čuo jauka iz njezinih usta. Trpjela je mnogo, a gomilala je uz to žrtve na žrtve. I to je bila njezina tajna, koju je kazivala samo Luciji:

— *Ne kazuj nikomu, da trpim, ni mojoj majci, jer ne želim, da se preveć žalosti.*

I sama je često tješila majku:

— *Mamice, nemoj plakati, meni je dobro.* — Ili opet:

— *Ne žalosti se, mamice, ja idem u nebo i mnogo ću moliti za te.*

Nekoga jutra Lucija ju je našla s vrlo izobličenim licem.

— *Što ti je? Zar si gore bolesna?* — pita Lucija.

— *Noćas me je toliko boljelo, i pomislila sam, da prikažem Isusu žrtvu, da ne promijenim položaja u krevetu, stoga nisam mogla spavati.*

Često puta bi je vidjeli, kako nepomično leži držeći lice među rukama.

— *Jacinto, na što misliš toliko vremena?* — pitala bi je majka.

Djevojčica bi je pogledala i nasmiješila se, a onda opet domalo utonula u svoje misli. No Luciji bi kazala:

— *Mislim na Našega Gospodina i na Gospu, na grješnike i na rat, koji ima doći: umrijet će mnogo svijeta! A mnogo ga ide u pakao!... Toliko će kuća biti porušeno; toliko će svećenika poginuti!... Strahote! Kad bi prestali vrijeđati Gospodina, rat ne bi*

došao, niti bi išli u pakao... Gledaj, ja idem u raj, a ti, kad vidiš u noći ono svijetlo, o kojemu je govorila Gospođa, uteci pa i ti dođi gore.

— *Ali zar ne vidiš, da se u nebo ne može uteći?*

— *Istina je; ne možeš... Ali ne boj se; u nebu ću ja mnogo moliti za te, za Svetoga Oca, za Portugalsku, da rat ne dođe ovamo, i za sve svećenike.*

Za jednoga od tih razmatranja opet joj se ukazala Gospa. Djevojčica se nimalo nije čudila tim ukazanjima: smatrala ih je sasvim razumljivim...

— *Gospi mi je rekla,* — kazivala je Luciji — *da ću poći u Lisabon, u neku drugu bolnicu, da ne ću više vidjeti ni tebe ni roditelja; da ću mnogo trpjeti, a onda ću umrijeti sama... da se ne bojim, jer će Ona doći, da me uzme u raj...*

I onda bi je zagrlila plačući:

— *Ne ću te nikad više vidjeti! Ne ćeš moći doći, da me pohodiš! Čuješ, moli mnogo za me, jer ću umrijeti sama, sama...*

I strašno ju je mučila ta misao, da će umrijeti — s a m a.

— *Ne misli na to,* — rekla bi joj Lucija.

— *Pusti me, da mislim, jer što više na to mislim, to više trpim, a ja hoću da trpim iz ljubavi prema Našemu Gospodinu i za grješnike, a onda... nije mi stalo!*

I više je puta ponavljala:

— *Oh! Isuse, sada možeš obratiti mnogo grješnika, jer je ova žrtva vrlo velika!*

*

Gospina se riječ ispunila neočekivano. U siječnju 1920. bio je u Fatimi kao hodočasnik znameniti portugalski liječnik *Dr. Eurico Liboa.* On je posjetio i Jacintu. Videći je u onome stanju, pomisli, da bi je on

mogao izliječiti, pa preporuči, da je dadu prevesti u Lisabon. Roditelji su govorili, da od toga nema koristi, jer djevojčica ne želi drugo, nego što prije doći u nebo, a sva liječenja će biti uzaludna. Ipak na koncu popustiše, i mala s majkom pođe u Lisabon, gdje ju je imala uzeti k sebi neka bogata obitelj. Rastanak s Lucijom i kućom bio je strašan. Dugo ze vremena grlila svoju rodicu i plačući govorila:

— *Moli mnogo za me, dok pođem u nebo; poslije ću ja moliti za te. Ne kaži nikada tajne nikomu, pa i kad bi te htjeli ubiti. Ljubi mnogo Isusa i Bezgrješno Srce Marijino i čini mnogo žrtava za grješnike.*

Već je bila izručila Luciji svoj konopčić. Bio je omašten nevinom krvlju...

U Lisabonu, radi onake njezine bolesti, ne primiše je nigdje. No Providnost je učinila bolje: malu Jacintu smjestiše u *Sirotište Naše Gospe Čudesne* u istome gradu. Djevojčica je bila vrlo zadovoljna. Sirotište je nazvala »kućom Naše Gospe Fatimske«, a vrijednu Starješicu *Majku Mariju od Očišćenja Godinho* svojom »kumicom«. Domalo se između te svete redovnice i male Jacinte učvrstio vez najveće ljubavi i odanosti.

Starješica je odmah upoznala, kakovo je blago dobila. Ona nevinost i čednost, ustrpljivost, poslušnost i duh molitve, kojima se odlikovala mala bolesnica, bili su živi uzor drugim djevojčicama. Jacinta je osobito sretna bila, što je mogla živjeti pod istim krovom sa »sakrivenim Isusom«. Nedavno je bila primila prvu svetu Pričest, pa se sada svaki dan s neizrecivom željom hranila Kruhom s neba.

Dok je mogla pomalo hodati, našli bi je često, kako sjedi u kapelici i moli nepomično gledajući u

Svetohranište. Gospa joj se ukazala više puta, kako je ona povjerljivo pripovijedala svojoj kumici. Nekoga dana eto kumice k njoj, a bila je u krevetu.

— *Dođite kasnije, kumice, jer sada očekujem Gospu,* — reče mala očiju uprtih u pravcu, odakle je dolazila Blažena Djevica.

Iz tih razgovora s Božjom Majkom djevojčica je crpala duhovno znanje, koje nadilazi i njezine godine i njezinu ljudsku naobrezbu. Časna Majka Marija bilježila je važnije izreke, od kojih evo ih nekoliko:

— *Grijesi, koji najviše duša bacaju u pakao, jesu nečisti grijesi.*

Gospa je rekla, da u svijetu ima mnogo ratova i nesloga. Ratovi nijesu drugo, do kazne za grijehe svijeta.

Gospa ne može više suzdržati ruku svoga ljubljenoga Sina nad svijetom.

Treba činiti pokoru. Ako se ljudi pokaju, Naš Gospodin će i opet oprostiti, ali ako ne promijene život, doći će kazna...

Kod tih riječi mala je dodala:

— *Siromašna Gospa! Ah, kako mi je žao Gospe! Kako mi Je žao!* — Majka Marija piše, da se one riječi tiču neke velike kazne, o kojoj joj je mala povjerljivo govorila. Mi sada znamo, koja je to kazna!

— *Kad bi ljudi znali, što je vječnost, sve bi učinili, da promijene život!*

Kad bi Vlada pustila Crkvu u miru i dala slobodu svetoj Vjeri, Bog bi je blagoslovio.

Svećenici bi se imali baviti samo stvarima Crkve i duša.

Svećenici moraju biti čisti, mnogo čisti.

Neposlušnost svećenika i redovnika svojim poglavarima i Svetomu Ocu veoma je neugodna Našemu Gospodinu.

Draga kumice, bježite od raskoši, ne tražite bogatstva, mnogo ljubite sveto siromaštvo i muk. — Imajte veliku samilost i prema zlima. Ne govorite zlo ni o kome i bježite od onih, koji zlo govore o bližnjemu. Budite puno ustrpljivi, jer nas ustrpljivost vodi u raj.

Mrtvenje i žrtva veoma su dragi Isusu.

— *Tko te je naučio toliko lijepih stvari?* — pitala je kumica.

— *Gospa; neke ipak i sama »mislim«. Mnogo mi je drago misliti.*

Jacinta je imala i dar proroštva. Evo ih nekoliko, koja su se točno ispunila.

Jednom je Olimpija Isusova pošla pohoditi kćerku. Časna Majka Marija je zapita, bi li joj bilo drago, da dvije starije Jacintine sestre Florinda i Terezija postanu redovnice. Olimpija odgovori:

— *Ne daj, Bože, toga!*

Jacinta nije bila čula toga razgovora. Kasnije je ipak rekla kumici:

Gospa bi htjela, da moje dvije sestre postanu redovnice, ali to ne će moja majka. Zato će Gospa domalo doći i odvesti ih u raj.

Nije prošlo mnogo vremena, a Florinda i Terezija umriješe.

Časna Majka Marija željela je odavna poći u Fatimu, ali nije bilo moguće.

— *Kumica će poći u Fatimu, ali samo poslije moje smrti.*

I pošla je, kad je pratila mrtve ostatke svojega »kumčeta« u rodnu župu.

Dvama liječnicima, koji su je požrtvovno liječili,

prorekla je skoru i sretnu smrt, što se točno izvršilo.

Kako su htjeli izvršiti operaciju, malu su odlučili smjestiti u bolnicu. Ona je već znala, da je to uzaludno:

— *Kumice, opet mi se ukazala Gospa i rekla mi je, da će brzo doći po me i odvesti me u raj, i operacija je uzaludna.*

Uza sve to 2. veljače, na dan Svijećnice, 1920. ispovjedila se i pričestila i oprostila se od svoga »sakrivenoga Isusa« u kapelici sirotišta, pa gorko plačući u pratnji svoje kumice pošla u bolnicu. Desetoga veljače izveli su operaciju. Bila je vrlo slaba, pa je nisu mogli uspavati, nego su je samo djelomično umrtvili. Tako je ona znala sve, što oko nje rade. Digli su joj dva rebra s lijeve strane. Ostala je na tome mjestu rana široka čitavu podlanicu! Užasne su bile boli, što ih je trpjela, kad je trebalo ranu liječiti i prati. Jedini njezin uzvik u tim strašnim časovima bio je:

— *Ah! Gospe moja! Ah! Gospe moja!...*

Više puta sokolila je sebe i druge:

— *Ustrpljenje! Svi moramo trpjeti, ako hoćemo u nebo.*

Njezina kumica i nekoliko dobrih duša dolazile su je pohoditi svaki dan i ostale bi s njome koje vrijeme. Četiri dana prije smrti osjećala je grozne boli. Časna Majka Marija je sokolila i preporučivala joj, da sve ustrpljivo podnese, jer je to veoma drago Gospodinu. Sutradan će joj Jacinta:

— *Čujte, kumice, sad više ne uzdišem. Opet mi se ukazala Gospa i rekla mi je, da će brzo doći po me, pa mi je već sada digla boli.*

I zaista, od toga trena nije ni jednom uzdahnula, niti se na njezinu licu moglo opaziti, da je boli.

U petak, 20. veljače, oko šest sati poslije podne reče, da je slabo, pa zamoli, da joj podijele posljednje Sakramente. U osam sati ispovjedila se posljednji put i zaželjela svetu Poputbinu, jer će — veli — brzo umrijeti. Mislili su, da nije baš tako blizu smrt, pa svećenik obeća, da će sv. Pričest donijeti sutra ujutro. No nisu prošla ni tri sata poslije toga, u deset sati i pô uveče, mala mučenica vidjela je još jednom svojim samrtnim očima nebesku Majku, koja ju je zatim odvela u lijepi raj. Izdahnula je sasvim lagano i mirno. Uza nju je bila sama bolničarka.

Do dvadeset dana bila bi navršila tek — deset godina — — —

*

Malo mrtvo tijelo Gospine miljenice i junačke mučenice za obraćenje grješnika obukli su u bijelu haljinicu i opasali je plavim pojasom, kako je sama bila zaželjela. Onda su je prenijeli u obližnju župsku crkvu. Bezbroj vjernika je došlo, da vidi toga »Anđelka«, da ga poljube, da ga se dodirnu svetim predmetima, da dobiju koju uspomenu. Bila je kao preobražena. Činilo se, da spava. Ružičaste usne i rumeni obraščići nisu kazivali, da je to mrtvo dijete. Oko nje širio se ugodan miris kao od kakova mirisava cvijeća. Tako je ostala otkrivena tri dana i pô, a nije se mogao osjetiti ni najmanji neprijatan zadah. Narod je bio izvan sebe od zanosa, od radosti — — —

24. veljače kovčeg je zatvoren i uz veliku pratnju prenesen na željezničku postaju, odakle su ga prevezli do Vile Nove d'Ourèm, gdje je mrtvo tijelo pokopano u grobu neke odlične obitelji, koja je od toga dana primila mnogo izvanrednih milosti. Pripisivali su ih njezinu zagovoru...

13. rujna 1935. otvoren je kovčeg. Malo nevino lišce bilo je neoštećeno, iako je bilo premazano vapnom. Po naredbi Biskupa u Leiriji mrtvo tijelo su tada svečano prenijeli na groblje u Fatimi. Tu je u lijepom posebnom grobu sahranjeno zajedno s mrtvim ostatcima maloga brata Franje, gdje čekaju dan, kad će ih Gospodin — sigurni smo! — još više proslaviti i na zemlji...

Na bijeloj mramornoj ploči, ispod staroga čempresa, uz crkvu sv. Ante u Fatimi, možeš čitati riječi:

Ovdje počivaju smrtni ostatci Franje i Jacinte, kojima se Djevica ukazala.

TRINAESTO POGLAVLJE

TAJANSTVENI GLASOVI

Poslije smrti svojih milih drugova Lucija je još godinu dana živjela u Aljustrelu. Uspomena na Franju, a osobito na dragu, pametnu malu Jacintu izmamila joj je mnogo puta suze na oči. I mnogo je puta uzdahnula:

— *Gospođo, zovni i mene k sebi, zajedno s njima dvoma!*

Često je išla u Irijsku kotlinu, čedna i pobožna, i tu bi molila sveto Ružarje s hodočasnicima. Njezin otac Ante umro je krasnom kršćanskom smrću. Već odavna nije bio na Sakramentima, ali Marija mu je isprosila potpuno viđenje, i otišao je s ovoga svijeta lijepo izmiren sa svojim Bogom.

Lucija je navršila četrnaest godina. Biskupu se činilo, da bi bilo dobro, kad bi se djevojčica uklonila iz Fatime. Roditelji pristadoše, a Lucija je bila sva sretna, jer je željela sakriti se ispred očiju svijeta. Nikomu se nije reklo, kad će otići ni kamo. Dva dana prije odlaska Biskup je zovne k sebi:

— *Moje dijete, ti ne ćeš nikomu kazati, kamo ideš... U zavodu, gdje ćeš doći, ne ćeš nikomu kazati, tko si... Nikada više ne ćeš nikomu govoriti o viđenjima u Fatimi...*

— *Da, Presvijetli...*

17. lipnja 1921. bio je oprosni dan. Neki tajanstveni glas joj je govorio, da se više nikada ne će po-

vratiti u svoj rodni kraj. Pošla je da ga još jednom svega pregleda. Već je žito zrelo. Išla je između maslina i česmina, popela se na brežuljke i uzvisine, zaokružila po onim pristrancima, kuda je nekoć tako sretna pasla svoje malo stado. Osjećala je, kako je nešto guši u grlu: — *Ne ću se više vratiti!...*

Onda je otišla u svoju dragu Irijsku kotlinu i tu provela čitavo poslije podne. Proživljavala je opet u duhu one nezaboravljive časove, kadno je bijela Gospođa silazila s neba i s njome se razgovarala, onako toplo, materinski... Ušla je u Gospinu kapelicu i molila, dugo, dugo. Poljubila je onu dragu zemlju i ono sretno kamenje. Suze su tekle iz njezinih očiju...

Spuštala se noć. Putem je susrela neke pastirice: — *Zbogom, Lucijo!* — rekle su i ne znajući, da ona putuje. — *Zbogom!* — odgovorila im je sa smiješkom na usnama, s bolju u srcu ,koje je šaptalo: — *Ne ću vas vidjeti više!*

Ušla je u župsku crkvu. Tu je nekoć bila krštena, tu je kao djevojčica od samih šest godina primila sv. Pričest, jer je tako dobro znala sav vjeronauk... Molila je pred Svetotajstvenim Isusom, molila žarko. Onda je izišla i stupila u tiho groblje. Odmah blizu ulaza, na lijevo, Franjin je priprosti geoski grob. Klekla je i rekla:

— *Franjo mali, moli za me, koja ostadoh sama!*

Pošla je i na očev grob.

Čuo se glas zvona. Tajanstveno su plovili sveti zvukovi fatimskim krajem. Usne su tiho šaptale: — *Anđeo Gospodnji navijestio Mariji...* Nije li i njoj nekoć Anđeo navijestio dolazak Marijin?...

Pošla je natrag u Aljustrel. Došla je do kuće svojih rođaka Marto. Popela se u Franjinu sobicu i sabrano klekla uz krevet, na kojemu je on umro... I još jednom trknula je u Dočiće i poljubila stablo česmine, na koje se jednom spustila neokaljana noga Djevice bez grijeha...

Kad je došla kući, još nije bila potpuna noć. Skupila je svoje stvarčice i napravila mali smotak. Onda još jedan skok do bunara u dnu vrtla. Sjela je na onaj stari kamen i zaplakala...

— *Luciqo, dođi na večeru!* — zvala je Marija Ruža.

Jela je, ali bez volje...

U dva sata poslije ponoći kucala je Marija Ruža na vratima njezine sobice:

— *Lucijo, vrijeme je!*

— *Evo me, spremna sam!* — odgovorila je djevojčica; i malo kasnije majka i kći sa stricem Korejom (Correia) krenuše put Leirije. Prošli su preko Kotline i tu izmolili Ružarje, pred Kipom drage Gospe Fatimske... U Leiriji bio je rastanak i od majke... Ušla je u vlak, koji je kretao prema sjeveru. Sutradan bila je u Oportu.

Odveli su je u neku veliku kuću. Bio je to *Zavod de Vilar.* Vodile su ga redovnice svete Doroteje, kćerke blažene Paule Frassinetti. Stupila je pred Starješicu. Ova ju je promotrila od glave do pete. Mala seljakinja, koju je eto primila poslije tolikih Biskupovih preporuka...

— *Kad te zapitaju, kako se zoveš* — rekla je hladno Starješica — *odgovorit ćeš: Zovem se Marija od Prežalosne* (Maria das Dores). *Ako te zapitaju, odakle si, reći ćeš: Tamo od Lisabona. Ti ne ćeš na šetnju s drugim pitomicama, ali ne ćeš kazati razlog, radi kojega ne ideš. Jesi li razumjela?*

— *Da, Upraviteljice!* — glasio je odgovor.

I Lucije je nestalo s ovoga svijeta! Utonula je u tajni i tišini one redovničke kuće. I kad bi koji rijetki putnik zapitao na vratima: — *Ima li ovdje neka djevojka, koja se zove Lucija?* — vratarica je sasvim iskreno odgovarala: — *Ovdje nema nikakove Lucije!...*

I u Aljustrelu su se čudili, kad jednoga dana opaziše, da je nema i nema. Pukao je čudni glas: — *Nema Lucije!...* i poletio tajanstvenom brzinom naokolo. Dopro je i do gospodina Upravitelja u Vili Novi. »*Nisu čisti posli!*« bit će pomislio on, pa zovne k sebi Mariju Ružu i pita je, što je s njezinom kćerju.

— *Moja kći živi, gdje ona hoće, i gdje hoću ja. Nemam drugo ništa da vam rečem!* — i junačka brđanka ostavi Upravitelja i ovoga puta duga nosa.

Međutim je Lucija četiri godine ostala u zavodu. Tu je naučila mnoge potrebne poslove, a tu je poglavito uzgajana sa svom pomnjom u duhovnom pogledu. O događajima u Fatimi ne govore joj nikada. Ni po čemu nisi mogao poznati, da je to ona sretna djevojčica, kojoj se ukazala Božja Majka. Sama jedna stvar ju je razliovala od drugih: neiskazana pobožnost prema Mariji...

Vođena Božjim duhom tajanstvenim putovima kreposti i savršenstva, Lucija je čula u srcu glas, koji ju je zvao u redovnički stalež. I eno opet putuje (1925.). Ovoga puta Starješica ju je vodila u španjolski grad *Tuy*, na desnoj obali Minha, da tu stupi u novicijat njihove Družbe. Ondje je ostala tri godine kao pripravnica i novakinja-pomoćnica. Nijedna od drugarica nije znala, tko je ona. Potpuna tajanstvena šutnja ovijala je njezinu prošlost...

Sestra Marija od Prežalosne slušala je glas, koji je šaptao s visina, i potpuno se izgubila u tišini i

molitvi. Za nju je postojalo samo jedno: — B o g... U njemu je sasvim zaboravila samu sebe. Jednom je bila sakristanka. Poslije Mise zapitat će je neki svećenik stranac:

— *Sestro, bih li mogao vidjeti glasovitu Sestru Mariju od Prežalosne?*

— *Glasovitu?* — nasmiješi se sestra. — *Vi uzalud upotrebljavate pridjeve. Neka djevojka bez zasluga i tako malo vrijedna!*

— *Zbilja! Kakova je?*

— *Eto, sestra kao i druge; zamislite, da gledate mene... mi smo sve jednake.*

Taj svećenik nije ni slutio, da govori upravo sa Sestrom Marijom od Prežalosne...

Mlada redovnica bila je uzor poslušnosti i poniznosti, točna vršenja i najsitnijih dužnosti, uzor savršene molitve i svedđerne duševne vedrine. Prve svete redovničke zavjete položila je 3. listopada 1928. a 3. listopada 1934. svečane.

Ovom posljednjom prigodom malko je dignut tajanstveni zastor, koji je dotada zastirao bivšu malu Luciju i njezin život. Starješine smatraju, da je već dovoljno odmakla u godinama i u kreposti, pa se ne treba preveć bojati za njezinu poniznost. I eno vidimo uz Biskupa iz Leirije, koji vrši sveti čin, staru Mariju Ružu sa još dvjema kćerima, jednom prijateljicom i nekoliko rođakinja, kojima je dopušteno, da prisustvuju tomu konačnom predanju njihove Lucije dragomu Bogu...

Godinu dana kasnije (1935.) Sestru Mariju od Prežalosne šalju kao sestru-pomoćnicu u *Zavod Naše Gospe Prežalosne* u mjestu Pontevedra u Španjolskoj (Galizia), gdje i danas živi. Njezini su poslovi: poma-

gati u kuhinji, guliti krumpire, čistiti sočivo, trti prašinu, napravljati krevete u zavodu, prati podove..., i kako li se sve zovu oni najniži, najsitniji domaći poslovi... A sve vrši s jednakim žarom kao kad se moli... Njezin je čitav život molitva!

I pokatkada dopre koji tajanstveni glas iz njezina zatišja; glas, koji govori, da i danas *Maria das Dores*, kao nekoć mala Lucija, iako ne više onako za javnost, kao nekoć, stoji u neprestanom saobraćaju s nebom... Godine 1927. sam Isus dao joj je dopust, da otkrije nešto iz velikih fatimskih tajna. I više puta ona je na poziv svoga Biskupa pisala o onim sretnim danima svoga djetinjstva i o životu dvaju svojih drugova i tako malko odgrnula koprenu s onih divnih događaja, da im se još više divimo... Mi smo i u ovoj knjižici dosta toga vidjeli...

Jednom je dobila neki težak posao. Domalo eto je sve izvan sebe, lica sjajna od sreće.

— *Što vam je? Što vam se dogodilo?*

— *Ukazala mi se Gospa!...* rekla je tiho, pocrvenjevši.

Najradije čita Evanđelje, Nasljeduj Krista, živote svetaca, osobito Male Terezije i sv. Ivana Berchmansa, jer su oni živjeli jednostavno poput nje... Ako joj jave štogod o Fatimi, više puta će reći: — *Pa, ja sam znala!*

Jednom je kazivala povjerljivo:

— *Svakoga trinaestoga onih mjeseci, kad se ukazivala Gospa, ja provedem taj dan u Fatimi. Klečim među tisućama hodočasnika pred Gospodinom izloženim na klanjanje i molim ga, dok me prevari san. Naše Pravilo ne će, da bdijem. Ujutro, kad isteče sunce, ja sam još u Fatimi među četama hodočasnika, pričestim se s njima. Kad govorim Ružarje sa zajednicom, ja sam zaista u drugoj zajednici onih, koji mole; to su oni, koji napunjaju Irijsku kotlinu. Čujem pjesme mnoštva, koje me okružuje, vidim procesiju i slušam Misu za bolesnike. Prolazi Presveto Svetotajstvo, dok molim za sve grješnike, za bolesnike dušom i tijelom, a pitam i ja blagoslov...*

Ona je sretna u svome zatišju. Rekla je i ovo:

»Ova mi je samoća moj najbolji prijatelj; ona je za me izvor svrhunaravnoga svijetla. Što se više držim mûka sa tvorenjima, to bolje shvaćam tajne vjere.«

Ne zaglédajmo se više znatiželjnim okom u tu njezinu samoću; ne bunimo tajanstvenih glasova, koji joj šapću i koji je vode u zemlju njoj sretnici stalno obećanu, zemlju vječne slave...

*

Tajanstveni glasovi dopiru i k nama!

Iz one sretne Irijske kotline u dalekoj Portugalskoj čut će svatko od nas, samo ako ne dopusti, da ga zagluši buka ovoga opakoga svijeta, čut će glas jedne Majke, rastužene radi sljepoće i propasti svoje djece. Glas pun ljubavi, pun boli, pun materinske nježnosti i dobrote:

— *Ostavite se grijeha; činite pokoru; molite, da Gospodin digne svoju pravednu desnicu od vas i pomiluje vas u milosrdnoj dobroti svoga Srca...*

Bijela fatimska Gospođ preko svojih malih miljenika, pa preko bezbroja milosti, što ih siplje na milijune svojih štovatelja, pozivlje nas, da se svidimo i da — vidimo!

Ona nam kaže, da je ovaj teški rat k a z n a !

I da je on kazna za g r i j e h e !

A među grijesima osobito su t r i, koja upropašćuju svijet: n e č i s t o ć a, p s o s t, n e v j e r a.

I onda među groznim uvredama protiv Boga potužio se Marijin poslanik Anđeo na one, koje se nanose Presvetomu Oltarskom Sakramentu i Bezgrješnom Srcu Marijinu.

Za te i druge grijehe biju nas nevolje na ovoj zemlji, a u vječnosti prijeti nam pakao, ako se ne svidimo...

I zato je lice Fatimske Gospe preliveno beskrajnom tugom, tugom za djecom, koja srljaju u propast.

I zato nas Marija pozivlje, da već jednom prestanemo vrijeđati Našega Gospodina, koji je i previše vrijeđan.

I da molimo sv. Ružarje svaki dan.

I da se žrtvujemo i činimo pokoru kao zadovoljštinu za grijehe, i za obraćenje grješnika.

A sve da prosimo preko Bezgrješnoga Srca Marijina, kojemu Ona želi da se posveti svijet i da se na prve subote u mjesecu prima naknadna sv. Pričest.

Čuvati se grijeha; moliti; činiti pokoru! — eto značenja tajanstvenih glasova, koji dopiru i k nama iz Fatime!

Hoćemo li poslušati te svete glasove?...

Da bi ih i *hrvatski narod* poslušao, zato je napisana ova knjižica — — —

DODATAK

I.

Devetnica Gospi Fatimskoj

Pripravna molitva.

Presveta Djevice, koja si se u fatimskim brdima udostojala troma nevine pastirčadi otkriti blago milosti sakriveno u pobožnosti svetoga Ružarja, ulij u naša srca veliku ljubav prema toj svetoj pobožnosti, da promatrajući otajstva našega Otkupljenja, koja se u njoj spominju, dobijemo i njihove plodove, te postignemo milost, za koju Te u ovoj devetnici prosimo, na veću Božju slavu, Tvoju čast i korist naših duša. Tako budi.

Očenaš, Zdravomarija i Slava Ocu.

1. Djevice Presveta, puna najčistije radosti radi prisutnosti Božanske Riječi utjelovljene u Tvome prečistom krilu i hranjene Tvojim djevičanskim mlijekom, daj da nasljedujući na zemlji čistoću, koja sja u otajstvu Tvoga Navještenja, ljubav Tvoga pohoda svetoj Elizabeti, najnježniju ljubav prema Isusu, rođenu u štalici, poniznost i poslušnost, s kojima si se prikazala u jeruzolimskom hramu, da izvršiš sve propise Zakona, uzmognemo i mi, kao nagradu naše postojane brige u traženju Isusa za života, naći ga napokon u svetome hramu slave, da se više nikada ne odijelimo od Njega. Tako budi.

5 *Zdravomarija* i uzdah: *Fatimska Gospe od Ružarja, moli za nas!*

(300 dana oprosta svaki put.)

2. Djevice p r e ž a l o s n a, živa sliko boli podno križa Tvoga božanskoga Sina, koji pošto se borio u smrtnoj borbi i znojio se krvavim znojem u Vrtu, pošto je bio okrutno bičevan i okrunjen trnjem, uzašao je s Tobom na vrh Kalvarije, da tu umre raspet pred Tvojim očima, nauči nas tajnu te božanske ustrpljivosti, koja Te je združila s Isusovom Mukom i učinila Te suotkupiteljicom ljudskoga roda, da se od Tebe naučimo putu Kalvarije, kršćanskoj predanosti u trpljenju, i ljubavi prema križu Tvoga Sina. Tako budi.

5 *Zdravomarija* i uzdah kao gore.

3. Djevice p r e s l a v n a, Ti, koja si više od sviju bila dionicom u slavlju Uskrsnuća i slavnoga Uzašašća Isusova, i bila napunjena Duhom Svetim, koji je na vidljivi način sišao nada Te u Blagovaonici; Ti, koja si poslije presavršena i presveta života bila prenesena u nebo s dušom i tijelom te zaslužila, da budeš okrunjena krunom uzvišene Kraljice slave: daj, da prateći Te u otajstvima Tvoga slavnoga i pobjedničkoga života, zaslužimo jednoga dana biti ubrojeni među čete blaženih Tvojih sluga i štovatelja, da Ti zajedno s njima prinosimo trajni poklon naših srdaca. Tako budi.

5 *Zdravomarija* i uzdah kao gore.

Moli za nas, Kraljice svete Krunice.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Bože, kojega nam je Jedinac životom, smrću i uskrsnućem svojim stekao plaće vječnoga spasenja, podaj, molimo, da promišljajući ta otajstva u presvetoj krunici Blažene Djevice Marije i nasljedujemo, što u sebi kriju, i dostignemo, što obećavaju. Po istom Kristu, Gospodinu našem. Tako budi.

II.
Pobožnost prvih subota
na čast
Bezgrješnog Srca Marijina

Blažena Djevica Marija preporučila je preko svojih troje miljenika u Fatimi najprije s v a k i d a š n j e moljenje svetoga R u ž a r j a (Gospine krunice). Njezina je želja, da se ta sveta pobožnost što bolje i vjernije vrši.

Poslije nje preporučila je i osobitu *pobožnost prema Njezinu Bezgrješnom Srcu,* koje bezbrojni grijesi ljudi toliko žaloste i koje mnogi tako prostački pogrđuju. Svrha je ove pobožnosti *častiti* i *utješiti* Bezgrješno Srce Marijino i *pružiti Mu naknadu* za nanesene boli i uvrede.

Pobožnost se vrši ovako: treba se *ispovjediti* i *pričestiti u prvu za pet mjeseci izasebice;* izmoliti *krunicu* i za *četvrt sata razmišljati* otajstva svetoga Ružarja: a sve s izričitom nakanom, da se postigne spomenuta svrha te pobožnoti.

Ispovjed se može obaviti i kroz sedmicu prije prve subote. — Razmišljanje može biti o jednome ili o više otajstva, a može i o cijelome Ružarju. Možda je najljepše razmišljati svake subote samo o jednom otajstvu po redu, pa tko ponovi pobožnost za tri puta, razmišljao je tako o svih petnaest otajstva.

Blažena Djevica obećala je onima, koji budu pobožno vršili tu pobožnost, da će im isprositi osobitih milosti, a nadasve na času smrti milosti potrebne za postignuće vječnoga spasenja.

UZDASI: *Slatko Srce Marijino, budi spasenje moje.*

(300 dana oprosta; ako se moli kvaki dan za mjesec dana, može se uz obične uvjete dobiti i potpuno oproštenje.)

O prečisto Srce presvete Djevice Marije, isprosi mi od Isusa čistoću i poniznost srca.

(Oprosti kao i kod prvoga uzdaha.)

DODATAK II.

Pišući četvrto poglavlje ovoga djelca izrazio sam želju, da bi današnji Sv. Otac Pijo XII. posvetio svijet Bezgrješnom Srcu Marijinu i tako izvršio onaj uvjet, što ga je sama Presveta Djevica postavila za povratak mira na svijetu... I eto, upravo dok se ova knjižica tiska, dolazi nam vesela vijest, da je zaista Sv. Otac Pijo XII. posvetio sv. Crkvu i čitav svijet Mariji i njezinu Bezgrješnom Srcu!

To je on učinio u subotu, na posljednji dan prošloga mjeseca listopada, uoči blagdana Svih Svetih. Tada se u Portugalu svršavale svečanosti proslave Čudotvorne Gospe Fatimske o dvadesetpetgodišnjici njezinih ukazanja u Irijskoj Kotlini, a ujedno i proslave dvadesetpetgodišnjice biskupskoga posvećenja Sv. Oca.

Toga dana, u 7 sati poslije podne, dao se Sveti Otac krugovalom spojiti s Kardinalom-Patrijarkom u Sisabonu i drugim portugalskim Biskupima kao i s vjernicima one sretne zemlje, koj usred ovoga općega pokolja uživa po Marijinoj milosti lijepi mir, pa je u prekrasnom govoru na portugalskom jeziku svečano izrekao svoju osobitu radost zbog one proslave i njoj se pridružio. Istakao je u tom divnom govoru »zaista izvanredne« milosti, kojima je Blažena Djevica *Naša Gospa Fatimska* obasula vjerni Portugal, tu »Zemlju svete Marije«. Papa hvali dokaze »zahvalnosti«, koje su Portugalci prikazali

Presvetoj Djevici za sve, što im je ona udijelila, napose onu divnu procesiju s čudotvornim kipom Naše Gospe Fatimske iz Fatime u Prijestolnicu (8.—12. IV.), za koju kaže, da je »možda najveći iskaz vjere u osamstoljetnoj povijesti njihove Domovine«; zatim narodno hodočašće od 13. V., taj »junački dan žrtve« onih »stotina tisuća hodočasnika«, među kojima se osobito istakla zlatna Katolička mladež; onda Euharističku križarsku vojnu nevine dječice, pa dragocjenu zlatnu krunu, koju su 13. X. prikazali u Fatimskom svetištu, toj »mirisnoj oazi vjere i pobožnosti«, svojoj nebeskoj Zaštitnici »kao znak i trajni spomenik vječne harnosti«.

Dalje Papa ističe »p o u z d a n j e«, da će Marija i u buduće obasipati svoj dobri portugalski narod dobročinstvima, a da to sigurnije bude, potiče ih na sve bolji kršćanski život u smislu njezinih želja, na molitvu, osobito svakidašnje sv. Krunice, i na žrtvu. — Zatim govori Sv. Otac o ratu, koji je evo već č e t v r t u godinu pustoši zemlju, o toj »beskrajnoj tragediji, koja muči svijet«, o toj »nesreći najvećoj u povijesti«, o tom »strašnom očitovanju Božje Pravde«. On ipak potiče na pouzdanje u Božje Milosrđe i u Onu, koja je naša Posrednica kod njegova prijestolja i koju je u prvom svjetskom ratu jedan od njegovih prethodnika (Benedikt XV.) zapovjedio zazivati imenom *Kraljice mira*. »Zazovimo je i opet — veli Sveti Otac — jer nas samo Ona može spasiti!« I onda slijedi divna »m o l i t v a« Kristova Namjesnika:

»*Kraljice Presvetoga Ružarja, pomoćnice kršćana, utočište ljudskoga roda, pobjednice u svim velikim Božjim vojnama! Ponizno padamo pred tvoje prijestolje, sigurni da ćemo postići milosrđe i naći milost i zgodnu pomoć u ovim nevoljama, ne poradi*

naših zasluga, u koje se ne pouzdajemo, nego jedino radi beskrajne dobrote tvoga materinskoga Srca.

Tebi, tvomu Bezgrješnom Srcu, Mi kao zajednički Otac velike kršćanske obitelji, kao Namjesnik Onoga, kojemu je bila dana sva vlast na nebu i na zemlji (Mat. 28, 18), *i od kojega smo primili brigu za sve duše na čitavom svijetu otkupljene njegovom Krvlju, — Tebi, tvomu Bezgrješnom Srcu, u ovom žalosnom času ljudske povijesti, povjeravamo, predajemo, posvećujemo ne samo Svetu Crkvu, otajstveno tijelo tvoga Isusa, koja trpi i krvari na toliko strana i na tolike načine izmučena, nego i sav svijet, raskidan smrtonosnim neslogama, zapaljen požarom mržnje, tu žrtvu svojih vlastitih zloća.*

Neka Te ganu tolike ruševine tvarne i moralne; tolike boli, tolike smrtne muke otaca, majka, zaručnika, braće, nevine dječice; toliki životi u cvijetu pokošeni; tolika tjelesa izmrcvarena u strašnom pokolju; tolike duše izmučene i umiruće, tolike u pogibelji vječnog izgubljenja!

Ti, Majko milosrđa, isprosi nam od Boga mir! I najprije milosti, koje mogu u času obratiti ljudska srca, milosti, koje će pripraviti, sklopiti, osigurati mir! Kraljice mira, moli za nas i daj zaraćenom svijetu mir, za kojim narodi uzdišu, mir u istini, u pravednosti, u Kristovoj ljubavi. Daj mu mir oružja i dušâ, da se u pokoju reda raširi Kraljevstvo Božje.

Protegni svoju zaštitu na vjernike i na sve one, koji još leže u sjeni smrti; daj im mir i učini, da ih obasja Sunce istine, i uzmognu s nama zajedno, pred jedinim Spasiteljem svijeta, ponavljati: Slaga Bogu na visini i mir na zemlji ljudima dobre volje! (Luka 2, 14).

Narodima, odijeljenim zabludom ili neslogom, poimence onima, koji Te osobito štuju, tako da nema

kuće, gdje se ne nalazi Tvoja časna ikona (danas možda sakrivena i spremljena za bolje dane), daj im mir i povrati ih u jedini ovčinjak Kristov, pod jedinim i pravim Pastirom.

Isprosi mir i potpunu slobodu svetoj Božjoj Crkvi; zaustavi bijesni povodanj novopoganstva, koji je sav materija; i pomaži u vjernicima ljubav prema čistoći, vršenje kršćanskoga života i apostolsku revnost, da rod onih, koji služe Bogu, raste u zaslugama i u broju.

Napokon, kao što su Srcu tvoga Isusa bili posvećeni Crkva i sav ljudski rod, da bi u Nj položili sve svoje nade, pa im Ono bilo znak i zalog pobjede i spasenja (vidi Poslanicu: Svetu Godinu: Djela Lava XIII. sv. 19, str. 79), *tako neka su od danas trajno posvećeni i Tebi i tvomu Bezgrješnom Srcu, o Majko naša i Kraljice svijeta: da tvoja ljubav i zaštita uskori pobjedu Kraljevstva Božjega, i svi narodi, pomireni između sebe i s Bogom, Tebe nazivlju blaženom, i s Tobom zapjevaju, s jednoga kraja zemlje na drugi, vječni Veličaj slave, ljubavi, zahvalnosti Srcu Isusovu, gdje jedino mogu naći Istinu, Život i Mir.«*

I u nadi, da će ta njegova molitva i želja biti primljena kod Boga, Sveti Otac na kraju veličanstvenoga svoga govora, s kojim se je pridružio Portugalu u proslavi drage Gospe Fatimske, i time najsvečanije potvrdio sve što je Ona rekla, a o čemu svojim čitateljima pripovijeda ukratko i ova skromna knjižica, podjeljuje svoj očinski apostolski blagoslov čitavoj onoj sretnoj Marijinoj zemlji, njezinim državnim i crkvenim poglavarima i svemu narodu. — (Vidi *L' Osservatore Romano* od 2.—3. XI. 1942., br. 256, str. 1.)

Tako se, eto, izvršila želja Blažene Djevice, da

se njezinu Bezgrješnom Srcu posveti ljudski rod. Sad je na nama svima, da jurišamo svojim molitvama i pokorama na to sveto materinsko Srce Marijino, da nam što prije isprosi željeni mir i pobjedu Isusova kraljevstva na zemlji!

Sinj, na Gospu od Zdravlja, 21. XI. 1942.

[illegible]